

Göteborgs Universitet
Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG)
Medie- och kommunikationsvetenskap

Spegla eller granska en rådande samhällsstruktur?

– En kvantitativ innehållsanalys av artiklarna om skolan
i Göteborgs-Posten

Nicklas Hjelm
Medie- och kommunikationsvetenskap, C-uppsats
Kurs: Fördjupningskurs, vårterminen 2007
Handledare: Jan Strid

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.2 DISPOSITION.....	1
2. GÖTEBORG SOM SEGREGERAD STAD – EN BAKGRUND	2
2.1 DEN DIVERGERANDE HOMOGENISERINGEN	2
2.1.1 Skolbegreppet.....	4
2.2 DEN SEGREGERADE SKOLAN	4
2.2.1 Närhets- kontra Valfrihetsprincipen	5
2.2.2 Skoldebatten.....	6
2.3 SKOLOR & ELEVER I GÖTEBORG	6
2.4 GÖTEBORGS-POSTEN	7
3. NYHETER, URVAL & MEDILOGIK	8
3.1 VAD ÄR EN NYHET?	8
3.2 NYHETSFÖRMEDLING.....	9
3.2.1 Gatekeepers.....	9
3.2.2 Journalistiska yrkesideal	11
3.2.3 Spegla eller granska omvärlden?.....	12
3.3 NYHETSVÄRDERING.....	13
3.3.1 Vad blir en Nyhet?	13
3.3.2 Nyhetsvärde.....	14
3.3.3 Idealistisk kontra kommersiell nyhetsvärderingen	15
3.3.4 Nyhetsvärderings olika nivåer	16
3.4 MEDILOGIK.....	16
3.4.1 Medielogikens komponenter	17
3.4.2 Medielogiken en defintion	19
3.5 NYHETSPROCESSEN, EN SAMMANFATTANDE MODELL.....	19
3.6 TIDIGARE FORSKNING OM NYHETSVÄRDERING OCH MEDILOGIK	20
3.7 SAMMANFATTNING – NYHETER, URVAL & MEDILOGIK.....	22
4. PÅ DAGORDNINGEN	23
4.1 TRE DAGORDNINGAR	23
4.1.1 Agenda setting.....	24
4.1.2 Dagordningseffekter, en nyansering	24
4.2 DAGORDNINGSTEORIN FÖRSTA NIVÅ.....	25
4.2.1 Orienteringsbehov	25
4.3 DAGORDNINGSTEORIN ANDRA NIVÅ	25
4.4 KOMPLEMENT TILL DAGORDNINGSTEORIN – PRIMING & FRAMING.....	26
4.4.1 Priming	26
4.4.2 Framing.....	27
4.5 MÄKTIGA MASSMEDIER	27
4.6 SAMMANFATTNING – PÅ DAGORDNINGEN.....	28
5. PROBLEMFÖRMULERING.....	29
5.1 SYFTE & FRÅGESTÄLLNINGAR.....	29
6. METOD & MATERIAL	30
6.1 VAL AV METOD.....	30
6.2 MATERIAL.....	30
6.2.1 Avgränsning.....	31
6.3 KODSCHEMA & VARIABLER.....	31
6.3.1 Utrymmesvariabler.....	32
6.3.2 Innehållsvariabler	32

6.3.3 Framställningsvariabler	33
6.3 KODNINGSFÖRFARANDE	33
6.4 RELIABILITET & VALIDITET	34
7. RESULTAT & ANALYS AV DEN ALLMÄNNA BILDEN AV SKOLAN.....	36
7.1 ARTIKLARNAS UTRYMME & INNEHÅLL	36
7.1.1 Utrymmesmässig fördelning av artiklar	36
7.1.2 Artiklarnas fördelning sett till typ av artikel	37
7.1.3 Frekvens- & utrymmesfördelningen av artiklarnas sakinhåll	38
7.1.4 Nyhetsartiklar kontra opinionsartiklar	38
7.1.5 Artiklarnas utmärkande perspektiv	39
7.1.6 Fördelningen av artiklar sett till skolform & skoltyp	40
7.1.7 Artiklarnas innehåll på förstasidan	41
7.2 ARTIKLARNAS FRAMSTÄLLNING	43
7.2.1 Framställning av skolform & skoltyp sett sakinhåll	43
7.2.2 Omfattningen av expertkällor i artiklarnas sakinhåll	45
7.2.3 Artiklarnas huvudsakliga tendens	45
7.2.4 Huvudsaklig tendens i artiklarnas utmärkande perspektiv	46
7.2.5 Skolform & skoltyp gentemot tendens	46
7.2.6 Vem får uttala sig i & vem författar artiklarna?.....	47
7.2.7 Huvudaktör i sakinhållen: elever, betyg och disciplinära frågor.....	49
7.2.8 Författare av skolartiklar	50
7.2.9 Vem signerar vilka artiklar?.....	51
7.2.10 Framställningen av artiklarna på första sidan.....	51
7.3 SAMMANFATTNING AV RESULTATEN FÖR DEN ALLMÄNNA BILDEN AV SKOLAN	52
7.3.1 Artiklarnas utrymme och innehåll	52
7.3.2 Artiklarnas framställning	53
7.4 ANALYS AV DEN ALLMÄNNA BILDEN AV SKOLAN	54
8. RESULTAT & ANALYS AV BILDEN AV SKOLAN I GÖTEBORG.....	57
8.1 ARTIKLARNAS UTRYMME & INNEHÅLL	57
8.1.1 Geografisk fördelning av artiklar	57
8.1.2 Artiklarnas fördelning i förhållande till SDN-område & artikelstorlek.....	58
8.1.3 Artiklarnas fördelning i förhållande till SDN-område & sakinhåll.....	59
8.1.4 SDN-områdenas fördelning på förstasidan	60
8.2 ARTIKLARNAS FRAMSTÄLLNING	60
8.2.1 Artiklarna om skolan i Göteborg sett till huvudsaklig tendens.....	61
8.3 SAMMANFATTNING AV RESULTATEN FÖR BILDEN AV SKOLAN I GÖTEBORG	62
8.3.1 Artiklarnas innehåll och utrymme	62
8.3.2 Artiklarnas framställning	63
8.4 ANALYS AV BILDEN AV SKOLAN I GÖTEBORGS	63
9. SLUTDISKUSSION	65
10. SAMMANFATTNING	68

Figurförteckning

TABELL 1. STORLEKSMÄSSIG FÖRDELNING AV ARTIKLAR, I PROCENT	36
TABELL 2. STORLEKSMÄSSIG FÖRDELNING AV ARTIKLARNAS BILDER, I PROCENT	37
TABELL 3. FREKVENSFÖRDELNING AV ARTIKLAR SETT TILL TYP AV ARTIKEL I PROCENT	37
TABELL 4. NYHETSARTIKLAR KONTRA OPINIONSARTIKLAR (MED INSÄNDARE SÄRSKILT) I FÖRHÅLLANDE TILL SAKINNEHÅLL, I PROCENT	39
TABELL 5. UTMÄRKANDE PERSPEKTIV I ARTIKLARNAS, I PROCENT	40
TABELL 6. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL SAKINNEHÅLL GENTEMOT UTMÄRKANDE PERSPEKTIV, I PROCENT	40
TABELL 7. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL SKOLFORM, I PROCENT	41
TABELL 8. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL SKOLTYP, I PROCENT	41
TABELL 9. HUVUDSAKLIGT PERSPEKTIV I ARTIKLARNAS FÖRSTASIDAN OCH TIDNINGEN TOTALT, I PROCENT	43
TABELL 10. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL SKOLFORM GENTEMOT SAKINNEHÅLL, I PROCENT	44
TABELL 11. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL SKOLFORM GENTEMOT SAKINNEHÅLL, I PROCENT	44
TABELL 12. OMFATTNING AV EXPERTKÄLLOR I ARTIKLARNAS SAKINNEHÅLL, I PROCENT	45
TABELL 13. DEN HUVUDSAKLIGA TENDENSEN I ARTIKLARNAS, SETT I PROCENT	45
TABELL 14. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL TENDENS GENTEMOT PERSPEKTIV, I PROCENT	46
TABELL 15. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL SKOLFORM GENTEMOT TENDENS, I PROCENT	47
TABELL 16. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL SKOLTYP GENTEMOT TENDENS, I PROCENT	47
TABELL 17. HUVUDAKTÖR I ARTIKLARNAS, I PROCENT	48
TABELL 18. HUVUDAKTÖR SETT TILL KÖN, I PROCENT	48
TABELL 19. HUVUDAKTÖR SETT TILL ETNICITET, I PROCENT	49
TABELL 20. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL SAKINNEHÅLLEN ELEVER, BETYG & DISCIPLINÄRA FRÅGOR	49
TABELL 21. ARTIKLARNAS SIGNATUR, I PROCENT	50
TABELL 22. VEM SIGNERADE VILKET SAKINNEHÅLL, I PROCENT	51
TABELL 23. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL HUVUDSAKLIG TENDENS, I PROCENT	51
TABELL 24. OMFATTNING AV EXPERTKÄLLOR I ARTIKLARNAS SAKINNEHÅLL, I PROCENT	52
TABELL 25. GEOGRAFISK FÖRDELNING AV ARTIKLAR, I PROCENT	57
TABELL 26. ARTIKLARNAS FÖRDELNING, SAMTLIGA ARTIKLAR OCH ENLIGT MIN AVGRÄNSNING GENTEMOT SDN-OMRÅDE, I PROCENT	58
TABELL 27. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL ARTIKELSTORLEK GENTEMOT SDN-OMRÅDE, I PROCENT	59
TABELL 28. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL SAKINNEHÅLL GENTEMOT SDN-OMRÅDE, I PROCENT	59
TABELL 29. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL PERSPEKTIV GENTEMOT SDN-OMRÅDE, I PROCENT	60
TABELL 30. SDN-OMRÅDENAS UTRYMME PÅ FÖRSTASIDAN, I PROCENT	60
TABELL 31. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL HUVUDSAKLIG TENDENS GENTEMOT SDN-OMRÅDE, I PROCENT	61
TABELL 32. ARTIKLARNAS FÖRDELNING SETT TILL SDN-OMRÅDE GENTEMOT TENDENS, I PROCENT	61
TABELL 33. PERSPEKTIVET SOCIALISATION I ARTIKLARNAS SETT TILL SDN-OMRÅDE GENTEMOT TENDENS, I PROCENT	62
DIAGRAM 1. ARTIKLARNAS FREKVENSFÖRDELNING SETT TILL SAKINNEHÅLL, I PROCENT	38
DIAGRAM 2. SAKINNEHÅLL I ARTIKLARNAS PÅ FÖRSTASIDAN MOT SAMTLIGA ARTIKLAR, I PROCENT	42
MODELL 1. DE PRIMÄRA VILLKOREN FÖR EN HÄNDELSES NYHETSPUBLICERING	20
MODELL 2. DAGORDNINGSTEORINS FÖRSTA NIVÅ	25
MODELL 3. DAGORDNINGSTEORINS TVÅ NIVÅER	26

BILAGOR

Bilaga 1. Kodschema

Bilaga 2. Frekvenstabeller

Abstract

Titel: Spegla eller granska en rådande samhällsstruktur?

Kurs: Medie- & kommunikationsvetenskap C-kurs

Författare: Nicklas Hjelm

Handledare: Jan Strid

Termin: VT07

Syfte: Att undersöka den mediala bilden av skolan i Göteborgs-Posten

Metod: Kvantitativ Innehållsanalys

Material: 454 artiklar från Göteborgs-Posten under perioden 2006-06-18 – 2007-03-31

Huvudresultat:

Artiklar om skolan i Göteborgs-Posten förekom främst på nyhetsplats men drygt 30 procent av artiklarna återfanns i övriga delar av tidningen.

Allmänt var det en jämn spridning av artiklarna i sakinhåll. De sakinhåll som framför allt förekom i artiklarna var dock elever, skolfaciliteter och disciplinära frågor.

Grundskolan framställdes främst negativ medan gymnasieskolan framställdes framför allt neutral. Den kommunala skolan hade procentuellt fler negativa artiklar än vad friskolorna hade. Friskolorna hade störst procentuell andel positiva artiklar jämfört med vad de andra skoltyperna hade. Den allmänna bilden av skolan författades till 50 procent av Göteborgs-Postens egna journalister.

Artiklarnas fördelning sett till SDN-område (stadsdelsnämnd) visar att det var främst resurssvaga SDN-områden som hade skolartiklar större än en helsida. Skolartiklarna i Göteborgs-Posten som var en helsida behandlade främst de medel resurssvaga SDN-områdena. Sakinhållet bråk behandlades framför allt i artiklar om medel resurssvaga och resurssvaga SDN-områden. Olyckor och brott var ett sakinhåll som till stor del av artiklar antingen behandlade resursstarka eller resurssvaga SDN-områden.

Artiklarna om de medel resursstarka SDN-områdena utgjorde lägst andel av de negativa artiklarna. De resursstarka SDN-områdena hade även de en liten andel av de negativa artiklarna. Mest frekvent förekommande bland de negativa artiklarna var de medel resurssvaga SDN-områdena tätt följt av de resurssvaga.

1. Inledning

Många av oss har vandrat upp och ner längs trånga och dammiga skolkorridorer. Slentrianmässigt har vi reflekterat över nedkladdade böcker och brist på förbrukningsmaterial. Blyertspennorna fick man köpa i uppehållsrummet för en krona styck och radergummina, de stora, för två kronor. På väg till mattelektionerna i högstadiet bråkade som vanligt Peter och Magnus och Agnes fick höra klåpor för sitt grova krulliga hår och mörka hudfärg. Väl på mattelektionen räckte bara de mest oförstående upp handen eftersom ingen ville vara i närheten av majjen som ständigt osade rök. Alla har vi erfarenhet och en mental bild av skolan, men är skolan verkligen så trist och erfarenheterna så negativa av skolan att det är dags att införa ordningsbetyg och kvarsittning? Den nya skolministern anser detta och målar upp en tuff skolvärld där survival of the fittest är gällande och där begåvade elever får sitta med ständiga repetitionsuppgifter. Jan Björklund vill se ordning och reda och betygsliknande omdömen ifrån första klass.

Alla har en bild av skolan, vilken är som starkast under vår skoltid. Med tiden förändras dock bilden och andra influenser än våra faktiska erfarenheter av skolan är med och formar bilden. En av dessa influenser är massmedierna som med löpsedlar, reportage, dokumentärer och nyhetsinslag i TV påverkar bilden som vi har av skolan. Massmediala effekter och deras påverkan på mediekonsumenterna har diskuterats minst lika länge som det funnits eterburna massmedier. Den sammantagna vetenskapliga slutsatsen är att massmedierna påverkar oss, oenighet råder dock i vilken utsträckning och omfattning som massmedierna påverkar. Den mediala bilden av skolan är därav central att undersöka för att påvisa vad och hur skolan som institution beskrivs i massmedierna.

Göteborg är en segregerad stad där bostadssegregationen är ytterst påtaglig. Om medierna speglar den segregerade samhällsstrukturen är det tänkbart att även skolorna i Göteborgs segregerade områden påverkas av denna medierade bild. Det finns sålunda skäl att angripa den mediala bilden av skolan med ett omfattande analyschema. Studien avser att undersöka dels den allmänna bilden av skolan, dels bilden av skolan och skolorna i Göteborg. Med den lokala bevakning av Göteborgs skolor i åtanke används Göteborgs-Postens artiklar som empiriskt underlag. Den mediala bilden av skolan har undersökts tidigare men då har artiklar med opinionskaraktär inte analyserats, utan endast traditionella nyhetsartiklar. Det finns därmed skäl att ta ett heltäckande grepp på hur den mediala bilden av skolan ser ut. Det mediala ljuset på skolan har i och med den nya regeringen intensifierats, vilket ytterligare verkar för att den mediala bevakningen av skolan behöver analyseras.

1.2 Disposition

Studien inleds med en bakgrund som tar upp Göteborg som segregerad stad och skolan i en västsvensk kontext. Vidare presenteras kort skolorna i Göteborg och källan till det empiriska materialet, Göteborgs-Posten, presenteras även kort. Bakgrunden följs av en teoridel med två sammanhängande block: nyhetsvärdering och massmedielogik samt dagordningsteorin. Efter den teoretiska genomgången följer uppsatsens syfte och frågeställningar, som i sin tur följs av en redogörelse av uppsatsens metodval och en diskussion om det empiriska materialet. Resultat och analys följer på detta som utifrån frågeställningarna presenterar undersökningens resultat. En slutdiskussion som består av en teoretisk och inomvetenskaplig diskussion av undersökningens resultat följer efter det. Avslutningsvis sammanfattas studiens alla delar och sys ihop till snabböversikt.

2. Göteborg som segregerad stad – En bakgrund

En del av bakgrunden till denna studie är segregationen i samhället och Göteborg i synnerhet. Segregationen är en del av rådande samhällsstruktur och gör sig gällande i samtliga samhällsliga institutionella verksamheter, inte minst skolan som är den institution som är i fokus i denna studie. Det är fundamentalt för förståelsen av mediernas bild och bevakning av skolan att bakomliggande faktorer till skolornas klassammansättning och resursfördelning lyfts till en strukturell nivå. Följaktligen kommer detta bakgrundskapitel ta upp problematiken med Göteborg som segregerad stad med bostadssegregationen i fokus, vilket följs av en diskussion av segregationens strukturella betydelse för skolorna i Göteborg. Kapitlet inleds med en redogörelse av SDN-områdenas¹ olika socioekonomiska sammansättning med en intressant koppling till begreppet ”den kreativa klassen”. Detta följs av skolan i en västsvensk kontext som knyts ihop med ett representativt axplock av den rådande skoldebatten. Avslutningsvis presenteras antalet skolor och elever i Göteborg samt dagstidningen Göteborgs-Posten.

2.1 Den divergerande homogeniseringen

Den mångkulturella smältdegeln som integrationsministrar och ledande forskare lyfter upp som en källa till samhällelig utveckling har inte kommit att blomstra i Göteborg. Segregationens påtagliga närvaro i Göteborg är nästintill omöjlig att undgå. Det räcker egentligen med att sätta sig på 11:ans spårvagn och åka den från Bergsjön till Saltholmen för att tydligt med sina sinnen erfara den kraftiga bostadssegregationen. Det starkt uppdelade Göteborg accentueras av ledande forskare som ett reellt hinder för att regionen ska kunna nå upp till sin fulla ekonomiska potential.²

Det råder samhällelig och politisk enighet om att Göteborg är en segregerad stad däremot är förslagen många hur problematiken ska mötas. Åtgärds paket ligger utanför denna studies ramar, vilket gör att de inte diskuteras. Segregationen i Göteborg är dock betydelsefull för att förstå bakgrunden till studien, vilket gör att den grundläggande problematiken måste belysas. En klassisk indelning av Göteborgs SDN områden är i socioekonomisk resursstyrka, vilket görs utifrån medelinkomst, andel utlandsfödda samt andel socialbidragstagare. Indelningen ser ut enligt följande:³

Resursstarka SDN: Kärra-Rödbo, Torslanda, Älvsborg, Askim, Styrso, Örgryte.

Medelresursstarka SDN: Tynnered, Härlanda, Centrum, Linnéstaden, Tuve-Säve.

Medelresurssvaga SDN: Frölunda, Lundby, Backa, Majorna, Högsbo.

Resurssvaga SDN: Bergsjön, Gunnared, Kortedala, Biskopsgården, Lärjedalen.

De 21 SDN-områdenas indelning är ett väl fungerande analysverktyg för att understryka bostadssegregationen i Göteborg. Det har dock tillkommit ett begrepp ”den kreativa klassen”, myntat av den amerikanska ekonomen Florida. Detta begrepp tillsammans med SDN-områdenas resursstyrka belyser ytterligare Göteborgs bostadssegregation. I all enkelhet är begreppet ”den kreativa klassen” en uppdelning av de yrkesverksamma människorna i en

¹ SDN är kort för stadsdelsnämnd

² Antoni, Rudolf (i Nilsson) 2007:225

³ Welin & Antoni 2006:2

region/land i tre olika klasser. ”Den kreativa klassen” består av två olika subgrupper den superkreativa och den kreativa klassen. Den förstnämnda superkreativa klassen består av människor som arbetar som ingenjörer, forskare och arkitekter. Den kreativa klassen å sin sida består av yrkesgrupper med höga kunskapskrav, exempelvis inom rättsväsendet och sjukvården. Yrkesgrupper som faller utanför de kreativa och superkreativa räknas som övriga.⁴

Det intressanta med Floridas begrepp är att den verkligen fångar en av orsakerna till den kraftiga segregationen, nämligen utbildning och yrkesverksamhet. Statistiskt framkommer korrelationen mellan ”den kreativa klassen” och olika SDN-områdets resursstyrka tydligt. En sammanslagning av de resurs- och de medelresursstarka SDN-områdena i Göteborg visar att 69 procent av de superkreativa bor i dessa områden och motsvarande siffra för den kreativa klassen är 63 procent. Andelen superkreativa i de resurssvaga SDN områdena är 4 procent och andelen kreativa är 13 procent.⁵ Det finns sålunda en tydlig preferens om var de kreativa klasserna bor och inte bor i Göteborg.

En mer detaljerad genomgång av olika SDN-områden och de kreativa klasserna visar att Kortedala är det SDN områden med lägst antal boende inom de två kreativa klasserna (15 procent). Andra områden som har en låg andel inom de kreativa klasserna (samtliga under 30 procent) är Bergsjön, Gunnared och den gamla arbetarstadsdelen Högsbo. De SDN-områden som har en hög koncentrationen av de kreativa klasserna är Linnéstaden med 59 procent och Majorna med 52 procent.⁶

En intressant rangordning, som knyter an till Göteborgs divergerade och samtidigt homogeniserade stadsdelarna, är topp tio serviceområden att satsa på. De tre klasserna som Florida utformat: den superkreativa, den kreativa och övriga, vilka generellt bor i olika SDN-områden i Göteborg skiljer sig åt i sin rangordning av vilka serviceområden som är värda att satsa extra på. Ett av de mer intressanta mönstren är hur de olika klasserna rangordningsmässigt placerar serviceområdet tillgång på bostäder. De superkreativa har placerat serviceområdet på sjätte plats, de kreativa har det på fjärde medan övriga har det på andra plats.⁷

Rangordningens utfall är inte särskilt förvånade med tanke på den kraftiga bostadssegregationen. Det finns dock ett allmänt missnöje hos både de kreativa klasserna och bland övriga vad gäller bostadssituationen i Göteborg. Detta beror högst troligen på att priset på boende enligt konsumentprisindex tredubblats på de senaste 25 åren i Göteborg.⁸ Det finns samtidigt skäl att tro att missnöjet beror på olika faktorer SDN-områden emellan. Den gemensamma faktorn är den låga tillgången på bostäder. Däremot kan priset som stiger med efterfrågan tänkbart ha olika effekt på Floridas indelade klasser. De kreativa klasserna har betydligt större marginaler att spela med och kan lägga mer pengar på boendet, vilket gör att de kan bo kvar alternativt etablera sig i en boendemässigt dyr stadsdel. Övriga klasser har inte råd att etablera sig i de mer resursstarka SDN områden, vilket gör att utbud och efterfrågan på

⁴ Antoni, Rudolf (i Nilsson) 2007:203,204

⁵ Antoni, Rudolf (i Nilsson) 2007:207

⁶ Antoni, Rudolf (i Nilsson) 2007:208

⁷ Antoni, Rudolf (i Nilsson) 2007:212

⁸ Antoni, Rudolf (i Nilsson) 2007:211

den marknadsstyrda bostadsmarknaden förstärker bostadssegregationen. *Storstadsundersökningen i Göteborg* (2003) visar dock att vissa av de resurssvaga SDN-områdena är mindre missnöjda med tillgången på bostäder än de resursstarka. Exempelvis är boende i Bergsjön och Norra biskopsgården, två resurssvaga områden, mindre missnöjda med tillgången på bostäder än Göteborg som helhet. Balansmåtten (de positiva minus de negativa) i fråga är -12 för Bergsjön, -25 för Norra Biskopsgården och -57 för Göteborg som helhet.⁹

2.1.1 Skolbegreppet

Avslutningsvis finns det anledning att lyfta diskussionen på vilket sätt Göteborgs låga tillgång på bostäder får för konsekvenser på samhällets institutioner. Förutom att Göteborgs Stadsdelar tenderar att homogeniseras och skiljas åt dels kulturellt, dels ekonomiskt bidrar bostadssegregationen till att skapa strukturella variationer inom skolväsendet där en likvärdig utbildning inte längre kan garanteras. Skolväsendet är ett dock vidt begrepp och det krävs att definieras före det används vidare. Vad gäller denna studie innefattar skolväsendet eller enklare uttryckt skolan alla stadier från förskolans första år till gymnasieskolan. Komvux och studier på universitet och högskolor samt KY utbildningar och liknande ingår däremot inte i denna studies definition av skolan, sin utbildningsverksamhet till trots.

2.2 Den segregerade skolan

Om en region eller en stad är starkt segregerad föder detta ofrånkomligen strukturer som får konsekvenser för samhällets olika institutioner. En av dessa ständigt aktuella och omdebatterade institutionerna är skolan. Skolan är en integrerad del i samhället som alla passerar genom livet. Upplevelsen av tiden i skolan är dock väldigt varierad från människa till människa. Detta finns det en klar medvetenhet om hos medborgarna inte minst i Västra Götaland och Göteborg. Ett starkt empiriskt underlag för denna medvetenhet är att i SOM-undersökningen år 2000 stämde 77 procent av invånarna i Göteborg in på påståendet att skolan inte kan möta varje elevs behov. Vidare ställde sig 49 procent av de tillfrågade i Göteborg jakande till påståendet att olika samhällsgrupper ej ges lika möjligheter i skolan. Göteborgs invånare till 44 procent ansåg även att skolans verksamhet är svår att påverka.¹⁰

En tänkbar begreppsmässig definition och förklaring till elevers skilda upplevelser är att skolan i en västsvensk kontext omgärdas av två olika organisatoriska system, Folkhemssystemet och Göteborgssystemet. De två olika systemen är i grunden utformade efter vilken omfattning som en kommun har fristående skolor, vilket genererar en större valfrihet vad gäller en elevs val av skola. Folkhemssystemet saknar eller har väldigt få fristående skolor medan Göteborgssystemet har fler fristående skolor än riksgenomsnittet.¹¹

SOM-undersökningen (2005) visade att Göteborgsregionen och Göteborgs Stad i synnerhet har i större utsträckning invånare som nyttjar de fristående skolorna än övriga Västra Götaland. De som enbart nyttjar en fristående skola i Göteborgs Stad var 10 procent motsvarande siffra för övriga i Västra Götaland var 3 procent. En jämförelse inom Göteborgs Stad mellan resursstarka/svaga SDN-områden visade att de resursstarka och

⁹ Norén Bretzer 2004:38

¹⁰ Carlsson, Bengt R. (i Nilsson) 2002:167

¹¹ Carlsson, Bengt R. (i Nilsson) 1998:239

medelresursstarka till 8 procent (av de som nyttjar) nyttjar fristående skolor, motsvarande siffror var 12 procent för de medelresurssvaga och resurssvaga SDN områdena.¹²

Skälet till variationen i föregående stycke kan vara att elever från de resursmässigt svagare stadsdelarna i större utsträckning söker sig ifrån slitna och socialt problemtyngda kommunala skolor. Resonemanget är spekulativt och kan ifrågasättas. Men med tanke på att närhetsprincipen ersatts av valfrihetsprincipen, vad gäller en elevs skolplacering, kan resonemanget vara en delförklaring till varför de mer resurssvaga SDN-områdena i större utsträckning än de resursstarka söker sig till de fristående skolorna. Detta sammankopplat med det mer utbredda missnöjet för de kommunala skolorna i de resurssvaga områdena stärker föregående tes om ett mer frekvent val av fristående skolor. Det högre nyttjandet av fristående skolor innebär troligen även att elever söker sig ifrån sina respektive SDN-områdets kommunala skolor till skolor inom de resursstarka SDN-områdena. Vilket i förlängningen innebär ytterligare utarmning av skolorna i de resurssvaga områdena. Det är därav inte konstigt att *Storstadsundersökningen i Göteborg (2004)* visade att exempelvis SDN-området Bergsjön och Norra Biskopsgården uppvisar ett balansmått vad gäller bedömningen av den kommunala grundskolan (brukarnas bedömning av servicen) som klart lägre än Göteborg som helhet +45.¹³ Det finns alltså ett missnöje med den kommunala skolan i de resurssvaga områdena som är betydligt mer utbrett än i de resurstarka stadsdelarna. Vilket i högsta grad aktualiserar debatten kring om en elev fritt ska få välja skola eller om kommunen ska avgöra skolplaceringen.

2.2.1 Närhets- kontra Valfrihetsprincipen

Debatten kring rätten att som elev fritt välja vilken skola att studera vid är koncentrerad till närhetsprincipen kontra valfrihetsprincipen. De båda begreppen är inte mer komplicerade än vad en semantisk härledning skulle ge. Närhetsprincipen innebär att eleven är hänvisad att studera vid den skolan som är kommunen anser, vilket i praktiken innebär skolan som är geografiskt närmast. Valfrihetsprincipen är det omvända och en elev har rätt att fritt välja var den vill gå i skolan. Dessa båda system är inte statiska utan det finns undantag men rent principiellt fungerar de som uppgivits.¹⁴

Närhetsprincipen ur ett ideologiskt perspektiv är grundat på att samtliga skolor gentemot varandra har en likvärdig utbildning, med andra ord spelar det ingen roll vilken skola en elev går på vad gäller kvalitén på utbildningen. Den främsta kritiken mot närhetsprincipen är att den förstärker och reproducerar segregationen i samhället, vilket i högsta grad är aktuellt i Göteborg. Valfrihetsprincipen kan ses som ett styrmedel som ska verka för att söndra de traditionella strukturerna. Problemet som uppstår med ökad valfrihet är att skolpengen som delas ut per elev till varje enskild skola skapar en inominstitutionell tävlan. Skolorna måste för att kunna överleva och fortsatt bedriva sin verksamhet göra sig attraktiva för elever och föräldrar, vilket får som följd att utbildningen inte är likvärdig oavsett skola som skollagen uttryckligen stipulerar.¹⁵ Kritiken mot valfrihetsprincipen är omfattande vilket inte minst

¹² Carlsson, Bengt R. (i Nilsson) 2006:156

¹³ Norén Bretzer 2004:40

¹⁴ Carlsson, Bengt R. (i Nilsson) 2006:150,151

¹⁵ Skollagen kap.1 §2

skolverket går i bräsch för. Huvudpoängen hos den samlade kritiken är dock att valfrihetsprincipen förstärker segregationen inom skola och samhälle.¹⁶

Kritiken som har delgivits valfrihetsprincipen i föregående stycke står inte oemotsagd. Framför allt skapar den möjligheter för lärare och annan styrande skolpersonal att möta föräldrar och elever på en reflexiv plattform där de tillsammans kan utveckla nya lokala skolformer och skolsystem.¹⁷ Regionala alternativt lokala system utan central styrning riskerar dock att med sin positiva utveckling utarma närliggande skolor och i förlängningen stänga ute vissa elever från en kvalitativ utbildning.¹⁸ Det är i sammanhanget viktigt att, framför allt för denna studies legitimitet, belysa mediernas roll i utarmningen av enskilda skolor. Exempelvis har den negativa mediala bevakning av Högsboskolan, som konsekvens, fått att elever i det naturliga upptagningsområdet för Högsboskolan valt att söka sig till andra skolor.¹⁹

2.2.2 Skoldebatten

De föregående delarna i bakgrunden har berört Göteborg som segregerad stad och hur skolorna i Göteborg påverkas av segregationen, men vad har den allmänna debatten om skolan politiskt och medialt handlat om? Jag ska inte här föregå studiens resultat, men det var den allmänna skoldebatten i medierna som initierade denna studie, vilket gör att ett axplock av debatten kan vara lämpligt att presentera. Rent generellt kan det slås fast att en hel del av debatten handlat om ordning och reda, mer disciplin i skolan och att ordningsbetyget ska återinföras. I korthet har det debatterats om hårdare tag i skolan.²⁰

Den mediala bevakningen av skolan har inte bara handlat om ordning och reda, utan även om ämnesbetyg och gymnasierformen. Den nya regeringen med Jan Björklund i spetsen har verkligen skapat ett medialt fokus på skolfrågorna och folkpartiet har successivt stärkt sin ställning som skol- och utbildningspartiet i Sverige.

2.3 Skolor & elever i Göteborg

Den näst sista delen av bakgrundskapitlet redogör kort för antalet skolor och elever i Göteborg. Antalet elever och skolor som räknas upp är bara de som rymmer inom denna studies definition av skolan (jmf Skolbegreppet). Antalet skolor i Göteborg är i runda tal cirka 770 stycken. Av dessa är cirka: 400 kommunala förskolor, 145 fristående förskolor, 140 kommunala grundskolor, 40 fristående grundskolor, 15 kommunala gymnasier, 23 fristående gymnasier och ett antal sär- och specialskolor.²¹

Elever i utbildningsverksamheten i Göteborg är omkring 103000. Av dessa är cirka 22 000 förskolebarn, 15 000 barn i skolbarnsomsorg och 49 000 elever i grundskolan, knappt 700 barn i grundsärskolan, 16600 i gymnasieskolan samt 400 i gymnasiesärskolan. Verksamheten i utbildningsområdet hade totalt en nettokostnad på drygt 7 miljarder kronor.²²

¹⁶ Carlsson, Bengt R. (i Nilsson) 2006:151

¹⁷ Carlsson, Bengt R. (i Nilsson) 2006:158

¹⁸ Carlsson, Bengt R. (i Nilsson) 2006:159

¹⁹ Berglund, Stina & Swanberg, Linda, "Elever väljer bort stökiga skolor", Göteborgs-Posten 2007-04-21:sid 6

²⁰ Johansson, Anne "Stort stöd för Björklunds hårdare regler", Göteborgs-Posten 2007-02-04:sid 8

²¹ [http://www.goteborg.se/prod/sk/goteborg.nsf/files/arsredovisning06/\\$FILE/gbg_2006.pdf](http://www.goteborg.se/prod/sk/goteborg.nsf/files/arsredovisning06/$FILE/gbg_2006.pdf) 2007-05-15

Göteborgs Årsredovisning

²² [http://www.goteborg.se/prod/sk/goteborg.nsf/files/arsredovisning06/\\$FILE/gbg_2006.pdf](http://www.goteborg.se/prod/sk/goteborg.nsf/files/arsredovisning06/$FILE/gbg_2006.pdf) 2007-05-15

Göteborgs årsredovisning

2.4 Göteborgs-Posten

Den avslutande delen av bakgrunden till studien presenterar kort källan till det empiriska materialet, Göteborgs-Posten. Dagstidningen Göteborgs-Posten är ett av Göteborgarnas mest utbredda nyhetsmedium. Tidningen läses av 65 procent av Göteborgarna fyra dagar i veckan eller mer, visade SOM undersökningen (2004), vilket kan ställas mot att Göteborgarna till 56 procent regelbundet tog del av ett rikstäckande nyhetsprogram.²³

Göteborgs-Posten utkommer sju dagar i veckan bortsett vissa helgdagar. Tidningen gjordes om till tabloidformat 2004. Den består i huvudsak av 3 delar men tidningarna på helgsluten innehåller bilagan två dagar. 1995 startade tidningen sin Internetupplaga och 2006 inledde Metro och Göteborgs-Posten ett annonssamarbete.²⁴ Den politiska orienteringen är oberoende liberal.

²³ Bergström & Weibull (i Nilsson) 2006:29

²⁴ <http://gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=721&a=111701> Göteborgs-Postens Webbplats 2007-05-21

3. Nyheter, urval & medielogik

Det teoretiska fundamentet för denna studie är uppdelad i två huvuddelar en som behandlar nyhetsvärdering och medielogik samt en som behandlar dagordningsteorin. Den första delen med nyhetsvärderingen i spetsen utgör till stor del grunden för utformandet av det frågebatteri som kommer att ställas till undersökningens empiriska material. Den andra teoretiska delen om dagordningsteori är mer ett analytiskt verktyg för att förstå vilken effekt eller konsekvens, som den mediala bevakningen av skolan får för själva skolverksamheten dels nationellt, dels lokalt.

Inledningsvis är det dock vad som utgör en nyhet och urvalet av händelser att publicera som nyheter, som det redogörs för. Den samlade teoretiska diskussionen kring urval av nyheter kommer att vara fokuserad på händelser. Med händelser avses inte bara specifika händelser, utan även större skeenden och företeelser. Startpunkten för den första delen av teorikapitlet är en genomgång av nyhetsbegreppet. Detta följs av en redogörelse för nyhetsförmedlingsvillkor och journalistiska ideal. Avslutningsvis beskrivs den medielogik som präglar massmedierna och en modell för en publicerad nyhet presenteras.

3.1 Vad är en nyhet?

Det är ingen enkel process att teoretiskt nysta upp frågan om vad som är en nyhet och vad som följaktligen inte är det? Det finns nästan lika många svar som det finns medieforskare, vilket fått som konsekvens att forskningen mer riktad in sig på vad som gör att händelser blir nyheter mer än en faktisk definition av vad som utgör en nyhet. För att förstå det vetenskapliga misslyckandet med att definiera nyhetsbegreppet kan vetenskapsfilosofin användas för att härleda problematiken. Det hela grundar sig på två skilda skolbildningar (vetenskapsparadigm) hermeneutiken och funktionalismen, vilka är dikotomier vad gäller metodologiskt tillvägagångssätt. Funktionalismen söker efter begreppsmässiga definitioner av verkligheten medan hermeneutiken öppnar för spektrala tolkningar av världen.²⁵ Det är det hermeneutiska paradigmet som dominerar dagens medieforskning även om funktionalismen om en i förädlad form utgör en mycket stor del av forskningen. Det finns dock numera en viss skepticism mot stora generella förklaring och definitioner av omvärlden i medieforskningen.²⁶

Avsaknaden av ett tydligt svar på vad som är nyhet är ett problem rent forskningsmässigt eftersom grundskälen till den faktiska forskningen kan riskera att undermineras. Nyheter för en människa behöver till exempel inte vara det för en annan. Detta kan skapa en viss otrygghet i val av studieobjekt och valda effekter av medierna kan diskuteras. Jag finner dock ingen anledning att komplicera begreppet mer än nödvändigt på grundval av den tidigare metateoretiska diskussionen. Därav har jag valt att ansluta mig till den något triviala definitionen att nyheter är det som trycks och publiceras på nyhetsplats i nät- och dagstidningar och det som radio och tv sänder i sina nyhetsprogram.²⁷ Problemet med en sådan förenkling av nyhetsdefinitionen är att massmedierna tillskrivs all makt vad gäller nyhetsproduktionen. Förenklingen ger dock större möjligheter att tydligt definiera en studies

²⁵ Burrell & Morgan 1985:25-32

²⁶ Jansson 2002:42-52

²⁷ Hvitfelt 1985:7

undersökningsobjekt vilket en allt för vid definition av nyhetsbegreppet försvårar. De vetenskapliga analysinstrumenten kommer istället för en utdragen process kring definitionen av vad en nyhet är, utgöras av en genomgång av faktorer som ligger bakom medierade nyheter. Detta kopplas teoretiskt samman med massmediernas spridning och medborgarnas användning av olika medier. De bakomliggande faktorerna till en publicering av en nyhet är dock svåra att helt förstå, utan att kontexten kring dem först synliggörs. Det finns sålunda skäl att först gå vidare med hur förmedlingen av nyheter går till.

3.2 Nyhetsförmedling

En fundamental förutsättning för att nyhet blir en nyhet är att den förmedlas. Förmedlingen kan ske via olika kanaler. Den medierade förmedlingen är främst koncentrerad till eter, press och Internet publicering. Nyhetsförmedling kan ses som en process i två steg: det första steget handlar om urval och den andra om presentation av nyheter.²⁸ Urval och processen bakom urvalet av de nyheter som förmedlas sammanfattas enklast med begreppet nyhetsvärdering. Presentationen av valda nyheter är en del av medielogiken där nyheter strukturellt ska passa in i det specifika nyhetsmediets rutiner.²⁹ Nyhetsvärdering och medielogiken är två centrala teoretiska avstamp för denna studie och kommer att behandlas separat. De mer detaljerade teoretiska genomgångarna av nyhetsvärdering och medielogik, vilka fungerar som vetenskapliga krokar för den undersökande delen av studien, bör föregås av en mer allmän redogörelse om nyhetsförmedling för att förstå kontextuellt.

En av de kontextuella faktorerna som förändrat nyhetsförmedlingen från senare delen av 1990-talet och framåt är tempot i förmedlingen, men nyhetsförmedlingen har även blivit betydligt mer komplex där allt fler aktörer är verksamma i framställningsprocessen.³⁰ Det finns i sammanhanget skäl att diskutera om nyhetsförmedlingen är ett flöde av händelser eller något som konstrueras i själva förmedlingen. Om urval är det valda perspektivet på nyhetsförmedlingen kan processen liknas med en transport där artikeln eller inslaget skildrar rakt av det som faktiskt hänt. Om å andra sidan konstruktionen är det vetenskapliga perspektivet på nyhetsförmedlingen ligger tonvikten på nyhetsredaktioners rutinmässiga inställning och uppfattning av vad som ska bli nyheter och inte.³¹

Slutsatsen av resonemanget kring nyhetsförmedlingen kan återigen knytas till nyhetsvärdering och medielogik, där nyhetsvärderingen framför allt fokuserar på urval och medielogiken på konstruktion. Ett begrepp som har haft stor betydelse för förståelsen av nyhetsförmedlingen, framför allt vad gäller urval, har varit gatekeepers/gatekeeping. Begreppet har brister men är en tänkbar delförklaring till hur nyhetsförmedlingen går till. Kritiken om bristerna i gatekeepersbegreppet härrör i stort från hur olika forskare vetenskapligt valt att definiera begreppet.

3.2.1 Gatekeepers

Det är förhållandevis okomplicerat att beskriva den ursprungliga innebörden av begreppet gatekeepers. Ursprungligen var det en beskrivning av hur information var tvunget att färdas för att det skulle bli en del av ett underlag för ett visst beslut. Informationen passerade via

²⁸ Hadenius & Weibull 2003:321

²⁹ Hedman 2006:28,29

³⁰ Hadenius & Weibull 2003:324

³¹ Hadenius & Weibull 2003:240-241

specifika grindar (gates) eller områden där olika inflytelserika instanser antingen lätt informationen passera, alternativt filtreras bort. Denna beslutandeprocess applicerades sedermera på mediernas urvalsprocess av nyheter. Där gatekeepersbegreppet kom att omfatta individer med nyckelpositioner vad gäller vilka händelser/artiklar som publicerades och inte.³²

Den sammanfattande kritiken mot gatekeepers är att begreppet tillskriver allt för stor makt till enskilda journalister och redaktörer. Det ursprungliga teoretiska fundamentet gällande gatekeepers var individbaserad där forskningen undersökte telegrambyrådirektörers filtrerande effekt på nyhetsurvalet. Flertalet studier har dock undersökt fenomenet gatekeepers med den sammanfattande slutsatsen att specifika individer har en moderat filtrerande betydelse.³³ De studier där individer har uppmäts ha inverkan på nyhetsurvalet har varit kontrollerade försök med färdiga artiklar.³⁴ Ett sådant metodologiskt tillvägagångssätt är problematiskt eftersom artiklar sällan kommer in färdiga till nyhetsredaktionerna och än mindre till telegrambyråerna, vilket gör att resultaten kan ha allvarliga validitetsproblem.

Kritiken mot gatekeepers på individnivå är befogad men det går samtidigt inte att bortse ifrån att det förekommer någon form urvalsfiltrering i nyhetsframställningsprocessen. Till exempel nyttjar nyhetsbyråerna endast 10 procent av allt material som kommer in till dem, det vill säga filtreras mer än 90 procent av allt det inkomna materialet bort.³⁵ Bortfallet av händelser tangerar en problematik som är en brygga mellan dels journalistiska yrkesideal, dels gatekeepers. Problematiken i fråga är den konformitet som antas omgärda nyhetsurvalet där gatekeepersbegreppet kritiseras i och med sitt antagandet att det finns: *"a given, finite, knowable reality of events in the 'real world', from which it is the task of the media to select"*³⁶ (selektionen görs på grundval av representativitet och relevans).

Den antifunktionalistiska kritiken i det föregående citatet gör det klart att medierna inte är ensamma i urvalsprocessen och att processen inte alltid är trattformad. Det är allt fler aktörer som planterar nyheter som passar in (se Medielogik för mer) som passerar utanför mediernas trattformade urvalsprocess. Gatekeepersbegreppet ska dock ses som en delförklaring till urvalsprocessen av nyheter inte som en allsmäktig och allena rådande förklaring till nyheter framkomst. Internets genomslag har ytterligare kommit att minska avståndet och antalet gates i urvalsprocessen men allt material som läggs ut på webbplatser har en avsändare vilket som allra minst utgör en grind.³⁷

Gatekeepersbegreppet har i senare forskning kommit att omvärderas där individen som filtrerande element mer och mer lyfts bort och ersatts av mer mekaniska gates eller om man så vill grindar. Det är istället för individer faktorer som ekonomiska resurser, nyhetspolicydokument och nyhetsföretag som utgör grindarna i urvalet av nyheter.³⁸ Dagordningsforskningen har dock inte helt släppt individens inverkan på urval och utbud av nyheter. Fokus har flyttats från individnivån till ett mer kollektivistiskt tänkande där

³² McQuils 1994:213

³³ Se Hvitfelt 1985:44, Hadenius & Weibull 2003:343

³⁴ McCombs 2006:149,150

³⁵ Hadenius & Weibull 2003:342

³⁶ McQuils 1994:214

³⁷ Hadenius & Weibull 2003:344

³⁸ Hadenius & Weibull 2003:343

telegrambyråernas redaktörer tillsammans påverkar den mediala dagordningen.³⁹ Gatekeepersbegreppet är en reell faktor i dagordningsforskningen där det utgör en dagordningsmakt mellan medier på den första och andra nivån av dagordningsteorin (se På dagordningen för mer).⁴⁰ Gatekeepers behöver per definition inte bara kopplas samman med nyhetsbyråer. Till exempel kan en lokalreporter ha en getekeepingfunktion eftersom den i hög grad själv kan styra urvalet av händelser som blir nyheter. Men gatekeeping kan även utövas av myndigheter och företag som av olika skäl bara släpper igenom på förhand planerad information om en händelse.

Gatekeepers som begrepp kan diskuteras men urval är en realitet i massmedierna och jag ser det som en naturlig praxis att händelser screenas bort av olika skäl. Detta är en del av massmediernas roll i samhället där journalisterna tillsammans, om än med olika ideal, rapporterar om händelser runt om i världen. Därav är det viktigt att gatekeepersbegreppet inte helt glöms bort på grundval av antifunktionalistiska argument.

3.2.2 Journalistiska yrkesideal

Urvalsprocessen kring vilka händelser som ska bli nyheter är inte bara en fråga om massmedial filtrering som till exempel via gatekeepers. Det är även en fråga om praxis och journalistiska yrkesideal och vilken betydelse dessa har på varför en händelse kom att bli en nyhet. Det finns flertalet studier om journalistiska ideal där olika idealtyper synliggjorts. En sammanfattning av dessa utkristalliserar fyra typer: pedagogen, språkröret, spårhunden och hantverkaren. Idealtyperna har alla olika synsätt på vad en nyhet är och hur den ska presenteras.⁴¹

Den första idealtypen pedagogen beskrivs som deltagande och aktiv i sin arbetsprocess. De vill lära ut vad de kan och tycker är viktigt. Pedagogen kan allmänt beskrivas som en engagerade journalist. Intressant för urvalsprocessen är att pedagogen som idealtyp aktivt arbetar med att ta fram material genom etiska och noggranna metoder. Det finns alltså skäl att tro att pedagogen ifrågasätter det initiala materialet och i den mån det går söker sig bakåt i urvalskedjan till den ursprungliga källan. En intressant återkoppling till Gatekeepers är att pedagogidealet bör vara mindre styrt av olika grindar/grindområden. Motsatsen till det aktiva pedagogidealet är spårhundsidealet som har en betydligt mer neutral inställning till förmedlingen av nyheter. Spårhundarna är dock mycket aktiva och använder tuffa och hårda metoder för att få fram material till sin artikel/inslag. De accepterar inte traditionella pressreleaser och annat tillrättatlag material och är med andra ord skeptiska till den filtrerade urvalsprocessen.⁴²

Det första av två mer passiva journalistiska yrkesideal är det traditionella hantverkarialeat. Hantverkaren är en journalist som tillåter passiva metoder för insamlandet av arbetsmaterial för en artikel eller ett nyhetsinslag. Till exempel används pressreleaser och annat lättillgängligt material för att journalistiskt snickra ihop ett gediget hantverk som speglar omvärlden sanningsenligt. Hantverksidealet kan liknas med en journalist som sprider sitt journalistiska material där yrket är och upplevs mycket som en födokrok. Denna lite mer

³⁹ McCombs 2006:150

⁴⁰ McCombs 2006:117

⁴¹ Melin-Higgins 1996:45

⁴² Melin-Higgins 1996:45,46

slentrianmässiga journalistik är troligen mer sårbar för påverkan utifrån och blir lätt beroende av material som kommer via olika filtreringsprocesser. Det sista journalistiska yrkesidealet är språkröret vilket tidigare studier haft svårt att som idealtyp empiriskt kunna förankra. Språkröret är ofta politiskt styrd och kan användas som ett verktyg av ledande politiker och partier. Språkrörsidealet anses kunna appliceras på de journalister som var verksamma på 20- och 30-talen i svensk partipress. Det finns ingen anledning som jag ser det att tro att det som skrivs i politiska tidskrifter idag inte har liknande politisk styrning. Språkröret anser sig vara en del av publiken och lite likt pedagogen vill de leda folket på rätt väg. Det är utan kontrovers som jag menar att språkrörsidealet på fundamental nivå är beroende av politiska och inte minst ekonomiska styrningar.⁴³

Idealtyper är en konstruktion av ytterligheter och det är inte meningen att de ska gå att hitta ute i verkligheten. Istället kan de ses som en samling av idéer där, i detta fall, journalister plockar valda delar och på så vis utifrån sitt eget urval drar sig åt nått av de journalistiska yrkesidealerna. Nyhetsförmedling är strakt sammankopplad med journalisternas yrkesideal dels vad gäller urval, dels presentationsmässigt. Den undersökande delen av studien kommer inte att utforma idealtyper men de av forskningen framtagna idealtyperna är en viktig del för att kontextuellt förstå den massmediala nyhetsförmedlingen. Idealtyperna är även stilbildande för hur journalisterna rapporterar om omvärlden.

3.2.3 Spegla eller granska omvärlden?

Den stilbildande effekten som journalistiska yrkesideal i förlängningen har är koncentrerad till den faktiska journalistiska rapporteringen. Är journalister i sin rapportering en reflekterande spegel av händelser eller en kritisk granskare av det som faktiskt hänt? Frågan har inget enhetligt svar och det är mer troligt att journalister generellt både speglar och granskar händelser i samhället. Den journalistiska mixen av att dels spegla, dels granska omvärlden framkom tydligt i *JMG Granskaren* (2003) när journalister tillfrågades om sin yrkesroll. Av de svarade instämde 78 procent att de bör vara granskare av samhällets maktavare och 48 procent ansåg att de bör vara kritiker av samhällets orättvisor. Den journalistiska rapporteringen är till stor del, eller åtminstone bör vara, en granskande maktfaktor enligt journalisterna själva. Spegelidealet är inte helt borta i och med granskande rapporteringen. Av de tillfrågande journalisterna visade det sig att 22 procent av dem ansåg att en journalist bör spegla den allmänna opinionen och 29 procent ansåg att de bör vara en neutral rapportör av det som sker i samhället.⁴⁴

Spegla eller granska samhället är centralt för den journalistiska slutprodukten och urvalet av händelser som ligger till grund för den. Journalistiken kritiseras dock ibland för att den är allt för händelsefixerad vilket både det granskande som det speglade idealet tenderar att bli. Det är främst händelseförlopp men klar start- och slutpunkt som uppmärksammas av massmedierna, menar kritkerna. Den händelsefixerade journalistiken anses vidare ge en allt för fragmentarisk bild av verkligheten där bakgrunder och uppföljningar av den journalistiska produkten uteblir. Kritiken är dock onyanserad framför allt i en svensk kontext där undersökningar har visat att dagspressen ger dels bakgrunder och förklaringar till händelser (jämför med pedagogidealet), dels kommentarer och uppföljningar. Massmedierna både

⁴³ Melin-Higgins 1996:46,47

⁴⁴ Djerf-Pierre, Monika (2001) "Skjutjärn, pedagog eller hantverkare", *JMG Granskaren*, 2-3:24,25

speglar och granskar omvärlden genom ett urval av händelser som tillsammans med olika infallsvinklar utgör grunden för de journalistiska slutprodukterna.⁴⁵

Det pågår en journalistisk dragkamp på grundläggande nivå där spegling av samhället drar åt ett håll och granskning av samhället drar åt det motsatta. Den explicita betydelsen av spegelkontra granskningsidealen för urvalet av vilka händelser som blir nyheter är komplex men att urvalet påverkas känns odiskutabelt. Samtidigt är det viktigt att inte överdriva betydelsen av journalistens yrkesideal vad gäller nyhetsurvalet. Yrkesrollen och arbetsmetoderna som följer av yrkesrollen är en del i den massmediala nyhetsprocessen. Detta tillsammans med andra samverkande faktorer påverkar det reella nyhetsurvalet. En av dessa faktorer som tidigare tangerats är nyhetsvärdering som är intimt sammankopplat med allt från gatekeepers till journalistiska yrkes- och rapporteringsideal.

3.3 Nyhetsvärdering

Urvalet av händelser som av redaktioner och journalister blir nyheter är omgärdat av en värderingsprocess. Denna process berör faktorer som varför en händelse blir en nyhet, vad som kan anses ha ett nyhetsvärde och olika grundsyn vad gäller nyhetsvärdering. Dessa olika delar är i stort vad nyhetsvärderingsprocessen handlar om.

Nyhetsvärdering har hittills främst beskrivits som en urvalsprocess. Men nyhetsvärdering är inte bara koncentrerad till urval det är även en omformningsprocess.⁴⁶ Denna omformningsprocess har en tydligare koppling till begreppet medielogik som redogörs för senare, vilket gör att medielogiken nu bara ytligt tangeras. Jag vill dock för den röda trådens skull poängtera att den i viss mån urvalsfokuserade redogörelsen av nyhetsvärderingsbegreppet naturligt kompletteras av begreppet medielogik. Denna komplettering förklaras enklast med att urvalet av händelser som blir nyheter omformas utifrån en strukturell medielogik. Nyhetsvärderingen i växelverkan med den strukturella medielogiken är en stark förklaringsmekanism till varför nyhetsutbudet ser ut som det gör. En djupare analys av medielogiken är svår att företa sig utan mer i detalj beskriva nyhetsvärderings grundfrågor.

3.3.1 Vad blir en Nyhet?

Nyhetsvärderingen utifrån ett analytiskt perspektiv är intresserad av vilka element i en händelse som gör att den blir en nyhet. En allmänt accepterad definition, framtagen av Hvitfelt (1985), av vilka element i en händelse som inverkar positivt för att händelsen ska bli en nyhet och i förlängningen publiceras ökar ju mer den behandlar:⁴⁷

1. politik, ekonomi samt brott och olyckor
2. och om det är kort geografiskt eller kulturellt avstånd
3. till händelser och förhållanden
4. som är sensationella eller överraskande,
5. handlar om enskilda elitpersoner

⁴⁵ Hvitfelt 2003:21

⁴⁶ Hvitfelt 1985:20

⁴⁷ Hvitfelt 1985-.215,216

6. och beskrivs tillräckligt enkelt
7. men är viktiga och relevanta,
8. utspelas under en kort men som en del av ett tema
9. har negativa inslag,
10. och har elitpersoner som källor.

De tio redogjorda punkterna är inte en komplett innehållslig definition av vad en nyhet är (se Vad är en nyhet? för mer) men de har visat sig vara goda analysinstrument för att förstå varför vissa händelser blir nyheter. Ett av skälen till varför punkterna ska ses mer som ett analysinstrument än en teoretisk definition är att en publicerad nyhet sällan visar upp alla de uppräknade egenskaperna. Däremot ökar den publicerade nyhetens reella nyhetsvärde desto fler och ju mer av punkterna som uppfylls.⁴⁸ Nyhetsvärde avser, i korthet, i vilken grad publiken vill ta del av en nyhet (se Nyhetsvärde för mer). Egenskaperna som ligger bakom en publicerad nyhet är i växelverkan med varandra och bör inte ses som en rangordning.

Egenskaperna som gör en händelse till en nyhet som redogjorts för har i senare studier använts som analysinstrument. Slutsatserna av dessa har genererat några kompletterande punkter. Dessa är främst koncentrerade till publiken med även till medielogik och kan ses som en vidareutveckling av punkt 7, relevansen hos en händelse. En händelse tenderar att publiceras ju mer den handlar om.⁴⁹

- Något som berör många människor
- Något som är viktigt för många människor
- Att händelsen passar tidningens egen agenda

Det finns sålunda en lång rad faktorer som gör att en händelse blir en nyhet men det är inte bara enskilda faktorer som inverkar på urvalet av nyheter. Det är däremot mer sannolikt att en händelse blir en nyhet på grundval av de uppspaltade faktorerna. Den förenklade bilden av nyhetsvärderingen bör kompletteras av en mer ingående redogörelse av en händelses nyhetsvärde.

3.3.2 Nyhetsvärde

Händelser som blir nyheter stöts och blöts i en dynamisk värderingsprocess. Denna process är mycket komplex och svår att på ett bra sätt beskriva. Ett lättföljt teoretiskt ställningstagande är dock att en händelses nyhetsvärde beror på tre avstånd: tid, kultur och rum. Konkret innebär detta att nyhetsvärdet hos en händelse ökar desto närmare den är tidsmässigt, kulturellt och rumsligt för den avsedda publiken. Till exempel är resultatet i en fotbollsmatch inte intressant två veckor efter matchen spelats, det kinesiska nyåret uppmärksammas mindre än det traditionellt svenska (i Sverige) och en våldtäckt i Göteborg berör exempelvis en Göteborgare mer än en våldtäckt i New York.⁵⁰ En händelses nyhetsvärde föder tanken om att nyheter är värt något i pengar, vilket är startpunkten för två motsatta synsätt vad gäller nyhetsvärdering.

⁴⁸ Hvitfelt 2003:21

⁴⁹ Nord & Strömbäck 2004:225-227

⁵⁰ Hadenius & Weibull 2003:346,347

3.3.3 Idealistisk kontra kommersiell nyhetsvärderingen

Nyhetsvärdering är i sin essens en redaktionell och journalistisk fråga med två motsatta perspektiv som utgångspunkt dels det idealistiska, dels det kommersiella. Det finns en stående förenkling som anses utgöra den idealistiska nyhetsvärderingen och det är att en händelse blir en nyhet om den är sann och relevant.⁵¹ Problemet med att utgå från det främsta av publicistiska honnörsord att det som publiceras är sant är definitivt en idealistisk ståndpunkt. Däremot är det betydligt mer komplicerat att definiera relevansen som idealistiskt. För att knyta an diskussion till det tidigare avsnittet av vad som utgör en nyhet är det högst osannolikt att det finns en allmängiltig konstant nyhetsrelevans. Ett av massmedieforskningens tidiga försök att vidga nyhetsvärderingskriterierna var att en nyhet skulle väcka känslor hos publiken och erbjuda en möjlighet till identifikation.⁵² Detta anses av vissa vara ett klart avsteg från det idealistiska perspektivet, men som jag ser det är det en tydligare precisering om varför en nyhet är relevant för en människa.⁵³ Den idealistiska nyhetsvärderingen är svår att definiera men den framstår tydligare i ljuset av sin motpart den kommersiella nyhetsvärderingen.

Medierna beskylls numera allt mer för att de blir mer och mer kommersiella och att det journalistiska innehållet följer i samma fotspår. Grunden till denna kritik är till stor del en fråga om nyhetsvärdering. Den kommersiella nyhetsvärderingen som dominerar dagens massmedier har erövrat mark på grund av att ekonomiska faktorer allt mer tagit greppet om det journalistiska innehållet. Detta är inte konstigt i och med att medierna agerar på en avreglerad och kommersiell marknad där konkurrensen mellan mediekoncerner påverkar de journalistiska slutprodukterna. Public service företagen anses vara en garant för att det ska finnas ett medialt alternativt till de kommersiella. Public service företagen konkurrerar med de kommersiella mediekoncernerna om publiken för att inte tappa sin legitimitet. Detta gör dock att de kommersiella spelreglerna spillar över till de statligt finansierade företagen, vilket gör att public service företagen allt mer liknar de kommersiella alternativen. Dagstidningsmarknaden är i högsta grad en del av kommersialiseringen av medierna där tidningarna söker efter prenumeranter som borgar för intäkter på annonsplats. Tidningarna måste attrahera så många läsare som möjligt samtidigt som kostnaden för nyhetsproduktionen ska minimeras. Det är på grundval av detta resonemang självklart att urvalet av nyheter värderas utifrån ekonomiska/kommersiella faktorer.⁵⁴

Kritiken mot kommersialisering av medierna är ofta en diskussion på ett allmänt plan. För att föra ner diskussionen på ett mer detaljerat och precist plan behövs en konkret sammanställning av de kommersiella nyhetsvärderingskriterierna. En sådan sammanställning lyder enligt följande:⁵⁵

- Ju större resurser i form av arbetstid, personal och pengar det kostar att täcka en händelse, följa upp eller avslöja en sak, desto mindre chans att det blir en nyhet

⁵¹ Hedman 2006:27

⁵² Hadenius & Weibull 2003:345

⁵³ Jämför med Hedman 2006:26,27

⁵⁴ Hvitfelt 2003:13

⁵⁵ Hedman 2006:26

- Ju duktigare Källan, avsändaren, har tillrättlat en sak journalistiskt (kostnaderna för detta betalas av källan), desto större chans att den blir en nyhet.
- Ju mer exklusivt sådant nyhetsmaterial tilldelas, exempelvis genom att journalisten kan presentera den som en egen nyhet med personlig byline, desto lättare blir det en nyhet.
- Ju mer den redaktionella strategin bygger på att väcka sensation för att fånga publikens uppmärksamhet, desto större är chansen för en vinkling där underhållningsmomentet spelar större roll än kriterier som relevans, saklighet och utförlighet.

De fyra kommersiella nyhetsvärderingskriterierna avslutar två grundläggande perspektiv på nyhetsvärderingen. För att ytterligare fördjupa nyhetsvärderings villkor bör redogörelsen abstraheras och förklaras utifrån olika nivåer.

3.3.4 Nyhetsvärderings olika nivåer

Det är viktigt att se på nyhetsvärderingen utifrån olika nivåer framför allt eftersom forskning om nyheter som regel antingen fokuserat på disposition av totalinnehåll, specifika ämnen eller vinkling av en bestämd händelse.⁵⁶ Studierna i nyhetsvärdering har alltså valt att titta på en del i den långa nyhetsvärderingskedjan. Men det är egentligen först möjligt att dra goda empiriskt förankrade slutsatser om nyhetsvärdering när alla dessa nivåer bejakas. Det är just därför som Hvitfelts 10 punkter om nyhetsvärdering och senare studiers komplement till dessa är goda analysinstrument, de omfattar alla nivåer.

Det är viktigt att de tre presenterade nivåerna används när villkoren för nyhetsurvalet presenteras men utan att beakta medielogiken är det omöjligt att få en helhetsbild av villkoren för urvalet. Därmed föregås en sammanställningen av vad som påverkar urvalet av händelser att publicera som nyheter av det strukturellt centrala begreppet medielogik.

3.4 Medielogik

Nyhetsförmedlingen är som tidigare nämnts en process i två steg. Det första steget som rör urval är det som redogjorts för hittills. Men presentationen och bearbetningen av urvalet, som är steg två, har endast tangerats. Bearbetningen och presentationen av urvalet beror i viss mån på urvalsfaktorer som till exempel nyhetsvärderingskriterier och journalistiska yrkesideal. Men framför allt är det den starkt strukturerade medielogiken som är den avgörande faktorn för konstruktionen av en nyhet.

En tidlös beskrivning av medierna som abstraherar och lägger grunden för förståelsen av medielogiken är one linern ”The medium is the message”. Denna ger uttryck för hur medierna har olika egenskaper, vilket i förlängningen (om än hårdtaget) bestämmer det mediala innehållet och hur det presenterats.⁵⁷

De skilda mediala egenskaperna är en lite luddig beskrivning av hur väl olika händelser passar in i olika medier. För att förtydliga hur dessa olika egenskaper yttrar sig kan en tudelning av

⁵⁶ Hadenius & Weibull 2003:346

⁵⁷ Hvitfelt 2003:31

egenskaperna i dels uttrycksmöjligheter och tillgänglighet skapa klarhet. Uttrycksmöjligheter för medier kan till exempel vara begränsad av att de endast kan publicera sig i text, ljud eller stillbilder. Detta gäller framför allt medier som radio och dagstidningar som inte kan integrera text och bild eller ljud, i sin publicering, till skillnad från TV som har den möjligheten. Tv har dock inte en total uttrycksfrihet utan är bland annat begränsad av att publiken måste på en bestämd tid ta del av det publicerade materialet. Detta problem har exempelvis inte dagstidningarna som tvärtom har en fördel i att publiken kan ta del av det publicerade materialet under lägre tidsperiod, med tid för avbrott och repetition. Den andra egenskapen rör tillgänglighet och fokuserar på den insats som det krävs av publiken att ta del av medierna. Till exempel krävs det punktlighet för att på ett sammanhängande sätt ta del av TVs utbud, medan en genomläsning av en tjock morgontidning kräver en tidsmässig uppoffring.⁵⁸

Uttrycksmöjligheter och tillgänglighet är två egenskaper hos medierna som delvis förklarar medielogiken. Det går dock att rikta en viss kritik mot denna tudelningen av egenskaperna och den effekt som det får på mediernas innehåll. Framför allt är supermediet Internet (ett medium alla medier kan använda för att publicera sig) en faktor som ökar samtliga mediers chans att komplettera sina traditionella publiceringskanaler.

Mediologikens legitimitet som begrepp är dock fortfarande starkt, eftersom det förklarar skillnaderna mellan medierna vad gäller normer och regler och hur dessa styr bearbetning och presentation av det mediala innehållet.⁵⁹ De skilda normerna och reglerna har sin startpunkt i mediernas olika uttrycksmöjligheter. Därav styr exempelvis medielogiken dagstidningarnas och de eterburna mediernas texter/språk åt olika håll. Dagstidningarnas språk tillåts vara mer abstrakt och kan ha mer långtgående utläggningar, medan radio och TV har ett mer kompakt språk eftersom nyheterna presenteras på kortare tid. Mediologiken är en förklaringsmekanism som tenderar att bli abstrakt men för att råda bot på detta kan man sammanfatta medielogiken i delar av dess komponenter.

3.4.1 Mediologikens komponenter

Massmedielogiken delas ofta in i fyra stycken huvudkomponenter: *mediedramaturgi*, *medieformat*, *mediala arbetsrutiner* och *mediala arbetsmetoder*.⁶⁰ Dessa fyra komponenter utgör olika delar som i växelverkan med varandra förklarar begreppet medielogik. De olika komponenterna redogörs här först var en för sig för att avslutas med deras sammanlagda betydelse på nyhetsprocessen.

Den första komponenten i medielogiken är mediedramaturgin som koncentrerar sig på att fånga publikens intresse och hur man behåller publikens uppmärksamhet, vilket görs utifrån en samling beslutsregler och rutinmässiga överväganden.⁶¹ Till exempel väljer medierna de händelser som präglas av konflikter framför de händelser som präglas av konsensus. Det är de intensiva dramaturgiska inslagen som är verktygen för att dels fånga, dels hålla kvar publikens uppmärksamhet. TV-bolag visar hellre rörliga bilder på kravaller och brinnande hus, än stillbilder. Radio använder sig ibland av mediedramaturgin för att erhålla en viss stämning i ett inslag. Till exempel sänder man Putins presidenttal i originalutförande för att

⁵⁸ Hvitfelt 2003:32

⁵⁹ Hvitfelt 2003:32

⁶⁰ Hedman 2006:29

⁶¹ Hadenius & Weibull 2003:349

del för del översätta det till svenska, vilket skapar en starkare känsla av närvaro hos den lyssnande publiken. Dagstidningar med kvällspressen i spetsen använder löpsedlar och första sidor som dramaturgiska inslag där ofta sensationella händelser uppmärksammas.

Komponent nummer två i medielogiken är medieformat denna har en tudelad innebörd i forskarvärlden. Den första innebörden av medieformat är i vid mening en fråga om hur väl en händelse passar ett specifikt mediums publiceringskanal. Exempelvis passar en händelse som omgärdas av mycket rörligt bildmaterial TV bättre än andra massmedier. Händelser som ligger till grund för debattinlägg och djupare analyser kan med dagstidningarnas individanpassade tempo passa dem och andra textmedierade massmedierna bättre än de ljudmedierade. Den andra innebörden av medieformat har ett mer strukturellt fokus och istället för publiceringskanal är medieformatet uppdelat i tre nivåer. Den första nivån är utbudsformat och har en viss korrelation med den mer vida första innebörden om publiceringskanal. Det vill säga bygger mediernas utbud, genrer och kategorier, på deras grundläggande sätt att förmedla. En musikvideo tappar det visuella i radio och är svårt att visa i en dagstidning till exempel. Med andra ord har medierna divergerande utbud på grundval av deras olika sätt att förmedla. Den andra nivån sammanfattas som temaformat och bygger vidare på den första nivån och beskriver hur händelser som politiska val och naturkatastrofer tenderar att presenteras på ett standardiserat sätt. Den tredje nivån innefattar textformat och belyser hur textmallar på olika sätt används i nyhetsartiklar och i nyhetsreportage i TV med mera.⁶²

Den tredje komponenten i medielogiken är mediernas arbetsrutiner som avser hur väl en potentiell nyhetshändelse passar arbetsrutinerna hos medier. Det är exempelvis svårt att samla journalisterna för en presskonferens runt nio på morgonen eftersom det är då som många redaktioner har sina morgonmöten. Vidare är mediernas arbetsrutiner sådana att officiella nyhetskällor (polis, myndigheter eller politiker) oftare ligger till grund för en händelses publicering än från privat personer: Detta eftersom officiella källor har mer pondus och skapar en grund för trovärdigheten gällande de fakta som presenteras vid publiceringen.⁶³

Den avslutande fjärde komponenten är mediernas arbetsmetoder som avser själva arbetslogiken inom medierna.⁶⁴ En klassik förklaring av denna arbetsmetodologiska logik är att händelser (ofta sensationella) som sker strax före deadline har en god chans att publiceras eftersom redaktionen potentiellt är ensamma om den.

De fyra komponenterna i medielogiken kan kompletteras med att en händelses publicering påverkas utifrån mediernas logik genom att publiceringen tenderar att: *”tillspetsas, förenklas, polariseras, intensifieras, konkretiseras, personifieras och [...] använda sig av stereotyper”*.⁶⁵ Medielogiken är ramverket för hur och i förlängningen vilka händelser som omsätts i dagsjournalistiken. Nyheter är dock konstruktioner av de händelser som skett eftersom de utformas på grundval av att passa in.⁶⁶ Anpassningen av händelser till skilda medieformat har

⁶² Ghersetti 2000:31

⁶³ Hedman 2006:29

⁶⁴ Hadenius & Weibull 2003:349

⁶⁵ Strömbäck 2000:157-160

⁶⁶ Hadenius & Weibull 2003:349

blivit en självklarhet för dels medierna, dels publiken.⁶⁷ De standardiserade mallarna för medieinnehållet utgör en genretrygghet för publiken som gör att den kan följa och förstå medieinnehållet. Medielogiken är kort mer än sina delar/komponenter när den bejakas holistiskt.

3.4.2 Medielogiken en definition

Medielogikens komponenter och redogörelsen för medielogiken som det andra steget i nyhetsförmedlingen har hittills undanhållits från att explicit definieras. Detta på grundval av att begreppet tenderar att definieras abstrakt. Altheide gör dock en mycket lättförd definition av begreppet när han definierar det enligt följande:

Media logic refers to the assumptions and processes for constructing messages within a particular medium. This includes rhythm, grammar, and format. Format, while a feature of media logic, is singularly important because it refers to the rules or “codes” for defining, selecting, organizing, presenting, and recognizing information as one thing rather than another (e.g., “the evening news” and not a “situation comedy,” or a “parody of news”).⁶⁸

Altheide lyfter fram medieformatet som en av de viktigaste komponenter i medielogiken. Men som redogjorts för under medielogikens komponenter är det en samling faktorer som tillsammans utgör grunden för medielogiken inte en enskild del.

Genom att förstå och sätta sig in i mediernas logik har många organisationer och företag börjat ägna sig åt medveten nyhetsproduktion. Till exempel har allt fler företag informationsavdelningar som bedömer när, vad och hur en viss typ av information ska släppas för att på bästa sätt passa in medielogiskt.⁶⁹ Med andra ord har de allt mer trögrörliga och byråkratiska medierna skapat en grogrund för de traditionella källorna (företag, organisationer och föreningar) att föra fram sin version av ett händelseförlopp och undvika kritisk granskning.

3.5 Nyhetsprocessen, En sammanfattande modell

Nyhetsprocessens alla delar från urvalskriterier till medielogik har jag valt att sammanfatta i en modell som beskriver vad som har betydelse för en händelses publicering. Sammanställningen är de primära villkoren för en händelses nyhetspublicering. Modellen är sålunda en förenkling och beaktar inte övergripande ramfaktorer som ontologi, samhällssystem med mera. Modellen har dock fördelen att den explicit understryker nyckelvillkor för vad en publicering av en artikel/inslag beror på.⁷⁰

⁶⁷ Gherseti 2000:31

⁶⁸ Altheid, David L. (2004) “*Media Logic and Political Communication*”, *Political Communication*, 21:293–296

⁶⁹ Hadenius & Weibull 2003:324,325

⁷⁰ Jämför med Hvitfeldts 1985:40, Ghersetis 2000:46 och Hadenius & Weibull 2003:342

	Strukturella	Värderande
Direkta	Medielogik • Dramaturgi • Format	Urvalskriterier • Idealistiska • Kommersiella
Indirekta	Mediala rutiner & Arbetsmetoder	Journalistiska Yrkesideal

Modell 1. De primära villkoren för en händelses nyhetspublicering

De fyra primära villkoren som ritas upp i modell 1. är: medielogik, urvalskriterier, mediala rutiner och arbetsmetoder samt journalistiska yrkesideal. Dessa fyra villkor har antingen en direkt eller indirekt effekt på en händelses publicering och kan beskrivas som strukturella eller värderande. De två villkor som har en direkt effekt på en händelses publicering är urvalskriterier och medielogik. Dessa två villkor lämnar tydliga spår i den journalistiska slutprodukten vad gäller form och innehåll. Journalistiska yrkesideal och mediala rutiner och arbetsmetoder är två mer indirekta villkor som fram för allt märks på dagstidningens eller TV-kanelens totalinnehåll. De strukturella villkoren i modell 1. medielogik och mediala rutiner och arbetsmetoder är en produkt av medielandskapets utveckling. En publicering av händelse beror i högsta grad på strukturella grundförutsättningar. De värderande villkoren urvalskriterier och journalistiska yrkesideal är en frukt av de strukturella villkoren, men är samtidigt de som har möjlighet att förändra innebörden av de strukturella villkoren.

En publicering av en nyhet är ingen linjär process även om det ibland tycks vara fallet. Modellen ovan har därmed konstruerats utifrån ett mer villkorande tänk, vilket kan låta abstrakt. Men om man ser en publicering beroende på, istället för en process av, så kan exempelvis vissa moment i nyhetsframställningen avdramatiseras. Till exempel kan begreppet gatekeepers omvärderas vad gäller sin betydelse för en publicering av en händelse, eftersom gatekeepers i ett mer villkorande systemtänk (beroende på) kan ges en sekundär betydelse. För att göra klarspråk av resonemanget finns det publiceringar som beror mer eller mindre på olika villkor, men har alltid någon koppling till de fyra primära i modell 1. Publiceringen av en händelse är med ett villkorande tänk inte heller låst av ett traditionellt flödesschemas deterministiska avstånd och hierarkier.

3.6 Tidigare Forskning om nyhetsvärdering och medielogik

Jag har genomgripande valt att tematisera teorier och begrepp som är relevanta för min studie med tidigare forskning. Ett avsteg från detta är två studentuppsatser (varav en ingår i JMGs rapportserie) som knyter an till min studie. Detta är ett medvetet val som sätter ett färskt vetenskapligt perspektiv på nyhetsvärdering, medielogik och minst den mediala bilden av skolan.

Den första studentuppsatsen som på ett intressant och givande sätt behandlar nyhetsvärdering och medielogik är Hedmans (2006) "har ni något webbigt" en fallstudie av Göteborgs-Postens flerkanalpublicering: redaktionell organisering och arbetsrutiner, nyhetsvärdering samt medielogik. I hennes studie som framför allt fokuserar på skillnaderna i publiceringsrutinerna mellan Göteborgs-Postens nät- och pappersupplaga har hon kommit fram till en rad slutsatser.

Mitt empiriska material kommer utgöras av artiklar från Göteborgs-Posten vilket gör hennes slutsatser synnerligen intressanta:⁷¹

- Det generella redaktionella uppdraget på Göteborgs-Posten kan sammanfattas i tre punkter: lokalt, nytta och fördjupning.
- De nyhetsvärderingskriterier som används gällande urvalet har tydligare koppling till de kommersiella än de idealistiska.
- Vad gäller vilka händelser som publiceras är det i första hand lokala nyheter och i andra hand händelser på TTs bevakningslistor (Tidningarnas Telegrambyrå). TTs bevakning används även på morgonmötena som ett incitament gällande urvalet av händelser för redaktionerna att arbeta med.
- De lätta nyheterna (enkla och lätta att skriva om) och de i förhand planerade nyheterna tenderar att publiceras när begränsningar i resurser leder till prioriteringar.

Hedmans slutsatser kring Göteborgs-Postens publiceringsrutiner är ytterst givande för förståelsen av Göteborgs-Posten som källa till det empiriska materialet. Hedmans slutsatser säger dock inte så mycket om artiklarnas sakinnehåll och inget om skolan. Därav är Levin och Silanders (2005) *mediebilden av skolan – En kvantitativ innehållsanalys av den svenska skolan i Göteborgs-Posten* ett bra komplement till Hedman som tidigare forskning. Levin och Silanders som använt sig av artiklar från just Göteborgs-Posten är tacksam att använda sig eftersom jag delvis kan jämföra mina resultat med deras. Levin och Silander har framför allt fokuserat på den svenska skola och hur den presenteras i Göteborgs-Posten. Jag delar Levin och Silanders fokus men jag har valt att skilja på skolan i Sverige och skolan i Göteborg. Min studie är sålunda dels koncentrerad till den mediala bilden av skolan dels den lokala bilden av skolan i Göteborg. De resultat som Levin och Silander redovisar och som tangerar de delar jag har valt att undersöka presenteras i punktform nedan:⁷²

- 354 artiklar handlade om skolan. (med artiklar avses: nyhetsartiklar, notiser och personporträtt)
- 55 procent av alla artiklar framställs som negativt. Endast 23 procent är positivt framställda.
- När nyheter om skolan hamnar på tidningens första sida är det till 70 procent negativa nyheter om skolan.
- Det skrivs mest om ämnena våld, kunskap, ekonomi och politik.
- Det är framför allt politiker och elever som får uttala sig i artiklarna.
- Det skrivs mycket mer om grundskolan än gymnasieskolan.

⁷¹ Hedman 2006:52-60

⁷² Levin & Silander 2005:se abstract & sida 15

Levin och Silanders resultat rör den svenska skolan. Jag har vissa invändningar till deras avgränsningar och att de anser att artiklar kan ha mer än ett huvudsakligt ämne/sakinnehåll. Levin och Silander har valt att inte undersöka ledare, insändare och debattinlägg på grund av att dessa artikeltyper har stark opinionsbildande karaktär. Jag anser dock att dessa artiklar framför allt är de som formar den mediala bilden av skolan och att dessa måste vara en del av det material som ligger till grund för slutsatserna om den mediala bilden av skolan. Uppsatsen är dock på B-nivå vilket på JMG innebär en intensiv tidspress vilket försvårar att utförligt betänka kodschema med mera. Jag har använt mig av Levin och Silanders kodschema i den mån jag ansett det vara möjligt och jag tycker allmänt att det är en uppsats som är väl värd att beakta.

3.7 Sammanfattning – Nyheter, urval & medielogik

De teoretiska begrepp och den forskning som utgör den första delen av teoriavsnittet bör sammanfattas dels för få ihop alla trådar till en helhet, dels för att belysa de mest centrala delarna av det som redogjorts för. Dispositionen av sammanfattning följer i stort den tidigare utlagda och kan med fördel användas som en del av en snabbgenomgång av hela studien.

Vad som utgör en nyhet har försökts definiera av många. Men en definition som inte blir motsägelsefull är omöjlig att nå eftersom vad som är en nyhet varierar från människa till människa. Forskningen om nyheter har därav mer riktat in sig på vad som gör att händelser blir nyheter mer än en faktisk definition av vad som utgör en nyhet.

Grundförutsättning för att en händelse blir en nyhet är att den förmedlas. Nyhetsförmedling är en process i två steg: det första steget handlar om urval och den andra om presentation av nyheter. Urvalet beskrivs enklast med begreppet nyhetsvärdering där olika kriterier i växelverkan bestämmer vilka händelser som ska publiceras som nyheter. Presentationen av nyheter är intimt sammankopplat med begreppet medielogik som utgörs av mediala arbetsmetoder och rutiner samt dramaturgi och format.

Journalistiska yrkesideal i form av pedagoger, spårhundar, språkrör och hantverkare ligger till grund dels för urvalet av händelser dels presentationen av nyheter. Yrkesidealen spiller även över till idén om det journalistiska innehållet ska spegla eller granska omvärlden. Den journalistiska slutprodukten är att se som beroende på, inte en process av, eftersom det blir allt svårare att beskriva en händelses publicering utifrån ett traditionellt flödesschema.

4. På dagordningen

Den andra av studiens två teoretiska delar behandlar dagordningsteorin och är ett användbart analysinstrument för att tolka studiens undersökningresultat. Dispositionen är förhållandevis linjär och avser först allmänt beskriva dagordningsteorin för att gå vidare och djupare beskriva teorins tre växelverkande dagordningar. Detta följs av dagordningsteorins två nivåer samt teorierna priming och framing. Dagordningsteorin bygger på den grundläggande vetenskapliga ståndpunkten att medierna är att se som mäktiga. Därav avslutas den andra teoridelen med en mindre genomgång av medierna som mäktiga. För den röda trådens skull finns även för denna del en sammanfattning.

Dagordningsforskningen har fått en allt starkare generell ställning i massmedieforskningen framför allt eftersom flertalet studier visat att massmedierna har ett reellt inflytande över medborgarnas dagordning. Därmed är inte sagt att massmedierna har en allsmäktig funktion och allena kan styra människors åsikter. Men de har ett inflytande över vad medborgarna har åsikter om, vilket är en väl så påtaglig maktfaktor.

Dagordningsteorin har allt mer börjat sammanfattas som ett teoriblock med två olika nivåer. Den första nivå är koncentrerad till vad/objekt som är på dagordning medan den andra nivån fokuserar på hur/attribut på dagordningen. Medierna har alltså ett dubbelt inflytande dels vad vi uppfattar, dels hur vi uppfattar.⁷³ Vad eller objekt på den mediala dagordningen har traditionellt avsett stora samhällsfrågor eller politiker, men det finns i princip ingen gräns för vad som kan finnas på dagordningen. Dessa objekt tillskrivs olika attribut som på ett tydligare sätt ramar in och berikar objekten med kännetecken och egenskaper, exempelvis att en politiker är ett retoriskt fenomen.⁷⁴ Dagordningsteorins två nivåer är sålunda ett analysinstrument som kan skapa klarhet i hur och vad det är som medierna för in på medborgarnas dagordning.

4.1 Tre dagordningar

Dagordningsteorin består av tre dagordningar: den mediala, den politiska och medborgarnas dagordning. Den mediala dagordningen är krasst det mediala innehållet. Vetenskapliga studier som undersöker den mediala dagordningen ägnar sig främst åt att undersöka hur mycket utrymme en viss fråga får i medierna, till exempel skatte- eller skolfrågan. Den politiska dagordningen är lika svår att undersöka som att definiera. Det finns ingen gängse metod att undersöka den politiska dagordningen, vilket gör att det svårt att definiera den. En förenklad beskrivning av den politiska dagordningen är att den består av politikernas och politiska partiers maktkamp i riksdagen och utskotten. Medborgarnas dagordning liknar den mediala dagordning och är koncentrerad till olika sakfrågor. Det finns två olika vetenskapliga angreppssätt att undersöka medborgarnas dagordning. Det ena sättet är att hierarkiskt jämföra vilken placering som olika frågor har på medborgarnas dagordning. Det andra sättet är att fokusera på en specifik sakfråga och över tid undersöka frågans placering på medborgarnas dagordning.⁷⁵

⁷³ Strömbäck 2000:202

⁷⁴ MacCombs 2006:98,99

⁷⁵ Strömbäck 2000:155,169,186,187

Dagordningsteorins tre dagordningar påverkas av varandra dock inte slumpmässigt, utan det finns en bestämd dagordningskedja. Mediernas dagordning antas påverka medborgarnas dagordning och medborgarnas dagordning påverkar den politiska dagordningen. Medborgarnas dagordning påverkas indirekt av den politiska dagordningen via medierna. Detta förklaras med att medborgarna möter politiken i medierad form.⁷⁶ Fokus i denna studie kommer att vara mediernas dagordning och hur deras agenda påverkar medborgarnas.

De olika sambanden mellan de tre dagordningar kan te sig synnerligen förvillande men i huvudsak är det ett samband som dagordningsforskningen kunnat säkerställa, nämligen mellan mediernas dagordning och medborgarnas dagordning.⁷⁷ Kausalitetsproblemet är även det löst där studier visat att det är mediernas dagordning som påverkar medborgarnas, inte tvärtom.⁷⁸ Till exempel om medierna rapporterar mycket om en fråga, exempelvis skolan eller miljön, kommer dessa frågor av medborgarna att uppfattas som viktiga.⁷⁹

4.1.1 Agenda setting

Det tydligaste sambandet som dagordningsforskningen kunnat se är mediernas påverkan på den medborgliga dagordningen. Men det finns även skäl att tro att den politiska dagordningen kan ha en substantiell påverkan på medborgarnas dagordning, om än via medierna genom agenda setting. Ett sätt att undersöka om den politiska dagordningen har påverkan på mediernas dagordning är att jämföra politikernas debattinlägg, i form av artiklar och intervjuer, med den uppmärksamhet som olika objekt/sakfrågor får i medierna. Det finns dock sparsamt med studier i en svensk kontext som har undersökt om det finns ett samband mellan vad medierna uppmärksammar och vad politikerna arbetar med, agiterar för. En stående slutsats från utländska studier är dock att det är en dragkamp mellan medierna och politikerna om vem som har störst inflytande över medborgarnas dagordning.⁸⁰

4.1.2 Dagordningseffekter, en nyansering

Det finns risk att dagordningsforskningen förknippas med injektionsnålsmodellen där ett visst stimuli anses ge en viss respons. Dagordningsteorin kan därmed beskyllas för att ha en gammalmodig syn på massmediernas effekter. Kritiken är inte obefogad och massmediernas effekter ska inte överdrivas fram allt inte i en globaliserad värld där allt fler interpersonella influenser tillkommit. Därmed är inte sagt att dagordningsteori ska förkastas, tvärtom bör den lyftas fram som en god generell förklaring så länge den inte ses som en allsmäktig. Dagordningsforskarna är väl medvetna om kritiken och pratar mer om sannolikheter än deterministiska självklarheter. Exempelvis är det grundläggande antagandet att nyhetsmedierna kan utöva dagordningsmakt över medborgarna inte oberoende av andra influenser. För att citera McCombs en av grundarna till dagordningsteorin: *”Trender i den allmänna opinionen i en viss fråga formas efter hand av nya generationer, yttre händelser och massmedier.”*⁸¹ Det finns alltså skäl att nyansera dagordningsteorins absoluta effekter. Nyanseringen av dagordningsteorin verkar dock till sin egen fördel och stärker sina kort gällande den grundläggande teoribildningen kring förståelse av massmediernas roll i

⁷⁶ Strömbäck 2000:154

⁷⁷ Strömbäck 2000:152

⁷⁸ Strömbäck 200:150

⁷⁹ McCombs 2006:11

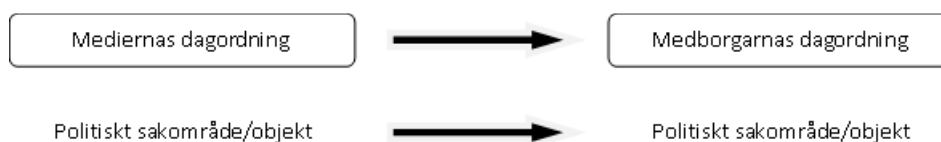
⁸⁰ Strömbäck 2000:187,188

⁸¹ McCombs 2006:44

samhället. Jag ser dagordningsteorin som en vital teorigrund med stor analyspotential och är sålunda en viktig del i min studie.

4.2 Dagordningsteorin första nivå

Den första nivån i dagordningsteorin är som tidigare nämnts koncentrerad till objekt på dagordningen. Vad gäller mediernas dagordning är det till exempel sakpolitiska frågor och politiska områden som är i fokus. Sambandet mellan mediernas dagordning och medborgarnas dagordning redogjordes för tidigare. I modell 2. ritas detta samband upp, vilket förtydligar dagordningsteorins grundläggande samband.⁸²

Modell 2. Dagordningsteorins första nivå

Modell 2. ritar upp ett tämligen linjärt mönster men det är en förenkling som kan vara lite svår att följa. För att komplettera figuren kan politiskt sakområde/objekt exemplifieras med mönster i nyhetsbevakningen (under mediernas dagordning). På motsvarande sida under medborgarnas dagordning kan politiskt sakområde/objekt översättas med allmänhetens intressen. Det vill säga, för att uttala sig krasst, påverkar mönstren i mediernas nyhetsbevakning medborgarnas intressen.⁸³

4.2.1 Orienteringsbehov

Den första dagordningsnivån kan abstraheras till en orienteringsnivå som ytterligare fördjupar förståelsen av hur mediernas dagordning påverkar medborgarnas. Orienteringsnivån är kopplat till ett naturligt tomrum som medborgarna har ett behov att fylla. Yttre händelser och personliga erfarenheter är inte alltid tillräckligt för att stilla medborgarens behov av information om politiska beslut med mera. Bristen av information som medborgare upplever kan dock medierna med sitt stora utbud råda bot på, vilket sannolikt för med sig att medborgaren i större utsträckning följer mediernas dagordning. Detta är ett centralt argument vad gäller giltigheten i dagordningsteorins grundläggande samband mellan medierna och medborgarnas dagordningar. Orienteringsbehovet som begrepp ringar alltså in de frågor som framför allt överförs från mediernas dagordning till medborgarnas dagordning, nämligen de abstrakta frågorna som medborgaren har lite information om eller erfarenheter av.⁸⁴

4.3 Dagordningsteorin andra nivå

Den andra nivån i dagordningsteorin tangerades tidigare och beskrivs kortfattat som hur eller vilka attribut som tillskrivs de objekt som finns på dagordningsteorins första nivå. En konkretisering av detta är att vad och hur liknas med bilder, där den generella överensstämmelsen mellan det allmänna innehållet på mediernas och medborgarnas dagordning är vad/objekt och detaljerna i dessa bilder är hur/attribut.⁸⁵ I modell 3. ritas de två

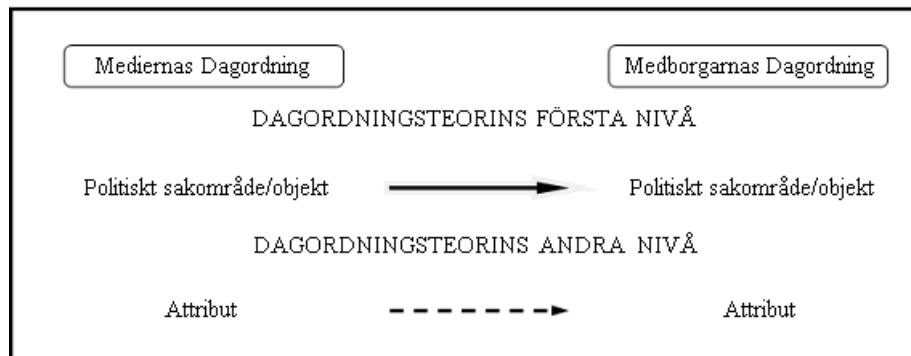
⁸² Strömbäck 2000:199

⁸³ McCombs 2006:27

⁸⁴ McCombs 2006:94

⁸⁵ McCombs 2006:116

nivåerna i dagordningsteorin upp och visar hur de förhåller sig gentemot varandra, för att förtydliga hur nivåerna växelverkar.

Modell 3. Dagordningsteorins två nivåer

Det första sambandet som rör objekt på dagordningen har en stabil empirisk grund, vilket gör att pilen är fylld. Sambandet mellan attribut har inte slagits fast på samma sätt och det är inte säkert om än sannolikt att medierna kan överföra attribut till medborgarnas dagordning, vilket gör attributspilen streckad. Attribut avser beskrivningar av objekten på dagordningens första nivå och kan avse allt från att en politiker är vänsterhän till att en politiker beskrivs som konservativ. De olika typerna av attribut har gjort att forskare valt att placera in attributen längs en axel där mikroattribut (vänsterhän) finns på ena sidan och makroattribut (konservativ) på den motsatta.⁸⁶

4.4 Komplement till dagordningsteorin – Priming & Framing

Det finns starka komplement till dagordningsteorin och dess två nivåer. Två av dessa kompletterande teoribildningar som har direkt koppling till dagordningsteorin är priming och framing. Priming har allt mer integrerats i dagordningsteorin och används schematiskt för att visa hur mediernas dagordning på både den första och andra nivån påverkar medborgarnas dagordning.⁸⁷ Framing har även det integrerats i dagordningsteorin även om det finns få empiriska undersökningar i en svensk kontext som helt stödjer mediernas framingpotential.

4.4.1 Priming

Priming är förhållandevis okomplicerat att förklara och kopplas lättast samman med dagordningsteorins första nivå (det går dock att diskutera dess nivåplacering). Samband som priming intresserar sig för är till exempel hur ett medieinnehåll påverkar människors bedömningar av något. Primingbegreppet understryker framför allt samspelet mellan människors medvetande och någonting, till exempel medieinnehåll. I ett dagordningsperspektiv innebär detta att medierna genom att premiera vissa objekt (och därmed inte andra) påverkar människors kognitiva scheman. Kontentan av det hela är att medierna utifrån de objekt som de uppmärksammar styr vad det är som medborgarna bedömer något/någon utifrån. Ett lättföljt exempel på detta är vilket parti en medborgare väljer att rösta på. Den röstar enligt primingteorin utifrån hur partierna förhållit sig till de objekt/sakpolitiska frågorna som medierna uppmärksammat, till exempel skolan eller vården.⁸⁸

⁸⁶ McCombs 2006:120,121

⁸⁷ McCombs 2006:157

⁸⁸ MaCombs 2006:56-160 & Strömbäck:206-215

4.4.2 Framing

Det andra begreppet som allt mer integrerats med dagordningsteorin är framing eller gestaltningsteorin. Framing ur ett medievetenskapligt perspektiv är fokuserat på mediernas gestaltningar av olika objekt och hur dessa gestaltningar påverkar mediekonsumentens (medborgarens) gestaltningar.⁸⁹ Enkelt uttryckt är mediernas gestaltningar enligt framingteorin tongivande för medborgarens uppfattningar av olika objekt i medieinnehållet. Det är viktigt att mediernas gestaltningar inte liknas med de attribut som utgör dagordningsteorins andra nivå. Detta eftersom bara makroattribut är föremål för framingteorin (jämför med Dagordningens andra nivå). McCombs beskriver skillnaden mellan attribut och gestaltning enligt följande:

En [...] egenskap som skiljer gestaltningar från andra möjliga attribut är förmågan att strukturera tankar, att forma våra sätt att tänka om samhällsfrågor, politiska kandidater eller andra objekt i nyheterna.⁹⁰

Det finns alltså en strukturell skillnad mellan attribut och gestaltning som rör sig på mikro/makronivå. Gestaltningsteorins makroattribut är dock en förhållandevis abstrakt beskrivning av vad som menas med teorin. En mer konkret beskrivning av gestaltningsteorin i ett massmedialt perspektiv kan göras genom att bryta ner teorin i fyra delar där mediernas gestaltningar: *definierar problemen, problemens orsak, uttrycker moraliska omdömen och presenterar möjliga lösningar på problem*. De fyra delarna målar upp en bild som det bör riktas en viss försiktighet mot, i synnerhet som massmedierna framställs ha en definitiv gestaltningsfunktion. Försiktighetsresonemanget leder in på frågan om vilken roll och effekter som massmediernas har på samhället och dess medborgare.

4.5 Mäktiga massmedier

Massmediernas effekter har genom historien omgärdats av olika paradigmer. Det första paradigmet såg massmedierna som allsmäktiga och att de hade en definitiv makt över medborgares åsikter, attityder med mera. Denna determinism som det allsmäktiga paradigmet utstrålade kom efter hand att ersättas av ett paradigm som såg massmedierna som maktlösa. Det andra paradigmet var inte särskilt långlivat och med televisionens genombrott tillskrevs massmedierna återigen allt mer makt och ett tredje paradigm föddes som såg massmedierna som mäktiga. Detta paradigm är det dominerande paradigmet idag även om det bland forskare diskuteras flitigt om hur stora effekter som massmedierna har på mediekonsumenterna. En viktig skillnad mellan det första och det tredje paradigmet är synen på direkta och absoluta effekter. Mäktiga massmedier till skillnad från allsmäktiga intresserar sig inte för kortsiktiga effekter i form av åsikts- och beteendeförändringar på individnivå, utan mer om långsiktiga effekter på samhällelig makronivå. Mediernas påverkan på individnivå är intressant inom det mäktiga paradigmet men mediernas påverkan på individerna är inte absoluta och sällan planerade. Effekterna är istället ofta oavsedda från massmediernas sida och det mediala innehållet är som regel inte medvetet konstruerat för att påverka individer att tycka och tänka på ett visst sätt. Forskning om de mäktiga massmedierna har därav koncentrerat sig på de mer subtila och långsiktiga effekterna⁹¹

⁸⁹ Strömbäck 2006:215,216

⁹⁰ McCombs 2006:120

⁹¹ Strömbäck 2000:59-89

En av de tidigaste och mest undersökta teorierna om massmediernas långsiktiga effekter är dagordningsteorin främst på den första men även den andra nivån. Priming och framing teorierna delar dagordningsteorins utgångspunkt att massmedierna är mäktiga. Framing eller gestaltningsteorins koppling till synen på massmedier som mäktiga är framför allt intresset för hur massmedierna omedvetet påverkar medborgarna. Dagordningsteorin och primingteorin avser betydligt mer direkta effekter än oavsedda. Massmedierna skriver till exempel om politiker och brott på grundval av att de tycker det är viktigt, vilket får som konsekvens att vissa händelser screenas bort genom att bara vissa objekt, via priming omnämns.

Jag ser det som en nödvändighet att förhålla sig till de historiska paradigmen om massmediernas effekter för att kunna genomföra en medievetenskaplig studie. Jag har genomgående flaggat för att man ska visa en viss försiktighet gentemot massmediernas direkta effekter. Massmedierna är även beroende av samhället som de verkar inom. Massmediernas beroende av samhälleliga ramar betyder dock inte att de inte kan bedriva en autonom bevakning av samhället men det kan samtidigt inte bevaka något som ligger utanför ramen för samhället. Kontentan av det hela är att massmedierna främst påverkar sig själva men att ju mer medborgare och politiker vänder sig till massmedierna desto mer påverkade av kommer de också att bli av massmedierna.

4.6 Sammanfattning - På dagordningen

Dagordningsteorin har tre olika växelverkande dagordningar: den mediala, den politiska och medborgarnas dagordning. Dagordningsteorin sambandsbeskrivningar görs utifrån två olika nivåer. Den första nivån intresserar sig för objekt eller specifika sakfrågor, som regel politiska. Den andra nivån har fokus på de attribut som objektet på den första nivån kontextuellt beskrivs med. Till exempel att politiker är vänsterhäntha eller att de har en konservativ grundläggande ideologi. Attributen är av olika dignitet och omnämns därav antingen som mikro- eller makroattribut.

Priming och framing är komplement till dagordningsteorin och intresserar sig för vilka effekter eller vilken makt som massmedierna har över medborgarna. Begreppen har sparsamt undersökts i en svensk kontext och har en tämligen deterministisk grundsyn, vilket gör att det gentemot priming och framför allt framing bör riktas en viss försiktighet.

Grundläggande för dagordningsteorin, priming och framing är synen på massmedierna som mäktiga. Det vill säga har massmedierna ett reellt inflytande på medborgarna (mediekonsumenterna). Den påverkan eller den effekt som de mäktiga massmedierna har på medborgarna är inte absolut och kortsiktig, utan är mer subtil, omedveten och långsiktig. De mäktiga massmediernas effekter och dagordningsteorin ska inte sammanblandas med de allsmäktiga massmediernas injektionsnålsmodell.

5. Problemformulering

Det övergripande problemet som studien är koncentrerat till är hur den mediala bevakningen av skolan ser ut. Exempelvis vem är det som får komma till tals om skolan i medierna, vilket sakinhåll handlar det journalistiska slutprodukterna om och är framställningen av skolan positiv, negativ eller neutral? Frågorna om den mediala bevakningen av skolan är synnerligen relevanta att undersöka på grundval av att medierna är en reell maktfaktor och påverkar medborgarnas dagordning. Denna mediala påverkanskraft blir än mer intressant med tanke på att den nya regeringen, med skolministern Jan Björklund i spetsen, som har ett annat fokus än den tidigare socialdemokratiska regeringen. Disciplin, ordning och reda, omdömesliknande betyg från första klass samt ökad valfrihet är det nya politiska parollerna.

Dagordningsteorin är central för att förstå sambandet mellan den mediala bilden av skolan och den allmänna uppfattningen av skolan som institution. Den bild av skolan som medierna gestaltar, ramar in och accentuerar medborgarnas bild av samhällsinstitutionen skolan. Om det massmediala bilden tenderar att vara negativ har detta betydelse för skolornas möjligheter att bedriva sin verksamhet. Detta är dagsaktuellt i Göteborg där den negativa bevakningen som Högsboskolan omgärdats av spärr på skolans tapp av elever i det naturliga upptagningsområdet för skolan.

De föregående kapitlens genomgång av segregation, nyhetsvärdering och massmedielogik samt dagordningsmakt är den teoretiska grunden för utformandet av studiens syfte och frågeställningar, vilka avser besvara problemet som är avstampet för studien.

5.1 Syfte & Frågeställningar

Det övergripande syftet med studien är att *undersöka den mediala bilden av skolan i Göteborgs-Posten*. Detta syfte är nedbrutet i två huvudsakliga frågeställningar som täcker in olika delar dels skolan som institution, dels Göteborgs skolor.

Den initiala frågeställningen att undersöka är hur den allmänna bilden av skolan ser ut i Göteborgs-posten?

Den naturliga följdfrågan att undersöka är hur bilden av skolan och skolorna i Göteborg ser ut i Göteborg-Posten?

6. Metod & Material

Studiens metodval och det material som ligger till grund för den empiriska undersökningen presenteras i sin helhet under denna del. Inledningsvis redogörs det för studiens metodval som följs av en allmän genomgång av det empiriska materialet med tänkta avgränsningar. Vidare presenteras kodschemat och variabler och variabelvärden redogörs för i detalj. Vidare följer en reflektion av själva kodningsförfarandet och avslutningsvis förs en diskussion om studiens undersöknings reliabilitet och validitet.

6.1 Val av metod

Val av metod till studiens undersökning föll tidigt på den kvantitativa innehållsanalysen. Detta var ett naturligt val med tanke på mitt syfte och de frågeställningar som jag valt att ställa det empiriska materialet. En kvantitativ innehållsanalys av ett medieinnehåll ger möjligheter att på ett generellt plan: beskriva mönster, utvecklingstendenser och framställning av grupper och företeelser.⁹² Den kvantitativa innehållsanalysen ger alltså goda möjligheter att dra generella slutsatser. Det finns dock vissa brasklappar mot metodens generaliserbarhet. Framför allt bör insamlandet av det empiriska materialet genomföras objektivt och systematiskt. Med objektivitet avses att materialet ska vara forskaroberoende. Med andra ord ska insamlandet av det empiriska materialet och bearbetningen av det inte påverkas av den enskilde forskaren värderingar. Att materialet bearbetas systematiskt innebär att materialet behandlas utifrån en på förhand bestämd uppsättning regler.⁹³

En kvantitativ innehållsanalys är fördelaktigt att använda sig av när man vill ha svar på förekomsten av olika innehållskategorier i ett givet material. Förekomsten kan mätas dels hur frekvent ett ämne eller en kategori förekommer, dels hur stort utrymme som ämnet eller kategorin får.⁹⁴ Den kvantitativa innehållsanalysen kan även synliggöra hur olika ämnen och kategorier framställs.

De undersökningar som intresserar sig för mediernas dagordning har fram allt använt sig av kvantitativa innehållsanalyser som arbetsmetod. Mitt syfte ligger väldigt nära en traditionell dagordningsundersökning, vilket gör mitt val av metod allt mer naturligt. En undersökning av mediernas dagordning genomförs ofta genom att antalet artiklar eller inslag i medierna räknas och kategoriseras. Av de textmedierade massmedierna är det ofta de dominerande och mest spridda dagstidningarna som undersöks. Det är på grundval av detta resonemang och att jag vill undersöka den mediala bilden av Göteborgs skolor, som jag har valt att använda mig av artiklar från Göteborgs-Posten.⁹⁵

6.2 Material

Det empiriska materialet består av 454 artiklar från Göteborgs-Posten under perioden 2006-09-18 till 2007-03-31. Skälet till varför undersökningsperioden inleds den 18 september 2006 är att det var den dagen som Göran Persson lämnade in sin avskedsansökan som statsminister. Denna symboliska startpunkt har sitt ursprung i studiens problemformulering, där den nya regeringen med skolministern Jan Björklund i spetsen beskrivs som att ha intensifierat och

⁹² Østbye et al 2004:214

⁹³ Østbye et al 2004:213

⁹⁴ Esiasson et al 2005:219

⁹⁵ Strömbäck 2000:155

skiftat det mediala ljuset på skolan. Slutpunkten för undersökningen är den 31 mars, vilket känns naturligt eftersom det i princip är sex månader med den nya regeringen.

Tidsperioden som det empiriska materialet är hämtat från är förhållandevis fritt från stora och sensationella händelser, likt Anna Lindh mordet eller tsunamikatastrofen. Detta gör att Göteborgs-Postens rapportering har varit relativt autonom under tidsperioden. Vad som däremot till viss del kan påverka det empiriska materialet är 3-4 reportage om skolan. Dessa reportage har bland annat handlat om friskolorna och om Utmarksskolan i Kortedala och skolans verksamhet. Antalet artiklar som omfattas av reportagen är dock få och jag har svårt att se att dessa skulle ha en avgörande betydelse för undersökningens resultatet.

6.2.1 Avgränsning

De artiklar som har kodats och ingår i det empiriska materialet är inte bara nyhetsartiklar utan även ledare, krönikor, insändare och debattartiklar. Skälet till varför jag valt att titta på artiklar i Göteborgs-Posten, som inte är klassiska nyhetsartiklar, är att den mediala bilden av skolan även konstrueras i artiklar med opinionskaraktär. Det är vidare synnerligen intressant att jämföra till exempel ledarartiklar med insändare och att ställa dessa två mot nyhetsartiklarna.

De artiklar som ingår i det empiriska materialet har samtliga skolan som huvudskaligt fokus. Artiklar där skolan omnämns i förbifarten exempelvis att en person går i ettan på gymnasiet har inte kodats. Däremot om en elev beskriver sin tid i skolan eller liknande så har artikeln kodats.

De skolformer som är föremål för det empiriska materialet är i linje med den definition av skolbegreppet som jag gjorde i bakgrunden. För tydlighetens skull vill jag dock återigen understryka att de skolformer som ingår i denna studie är samtliga stadier från förskolans första år till gymnasieskolans sista år. Här ingår även alla sär- och specialskolor som har elever i motsvarande ålder och verksamhet. Jag valde även att koda de artiklar som handlade om skolan utomlands. Artiklar om skolan utanför Sveriges gränser visade sig dock vara försvinnande få.

Det empiriska materialet som ligger till grund för undersökningen är ett totalurval inom ramen den avgränsning som redogjordes för i föregående tycke. Tyvärr har empiriinsamlingen ett bortfall på ett antal tidningar. Detta beror på att tidningar mellan den 1-15 december 2006 samt den 2 februari 2007 saknades i JMGs arkiv. Bortfallet bör inte nämnvärt påverka undersöknings resultat. Däremot försvårar bortfallet möjligheten att se om antalet artiklar som behandlar skolan har ökat i och med regeringsskiftet.

6.3 Kodschema & Variabler

Kodschemat som applicerats på det empiriska materialet i denna studie har delvis använt sig av Levin & Silanders (2005) och i viss mån av Asplind och Berthlings (2004) kodscheman. Ett stort antal variabler är dock sprungna från denna studies syfte och frågeställningar. Det finns en del variabler i kodschemat som inte behöver beskrivas särskilt ingående. Dessa variabler presenteras därav kort medan de andra har mer utförliga beskrivningar. För en komplett lista av variabler och variabelvärden se bilaga 1.

Variablerna som utgör kodschemat har för tydlighetens skull kategoriserats och bildat tre olika typer av variabler: utrymmes, innehålls och framställningsvariabler. Alla variabler har inte på ett rimligt sätt kunnat kategoriseras i någon av de tre typerna. Dessa variabler är främst

bokförande till sin karaktär, till exempel (V1) vilket *datum* artikeln är publicerad, (V2) Vilken *månad* är artikeln publicerad och (V3) artikelns *rubrik*.

6.3.1 Utrymmesvariabler

De variabler som kategoriserats som utrymmesvariabler är (V4) Placering på första sidan, som synliggör om en artikel har en puff/hänvisning på tidningens första sida. Denna variabel är ytterst central och knyter an till nyhetsvärdering och de kriterier som omgärdas av den. Om en artikel publiceras på första sidan är det ett tydligt tecken på vad tidningen premierar som viktiga nyheter. Variabeln om Placering på första sidan kompletteras naturligt av korstabuleringar med innehålls- och framställningsvariabler.

Den andra utrymmesvariabeln (V5) rör storleken på artikeln. Storleken på artikeln avser både bild och text. Bilden är en naturlig del av artikeln och bör därför inräknas i artikelstorleken. Det är dock intressant att se hur stora bilderna är och vilka artiklar som har en bild. Därav har variablerna; (V6) Har artikeln en bild och (V7) Hur stor är artikeln, skapats. Den sista utrymmesvariabeln är (V8) Artikeltyp. Skälet till varför denna Artikeltyp kategoriseras som utrymmesvariabel är främst på grundval av var skolan framställs i tidningen. Det är stor skillnad mellan en artikel som återfinns på ledarplats mot en som återfinns på nyhetsplats. Det är även intressant att se om det finns korrelation mellan ledar- och nyhetsartiklar med de artiklar som publiceras på insändarplats (medborgarnas/mediekonsumenternas redaktionella plattform).

Den sista variabeln bland utrymmesvariablerna är (V19) Geografisk placering av skolan, avser om skolan återfinns i något Göteborgs SDN-områden: *resursstarka*, *medel resursstarka*, *medel resurssvaga*, eller *resurssvaga*. Alternativt i en stad *utanför Göteborg* (övriga Sverige), *utomlands*, *i Göteborg* (ospecificerat SDN) eller *skolan allmänt* (*den Svenska skolan*).

6.3.2 Innehållsvariabler

De variabler som behandlar innehållet i artiklarna är först och främst (V11) Sakinnehåll. Denna variabel beskriver vad det är som artiklarna specifikt behandlar för ämne. De variabelvärden som artikeln kan anta är: *bråk* som avser fysiska handgemäng mellan exempelvis elever eller elever och lärare, *betyg* avser allt som har med betygsättning etc. att göra, *mobbning* avser framför allt kränkningar mellan elever (fysiska som psykiska) här ingår även *bötning*, *lärare* och *lektioner* avser sin semantiska betydelse, *lärarutbildningen* avser allt stort som smått som behandlar utbildningen (lokaler, utformning med mera), *disciplinära frågor* är allt som har med ordning och reda att göra (avstängning av elever och konfiskering av MP3-spelare och mobiler etc.), *kärnämnen* avser om artikel fokuserar på skolämnen matte, svenska, engelska och samhällskunskap (historia avses inte på grund av att ämnet inte ännu formellt har blivit ett kärnämne), *karaktärsämne* avser alla övriga ämnen och kan även vara mer specifikt vad för ämne som bör läsas (program på gymnasiet: el- och byggprogrammet etc.), *olyckor & brott* avser allt från bränder till inbrott och glasskrossning på skolorna, *ekonomiska frågor* rör allt som har med ekonomi att göra, *administration* kan vara antagning till gymnasiet och liknande, *Skolfaciliteter* är en brett värde och avser påtalandet av specifika skolor och tillgången till skolan/skolor (till exempel kö till förskolor), *elever* avser allt där det är elever i fokus som att allt färre elever äter i bamba och liknande, *skolform* avser olika typer av skolor som friskola eller hur till exempel grund- eller förskolan ska utformas, för de artiklar som inte har nått av de uppräknade värdena finns *övrigt*. Samtliga artiklar som antar olika värden i sak innehållsvariabeln avser det huvudsakliga innehållet i artikeln. En artikel kan alltså bara anta ett värde.

De andra innehållsvariablerna är (V13) Perspektiv på sakinnehållet, som avser om det finns ett övergripande perspektiv på det innehåll som behandlas i artikeln. Är det ett *ekonomiskt perspektiv*, ett *didaktiskt* (lektioner och lärande) eller ett *socialisationsperspektiv* (skolan som fostrande dels negativt, dels positivt). (V17) Skolform, som beskriver vilken skolform som är föremål för artikeln är det *grundskolan*, *gymnasieskolan*, *sär & specialskolan*, *lärarutbildningen* eller avses *skolan allmänt* (ospecificerad skolform). Jag har valt att klumpa ihop grundskolans obligatoriska år med förskolan eftersom skolor ofta är F-9 skolor. Bristen med det är att man tappar förskolan som autonom skolform. Det kan dock i vissa fall vara problematiskt att helt säkert utrona om det var en förskoleklass som omnämndes i en artikel, vilket slår fast mitt vägval. (V18) är skoltyp, som avser om det är en *kommunal skola*, *friskola* *lärarutbildningen* eller *skolan allmänt* (ospecificerad skoltyp).

6.3.3 Framställningsvariabler

Den sista kategorin av variabler är de som kategoriserats som framställningsvariabler. Den första av dessa är (V9) Artikelsignatur, som avser vem som redaktionellt framställer artikeln, är det *GP – kvinna*, *man*, *en nyhetsbyrå* eller är det en *privatperson* alternativt en *politiker* som signerat en insändare/debattartikel.

(V10) Källa, avser om artikelförfattaren styrker sin artikel med en *expert* (kan vara i form av en person, en advokat om lagar, eller en utredning), en *elitkälla* (en kändis som uttalar sig om något som inte är kändisens i frågas expertisområde, till exempel Jan Guillou om skollagen) eller en *lekman*, som är någon på tu man hand (till exempel vad tycker du som elev om skolmaten). Ingen aktiv källa används som värde när personen som intervjuats är en självklar person att intervjua, tillfråga eller när statistik inte uppges med källa. Det går att kritisera min användning av variabeln källa. Men jag anser att om alla artiklar i och med intervjuer uppges ha en källa tappar man nyanseringen av betydelsen av variabeln källa och värdena *expert*, *elit* och *lekman* urholkas. För att exemplifiera min ståndpunkt följer ett fiktivt exempel. Om ett inbrott inträffat på Nylöseskolan i Kortedala är det naturligt att journalisten intervjuar polisen om vad som hänt, polisen har troligen mycket fakta om inbrottet. Denna intervju är för mig inte att se som att en källa uppgetts. Däremot om polisen intervjuats om hur de arbetat med att bekämpa ungdomsligor som specialiserat sig på inbrott i skolor, då är det i mina ögon en expertkälla i form av en expert som tillfrågats om hur man ska möta ungdomskriminaliteten.

(V12) Tendens, avser om artikeln har en *negativ*, *neutral* eller *positiv* prägel. Exempelvis om en elev har mobbats på en skola är detta att uppfatta som negativt. En positivt framställd artikel kan exempelvis vara att samtliga elever på Utmarksskolan uppnått godkänt i kärnämnen. Variablerna (V14), Aktör, (V15) Aktörens kön och (V16) Aktörens etnicitet är alla intresserade av vem som kommer till tals i artiklarna (ska inte sammanblandas med källa). De värden som (V14) aktör har är tämligen okomplicerade att förstå. De värden som kräver förtydligande är *övrig skolpersonal* som avser all personal i skolan som inte kan klassas som *lärare*, *rektor* eller *resurslärare*. *Myndigheter* är till exempel polisen eller skolverket. *NGO* är organisationer som står utanför statsmaktens kontroll. *Administrativ personal* avser människor som jobbar på kommunen, stadsdelen eller i statstjänst. (V15) aktörens kön. utvecklar Aktör variabeln precis som (V16) etnicitet även gör. Det är svårt att på ett tillförlitligt sätt koda etnicitet, ett exotiskt namn utgör inte med självklarhet en invandrare, därav beaktar jag denna variabel med försiktighet.

6.3 Kodningsförfarande

Processen att ta fram det empiriska materialet visade sig vara mycket tidskrävande. Framför allt tog provkodning och utformning av variabler och variabelvärden lång tid. Provkodning

gjordes på 15 tidningar och synliggjorde en del brister i kodschemat. Främst var det (V11) sakinhåll som krävde en del kompletterande variabelvärden. Från en mer praktisk synvinkel har artiklar i tidningarna kodats enligt tidningens layout från vänster till höger uppifrån och ner. Tidningarna som har kodats har tillhandahållits av JMG-institutionen, som nämndes tidigare saknades dock några, för undersökningen, aktuella tidningar.

Alla variabler och variabelvärden har lagts in i statistikprogrammet SPSS *version 14 for windows*. Artiklarna har sedan en och en lagts in för hand för behandling. Grafer och andra presentationstekniker av det empiriska materialet har gjorts med Microsoft Excel 2007 på grund av SPSS tämligen begränsande presentationsmöjligheter.

6.4 Reliabilitet & Validitet

En studies reliabilitet och validitet är a och o för de slutsatser som kan dras utifrån den. Det är centralt att det inte förekommer tvetydigheter vad gäller de begrepp som används i studien och det teoretiska block som bygger upp studien ska inte användas på ett ad hoc mässigt sett i analysen.

En klassisk beskrivning av validitet är att man mätt det man avsett att mäta.⁹⁶ Jag har försökt att nå definitionsmässig validitet genom att utifrån utvalda teorier och tidigare forskning konstruera mitt analyschema. Det finns dock alltid fog för en diskussion om man valt ut de mest lämpliga teorierna för sitt syfte och frågeställningar. Jag anser dock att nyhetsvärdering och medielogik tillsammans med dagordningsforskning är en god start vad gäller att på ett bra sätt belysa hur skolan framställs i Göteborgs-Posten. Jag har inte i någon högre grad beskrivit allmänt hur en dagstidning fungerar redaktionellt i teoriavsnittet, vilket är ett teoretisk vägval som skulle kunna utvidga analysen och på så vis bättre mäta det jag avsett att mäta. Den tidsram som getts för denna studie har dock gjort att jag endast valt att i korthet tänga Göteborgs-Postens publiceringsrutiner utifrån Hedman (2006).

Intersubjektivitet är ett honnörsord som rättmätligen ska belysas i alla vetenskapliga studier. Resultaten som framkommer i en studie ska så långt det är möjligt vara forskaroberoende och en studie ska kunna återupprepas av en annan forskare med likvärdiga resultat. Det finns vissa variabler i mitt kodschema som kan ifrågasättas utifrån en intersubjektivitets och validitetsdiskussion. Framför allt är detta variablerna källa och huvudaktörernas etnicitet. Jag har i variabelbeskrivningen tangerat problematiken med att koda en persons etnicitet utifrån namn. Jag har dock i min analys använt mig sparsamt av denna just med tanke på att det inte är säkert att man kodat en huvudaktör korrekt utifrån etnicitet. Variabeln källa kommer i resultatdelen framför allt presenteras utifrån om artiklarna hade en expertkälla eller inte, eftersom det var så få andra källtyper. Det går dock att diskutera hur väl någon kan återupprepa mitt kodningsförfarande av denna variabel. Jag har dock med ett fiktivt exempel illustrerat hur jag kodat värdet expert, vilket jag tror ska vara en tillräcklig ledstjärna för att en återupprepning av min kodning av den variabeln ska vara genomförbar.

Före jag går vidare med tillförlitligheten i studien vill jag flagga för den avgränsning som återfinns för resultatdelen av skolan i Göteborg (jmf Bilden av skolan i Göteborg). Validiteten i den avgränsningen kan diskuteras men som jag skriver senare anser jag att de kommunala

⁹⁶ Østbye et al 2004:40

skolorna på grundskolenivå är de som kan sammankopplas med specifika SDN-områden, eftersom det bara är de skolorna som direkt ligger under SDN-områdets kontroll.

En studies undersöknings reliabilitet eller tillförlitlighet brukar ofta slentrianmässigt beskrivas som god. Jag anser dock att det alltid finns brister, större eller mindre, vad gäller tillförlitligheten hos de resultat som presenteras i en studie. Jag har dock genom kodningsprocessen verkat för att i möjligaste mån systematiskt koda det empiriska materialet. Kodningsförfarandet veks en veckas tid för att just försäkra att kodning genomfördes systematiskt. Mänskliga fel kan dock förekomma i datamängden, jag anser dock att jag gjort allt för att minimera förekomsten av sådana fel.

7. Resultat & Analys av den allmänna bilden av skolan

Resultatet av studiens undersökning presenteras utifrån studiens frågeställningar. Begreppet artikel används genomgående för hela det empiriska materialet. De fall när det är intressant att särskilja artiklarna används nyhetsartikel och notis för att skilja på de artiklar som har nyhetskaraktär från de artiklar som har opinionskaraktär. Tabeller återges alltid i procent med tillhörande N:värde som avser det totala antalet artiklar. Artiklar som behandlade utländska skolor var endast två procent, vilket gör att dessa artiklar inte kommer att analyseras. De utländska artiklarna kommer sålunda inte heller vara en del av det totala antalet artiklar (N:värde) i tabeller och diagram härnäst.

Dispositionen av den första resultat och analysdelen av studien följer den första frågeställningen som söker svar på Göteborgs-Posten allmänna bild av skolan. Genomgående kommer tabeller och annat presentationsmaterial redogöras för objektivt i möjligaste mån. En sammanfattning av resultaten för Göteborgs-Postens allmänna bild av skolan görs för att ge en bättre överblick av undersöknings resultat. Resultatet av den allmänna bilden av skolan i Göteborgs-Posten diskuteras vidare i en avslutande analys.

7.1 Artiklarnas utrymme & innehåll

Artiklarna om skolan i Göteborgs-Posten kommer i resultatdelen för den allmänna bilden av skolan att behandlas utifrån skolartiklarnas utrymme och innehåll. De delar som berörs är artiklarnas storlek och andel bilder. Artikeltyp, sakinnehåll och perspektiv kommer att redovisas. Sakinnehåll ställs även mot deras utmärkande perspektiv och skolform och skoltyp redovisas explicit. En redovisning av skolartiklarna på första sidan avslutar denna resultatdel.

7.1.1 Utrymmesmässig fördelning av artiklar

Utrymmet som artiklarna om skolan fick i Göteborgs-Posten var som regel en kvartssida eller mer. En femtedel av artiklarna var en helsida eller mer, vilket förklaras av att Göteborgs-Posten under undersökningsperioden hade en serie större reportage om skolan. 35 procent av artiklarna var en mindre än en kvartssida. Dessa utgjordes dock främst av notiser och insändare. Tabellen som följer visar artiklarnas storlek, text och bild inräknat.

	Storleksmässig fördelning av artiklarna
> Helsida	7
Helsida	13
Halvsida	16
Kvartssida	29
< Kvartssida	35
Totalt	100
N:värde	446

Tabell 1. Storleksmässig fördelning av artiklar, i procent

Den förhållandevis stora övervikten av artiklar på en kvartssida eller mer visar att skolan är ett ämne som, när det skrivs om, tillägnas ett påtagligt utrymme i Göteborgs-Posten. Rent allmänt är det även viktigt att lyfta den stora spridningen av storleken på artiklarna.

Det är inte bara totalutrymmet som artiklarna om skolan fick som är intressant att påvisa. Förekomsten av bilder och storleken på dem är en väl så god indikator på det utrymme som

artiklarna fick i Göteborgs-Posten. Drygt 52 procent av alla artiklar hade en tillhörande bild. Den storleksmässiga fördelningen av artiklarna följer i tabell 2.

	Storleksmässig fördelning av bilderna till artiklarna
Helsida	6
Halvsida	28
Kvartssida	13
< Kvartssida	53
Totalt	100
N:värde	233

Tabell 2. Storleksmässig fördelning av artiklarnas bilder, i procent

Det var framför allt bilder mindre än en kvartssida som var en del av artikelns totala storlek, vilket ytterligare understryker tesen om att skolan, när det skrivs om, ges ett substantiellt textutrymme.

7.1.2 Artiklarnas fördelning sett till typ av artikel

Tidigare studier om den mediala bilden av skolan har endast valt att undersöka de artiklar som räknas som traditionella nyhetsartiklar. Den mediala bilden av skolan konstrueras dock i fler delar av tidningen än på nyhetsplats. Det är sålunda centralt att påvisa frekvensfördelningen av artiklarna i förhållande till respektive del av tidningen.

	Fördelning av artiklarna i typ
Ledare	6
Debatt	3
Krönika	5
Nyhetsartikel	53
Insändare	17
Notis	16
Totalt	100
N:värde	446

Tabell 3. Frekvensfördelning av artiklar sett till typ av artikel i procent

Tabellen ovan visar att artiklar om skolan i Göteborgs-Posten främst förekom på nyhetsplats (nyhetsartikel och notis). Övriga delar av Göteborgs-Posten sammanslaget utgjorde dock drygt 30 procent av samtliga artiklar, vilket understryker behovet av att även undersöka skolartiklar som inte är på traditionell nyhetsplats. Den största enskilda typen av artiklar var traditionella nyhetsartiklar. Insändare (artiklar författade privatpersoner) var den typ av artiklar som var mest förekommande efter nyhetsartiklarna.

Debattartiklar var den minst förekommande artikeltypen bland artiklarna om skolan i Göteborgs-posten under undersökningsperioden. Detta kan ha sin förklaring i att Göteborgs-Postens debattplats inte väger lika tungt som till exempel Svenska dagbladets brännpunkt eller Dagens Nyheterers DN-debatt. Det är därav viktigare för politiker och andra att publicera sig på debattplats i tidningar där en publicering innebär en naturlig intermedial uppmärksamhet. Resonemanget är spekulativt och går inte empiriskt att slå fast med denna undersökning. Men om någon väljer att föra fram sin åsikt om skolan eller skolverksamheten är det sannolikt att denna helst gör det på en debattplats som ger intermediala rämningar.

7.1.3 Frekvens- & utrymmesfördelningen av artiklarnas sakinhåll

Det faktiska sakinhållet i artiklarna är synnerligen beskrivande för den allmänna bilden av skolan. Diagrammet nedan ger en bra översikt över hur frekvensfördelningen av artiklarnas sakinhåll i Göteborgs-Posten såg ut. De sakinhåll som framför allt förekom i artiklarna var elever, skolfaciliteter och disciplinära frågor. Betyg och skolform var även det framträdande. Ekonomiska frågor och kärnämnen är två av sakinhåll som behandlades av en förvånande liten andel artiklar.

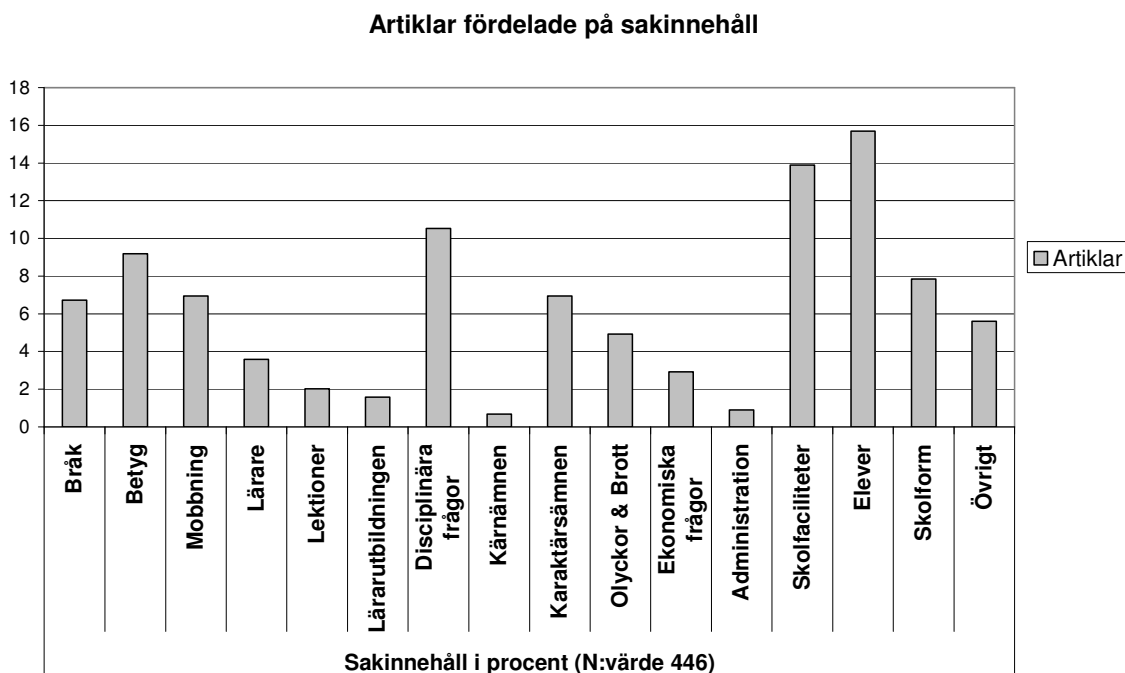

Diagram 1. Artiklarnas frekvensfördelning sett till sakinhåll, i procent

Allmänt var det en jämn spridning av artiklarna i sakinhåll och kategorin övrigt har ett förhållandevis lågt antal artiklar, vilket är bra för den generella bilden av sakinhållet i artiklarna. Om sakinhåll viktas mot det utrymme (artikelstorlek) som varje sakinhåll fick i tidningen framkommer inga avgörande skillnader, utan samtliga siffror håller sig inom en procent gentemot sin frekvens. Diagrammet är därav även representativt för det totalutrymme som respektive sakinhåll fick i Göteborgs-posten.

7.1.4 Nyhetsartiklar kontra opinionsartiklar

Opinionsartiklarna utgjorde dryga 30 procent av alla artiklar om skolan i Göteborgs-Posten under undersökningsperioden, vilket är en substantiell del av alla artiklar. Frågan är dock den om det fanns en skillnad vad gäller sakinhållet i opinionsartiklarna gentemot artiklarna som räknas som nyhetsartiklar (notis och nyhetsartikel). I tabell 4 ställs nyhetsartiklar mot opinionsartiklar i förhållande till några av de sakinhåll som förekom mest i artiklarna om skolan. Insändarna presenteras i samma tabell skilda från övriga opinionsartiklarna.

	Nyhetsartiklar kontra opinionsartiklar i förhållande till sakinnehåll		
	Nyhetsartiklar	Opinionsartiklar inklusive insändare	Insändare
Bråk	7	6	5
Betyg	8	12	13
Mobbning	7	8	8
Disciplinära frågor	8	17	20
Karaktärsämnen	6	9	9
Elever	16	14	17
Övriga	48	34	28
Totalt	100	100	100
N:Värde	307	139	75

Tabell 4. Nyhetsartiklar kontra opinionsartiklar (med insändare särskilt) i förhållande till sakinnehåll, i procent

Sakinnehållens andelsmässiga fördelning inom nyhetsartiklarna var förhållandevis lik opinionsartiklarnas. De sakinnehåll som skilde artikeltyperna åt var framför allt betyg, karaktärsämnen och i synnerhet disciplinära frågor. Nyhetsartiklar sprid sig dock betydligt mer vad gäller sakinnehåll än vad opinionsartiklar och insändare gjorde. Sakinnehållet olyckor och brott som förekom i 22 stycken artiklar utgjordes undantaget en artikel av nyhetsartiklar.

En fördjupning av skillnaderna mellan artikeltyperna och sakinnehåll framgår om nyhetsartiklarna ställs mot insändarna. Mönstren mellan nyhetsartiklarna och insändarna liknar i stort mönstren mellan nyhetsartiklarna och opinionsartiklarna, mönstren förstärks dock. Framför allt förstärks skillnaderna mellan artikeltyperna vad gäller sakinnehållet disciplinära frågor, som insändare procentuellt behandlade oftare än vad samtliga opinionsartiklarna gjorde procentuellt. En avvikelse från det framträdande mönstret var sakinnehållet elever som hade en större andel artiklar på insändarplats än i övriga delar av tidningen. Göteborgs-Posten är ytterst den som väljer vilka insändare som ska tryckas i tidningen, vilket gör att skillnaderna mellan sakinnehållen i tabell 4. inte kan översättas med tidningens dagordning (nyhetsartiklar) mot medborgarnas dagordning (insändare). Skillnaderna mellan artikeltyperna är dock en intressant redaktionell fingervisning om vad privatpersoner tilläts skriva om i tidningen, som framträder än tydligare i jämförelsen med vad Göteborgs-Posten redaktionellt valde att bevaka på nyhetsplats.

För att ytterligare fördjupa skillnaderna mellan artikeltyperna kan en av de tyngsta redaktionella delarna i tidningen ledare belysas vad gäller sakinnehåll. Skolartiklar som premierades på ledarplats var framför allt de som behandlade sakinnehållen disciplinära frågor och skolform. Sakinnehållet disciplinära frågor hade en andel på 14 procent av artiklarna på ledarplats medan skolform hade en andel på 17 procent. Skolform på ledarplats präglades av diskussioner om friskolan och gymnasieutbildningarnas utformning.

7.1.5 Artiklarnas utmärkande perspektiv

Applicerandet av perspektiv på artiklarna är en bra indikator på vad artiklarna allmänt sett behandlade för innehåll. De övergripande perspektiven som återfanns i artiklarna om skolan i Göteborgs-Posten presenteras i tabell 3. Det ekonomiska perspektivet fick i artiklarna klart stå tillbaka mot det didaktiska perspektivet. Socialisationsperspektivet var dock det klart mest förekommande i artiklarna. Inget utmärkande perspektiv utgjorde knappt en fjärdedel av artiklarna. Dessa var främst artiklar med en blandning av ekonomiska och socialisationsperspektiv.

	Utmärkande perspektiv i artiklarna
Ekonomiskt	12
Didaktiskt	25
Socialisation	44
Inget utmärkande Perspektiv	19
Totalt	100
N:värde	446

Tabell 5. Utmärkande perspektiv i artiklarna, i procent

En mer ingående diskussion av perspektiven i artiklarna kommer i analysdelen för den allmänna bilden av skolan. Utan att förgå denna är det dock inte särskilt förvånande att socialisationsperspektivet var det mest framträdande, däremot är det mer förvånande att det ekonomiska perspektivet var det minst förekommande. För att ytterligare fördjupa vad för innehåll som artiklarna behandlade kan sakinnehåll ställas mot perspektiv.

	Artiklarnas fördelning sett till sakinnehåll gentemot utmärkande perspektiv				
	Elever	Skolfaciliteter	Disciplinära frågor	Betyg	Mobbning
Ekonomiskt	1	34	0	2	10
Didaktiskt	24	13	11	66	3
Socialisation	59	24	85	20	87
Inget utmärkande perspektiv	16	29	4	12	0
Totalt	100	100	100	100	100
N:värde	70	62	47	41	31

Tabell 6. Artiklarnas fördelning sett till sakinnehåll gentemot utmärkande perspektiv, i procent

Tabellen ovan visar att sakinnehållet skolfaciliteter sprid sig förhållandevis jämt mellan de olika perspektiven dock med en viss övervikt för det ekonomiska perspektivet. Vad som utmärkte sakinnehållet skolfaciliteter från andra sakinnehåll var dock den stora spridningen mellan de olika perspektiven. Sakinnehållet elever hade ett tydligt socialisationsperspektiv, vilket förefaller sig naturligt. Det didaktiska perspektivet präglade framför allt sakinnehåll med tydlig koppling till verksamheten i skolan, som lektioner och karaktärsämnen. Betyg var även det ett sakinnehåll i artiklarna, som tabellen visar, som präglades av det didaktiska perspektivet. Detta kan tänkbart ha sin förklaring i att artiklarna som behandlade betyg främst avsåg ämnesbetyg (didaktik) än ordningsbetyg (socialisation). Mobbing och disciplinära frågor var de två sakinnehåll i artiklarna som dominerades av socialisationsperspektivet, vilket inte är förvånande med tanke på deras implicita socialisationskaraktär.

7.1.6 Fördelningen av artiklar sett till skolform & skoltyp

Fördelningen av artiklarna mellan de olika skolformerna och skoltyperna i Göteborgs-Posten under undersökningsperioden visade en del intressanta mönster. Artiklarna som behandlade skolform, nivå på utbildningen, var främst artiklar om grundskolan. Ospecificerad skolform utgjorde en dryg fjärdedel av alla artiklar medan gymnasieskolan endast hade en femtedel av det samlade utrymmet bland skolartiklarna. Sär- och specialskolor framträdde knappt i Göteborgs-Posten och utgjorde mindre än en procent av samtliga artiklar om skolan.

	Artiklarnas fördelning sett till skolform
Grundskola	44
Gymnasieskola	20
Sär- & Specialskola	<1
Ospecificerad skolform	28
Övriga	7
Totalt	100
N:värde	446

Tabell 7. Artiklarnas fördelning sett till skolform, i procent

Bejakas det utrymme, storlek på artiklarna, som de olika skolformerna fick framgår det att grundskolan dominerade samtliga artikelstorlekar och understryker att artiklarna om skolan i Göteborgs-Posten, frekvens- som utrymmesmässigt, dominerades av grundskolan. Intressant att lyfta fram är att gymnasieskolan fick ett klart större utrymme bland skolartiklarna som var en helsida eller mer än ospecificerad skolform. Gymnasieskolan var nämligen den skolform efter grundskolan som tillägnades flest artiklarna på en helsida eller mer i Göteborgs-Posten. Sär- och specialskolan hade ingen artikel som var större än en halvsida.

Fördelningen av artiklar sett till skoltyp visade att det var framför allt den kommunala skolan och ospecificerad skoltyp som artiklarna om skolan i Göteborgs-Posten behandlade. Friskolan förekom sällan bland artiklarna och utgjorde totalt 6 procent av artiklarna. Tabell 8. presenterar artiklarnas frekvensfördelning sett till skoltyp.

	Artiklarnas fördelning sett till skoltyp
Kommunal skola	43
Friskola	6
Ospecificerad skoltyp	44
Övriga	7
Totalt	100
N:värde	446

Tabell 8. Artiklarnas fördelning sett till skoltyp, i procent

Den låga andelen artiklarna som behandlade friskolan kan tolkas som att denna skoltyp inte varit på tapeten i Göteborgs-Posten. I oktober 2006 hade dock Göteborg-Posten en serie längre artiklar om friskolan, vilket är viktigt att lyfta fram i sammanhanget. Men det är samtidigt problematiskt att hävda att friskolan getts ett stort utrymme bland skolartiklarna.

7.1.7 Artiklarnas innehåll på förstasidan

Artiklarna om skolan under undersökningsperioden som hade en puff på förstasidan eller var förstasidesnyhet i Göteborg-posten var 16 procent eller 72 stycken av samtliga artiklar. Detta innebar att drygt var sjätte artikel om skolan hade någon form av hänvisning på förstasidan. Bejakas endast de artiklar som räknas till kategorin nyhetsartiklar (notis och nyhetsartikel), vilka till 97 procent var de artiklar som förekom på första sidan, stiger antalet artiklar med hänvisning på första sida till 23 procent.

En översikt på vad Göteborgs-Posten ansåg var viktiga nyheter om skolan kan göras genom att jämföra artiklarnas sakinnehåll på tidningens förstasida med samtliga artiklar. Diagrammet nedan gör sålunda en jämförelse mellan de sakinnehåll som förekom på Göteborgs-Postens

förstasida med de sakinnehåll som förekom i tidningen som helhet. De sakinnehåll som bara förekom inne i tidningen finns inte med i diagrammet.

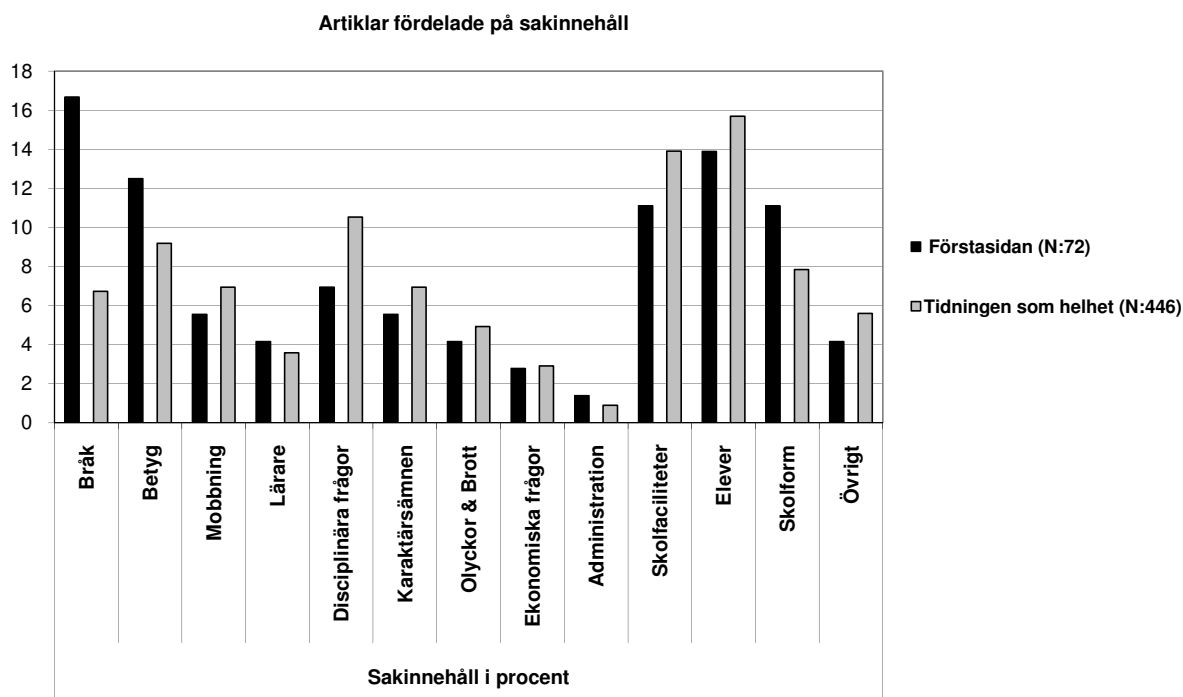

Diagram 2. Sakinnehåll i artiklarna på förstasidan mot samtliga artiklar, i procent

De sakinnehåll i artiklarna om skolan som lyftes fram på Göteborgs-Postens förstasida var framför allt bråk, elever, betyg och skolform. Disciplinära frågor var mer förekommande i tidningen som helhet än på första sidan, vilket förklaras av att en stor del av artiklarna som behandlade sakinnehållet disciplinära frågor var insändare, vilka sällan hade en referens på första sidan.

Den stora förskjutningen vad gäller sakinnehållet bråk på förstasidan mot tidningen totalt är i linje med tidigare forskning och teorier om nyhetsvärdering. Det är därav inte förvånande att bråk, som är synonymt med våld och brott, hade en stegring på förstasidan. Vad som däremot förvånar lite var att artiklarna med en hänvisning på förstasidan behandlade sakinnehållet bråk tre gånger så ofta som tidningen totalt. Skolform⁹⁷ var även ett sakinnehåll som hade en förskjutning på första sidan, vilket förklaras av att friskolorna figurerat mycket på förstasidan. Bejakas endast nyhetsartiklarna i en jämförelse av sakinnehållen på Göteborgs-Postens förstasida med samtliga nyhetsartiklar, framkommer inga avgörande skillnader gentemot jämförelse av sakinnehåll med samtliga artikeltyper. Den avvikelse som framkom var den tidigare nämnda gällande sakinnehållet disciplinära frågor som inte förekom lika ofta bland nyhetsartiklarna som bland övriga artikeltyper.

Vad artiklarna om skolan med en hänvisning på Göteborgs-Postens förstasida hade för utmärkande perspektiv, är en vidareutveckling av vad artiklarna behandlade för innehåll. Tabellen 11. ställer artiklarnas utmärkande perspektiv på förstasidan mot artiklarna totalt i

⁹⁷ Skolform avser, vad gäller sakinnehåll, både skoltyp och skolform

tidningen. Det ekonomiska perspektivet framkom mer på första sidan än tidningen totalt och det didaktiska perspektivet fick stå tillbaka på Göteborgs-Postens förstasida. Socialisationsperspektivet var det dominerande perspektivet även på förstasidan. Socialisationsperspektivet ökade dock sin andel av artiklarna på första sidan från 44 till 54, vilket har en koppling till sakinnehållet bråk (som i stort kodades i korrelation med socialisationsperspektivet) som även det ökade sin andel på förstasidan.

	Utmärkande perspektiv i artiklarna	
	Förstasidan	Tidningen totalt
Ekonomiskt	18	12
Didaktiskt	13	25
Socialisation	54	44
Inget utmärkande perspektiv	15	19
Totalt	100	100
N:värde	72	446

Tabell 9. Huvudsakligt perspektiv i artiklarna förstasidan och tidningen totalt, i procent

Skolform och skoltyp är även de intressanta att jämföra mellan förekomst på förstasidan och tidningen totalt. Grundskolan utgjorde drygt 60 procent av artiklarna på första sidan medan gymnasieskolan och ospecificerad skolform utgjorde knappa 20 procent av artiklarna. Vad gäller förskjutning på förstasidan var det framför allt grundskolan som uppmärksammades extra. Gymnasieskolan förekom i lika hög grad på första sidan som i tidningen totalt medan ospecificerad skolform förekom i lägre grad på förstasidan. Återigen var det sakinnehållet bråk som framför allt påverkade förskjutning vad gäller skolform. Grundskolans extra uppmärksamhet på förstasidan har därav sin förklaring i att det skrevs fler artiklar med sakinnehållet bråk på grundskolor.

Skoltyper som framkom på förstasidan var framför allt den kommunala skolan, vilket inte är konstigt eftersom den skoltypen tillsammans med ospecificerad skoltyp dominerar det totala antalet artiklar. Både den kommunala skolan och friskolan har en förskjutning på förstasidan och uppmärksammades mer på första sidan än i tidningen totalt. Ospecificerad skoltyp får stå tillbaka på första sidan gentemot tidningen totalt.

7.2 Artiklarnas framställning

Skolartiklarna har hittills i princip undanhållits från att presenteras utifrån framställningsaspekter. Det finns dock skäl att visa hur artiklarna fördelade sig utifrån skolform, skoltyp, källa, huvudsaklig tendens, huvudaktör och signatur. Dessa kategoriseringar av artiklarna är de dominerande förklaringsmekanismerna till den mer undermedvetna bilden av skolan. Dispositionen av denna resultatdel för den allmänna bilden av skolan följer i princip de uppräknade framställningsaspekterna med tillägget att artiklarna på förstasidan även diskuteras utifrån deras framställning.

7.2.1 Framställning av skolform & skoltyp sett sakinnehåll

Göteborgs-Postens framställning av artiklarna om skolan är minst lika intressanta att belysa som det innehåll och det utrymme som artiklarna tillägnades. En god startpunkt för framställningen av skolan i Göteborgs-Posten är att visa fördelningen av artiklarna i skolform gentemot sakinnehåll.

	Artiklarnas fördelning sett till skolform gentemot sakinnehåll		
	Grundskolan	Gymnasieskolan	Ospecificerad skolform
Bråk	11	1	3
Disciplinära frågor	6	6	22
Betyg	8	8	10
Olyckor & Brott	8	5	1
Skolform	4	16	7
Elever	14	24	14
Övriga	49	40	43
Totalt	100	100	100
N:värde	196	88	127

Tabell 10. Artiklarnas fördelning sett till skolform gentemot sakinnehåll, i procent

Tabellen ovan visar att Göteborgs-Posten under undersökningsperioden behandlade grundskolan till 11 procent med sakinnehållet bråk. Gymnasieskolan behandlades dock sällan utifrån sakinnehållet bråk, däremot hade grundskolan och gymnasieskolan procentuellt lika andelar artiklar om disciplinära frågor. Den stora posten artiklar om sakinnehållet elever dels inom grundskolan dels gymnasieskolan följer sig naturligt. Sakinnehållet skolform var det näst mest förekommande i framställningen av gymnasieskolan, vilket förklaras av en flitig bevakning av bland annat gymnasieprogrammets utformning men även friskolornas vara eller icke vara. Olyckor och brott förekom i större utsträckning bland artiklarna om grundskolan än gymnasieskolan, vilket har att göra med ett antal bränder på förskolor samt inbrott och vandalisering på 6-9 skolor. Ospecificerad skolform hade den största procentuella andelen av sina artiklar inom sakinnehållet disciplinära frågor.

Ospecificerad skolform utgjorde även knappt 60 procent av samtliga artiklar med sakinnehållet disciplinära frågor, vilket understryker att disciplinfrågorna är gränsöverskridande vad gäller skolform.

Skoltyp är ett bra komplement till hur skolan framställdes i Göteborgs-Posten. Den kommunala skolan figurerar betydligt mer frekvent än friskolorna i artiklarna, men det gör det inte mindre intressant att se hur de olika skoltyperna framställdes vad gäller sakinnehåll. Ospecificerad skoltyp är även den intressant att kontrastera mot den kommunala skolan och friskolan.

	Artiklarnas fördelning sett till skoltyp gentemot sakinnehåll		
	Kommunal skola	Friskola	Ospecificerad skoltyp
Bråk	12	0	3
Disciplinära frågor	7	0	16
Betyg	2	19	15
Olyckor & Brott	11	4	0
Skolform	2	39	10
Elever	19	8	13
Övriga	47	30	43
Totalt	100	100	100
N:värde	191	26	196

Tabell 11. Artiklarnas fördelning sett till skolform gentemot sakinnehåll, i procent

Artiklar om den kommunala skolan utgjordes till stor del av sakinnehållen bråk samt olyckor och brott. Det var dock sakinnehållet elever som framför allt behandlades i samband med de kommunala skolorna. Friskolorna saknade helt artiklar med sakinnehållen bråk och disciplinära frågor, vilket kan tyckas underligt eftersom friskolorna i och med det framställdes fria från bråk och disciplinproblem. Skolartiklarna om friskolorna utgjordes dock till stor del av sakinnehållen skolform och betyg, vilket har att göra med att när artiklarna behandlade friskolor var det främst utformningen av dem eller deras elevers höga betyg som behandlades.

7.2.2 Omfattningen av expertkällor i artiklarnas sakinnehåll

Knappt 28 procent av de 446 artiklarna hade en expertkälla medan artiklar med lekmän och elitkällor utgjorde knappt 3 procent av artiklarna. Den mycket knappa andelen elit och lekmanskällor i artiklarna gör det ointressant att ställa dem mot sakinnehåll. Det är dock anmärkningsvärt att elitkällor (kändisar utan expertkunskap) var så få bland artiklarnas källor. Artiklar som hade expertkällor utgjorde alltså drygt en fjärdedel av artiklarna. Tabellen nedan presenterar de sakinnehåll i artiklarna som framför allt styrktes med expertkällor.

	Omfattningen av expertkällor i artiklarnas sakinnehåll				
	Mobbning	Ekonomiska frågor	Betyg	Skolfaciliteter	Elever
Expert	39	39	31	29	24
Ingen Expertkälla	61	61	69	71	76
Totalt	100	100	100	100	100
N:värde	70	13	41	62	70

Tabell 12. Omfattning av expertkällor i artiklarnas sakinnehåll, i procent

De sakinnehåll som framför allt styrktes med expertkällor var mobbning och ekonomiska frågor. Detta har troligen sin förklaring i att artiklar med sakinnehållet ekonomiska frågor ofta hade årsredovisningar och statistik av olika slag i sina artiklar. Sakinnehållet mobbnings höga andel expertkällor beror framför allt på att myndigheter som skolverket och Barnombudsmannen (BO) samt att none governmental organisations (NGO) som BRIS användes som expertkällor i artiklarna.

7.2.3 Artiklarnas huvudsakliga tendens

Göteborgs-Postens artiklar om skolan har kategoriserats i huvudtendens med alternativen: negativ, neutral och positiv. Den huvudsakliga tendensen i artiklarna om skolan var främst negativ. En nästan lika stor andel utgjordes av neutrala artiklar. Denna kategori bör inte jämföras med att skolan presenterades sakligt och objektivt, istället bör den neutrala kategorin förstås utifrån att den, förutom att den delvis utgjordes av förhållandevis sakliga och objektiva artiklarna, även utgjordes av artiklar som hade en tvetydig tendens eller artiklar som hade lika delar negativa som positiva tendenser. Om artiklarna varit i gråzonen mellan negativ och positiv har de även placerats i den neutrala kategorin, vilket ytterligare är en förklaring till kategorins stora andel artiklar. Tabellen som följer visar hur samtliga artiklar om skolan i Göteborgs-Posten fördelade sig vad gäller huvudsaklig tendens.

	Huvudsaklig tendens i artiklarna
Negativt	43
Neutralt	38
Positivt	19
Totalt	100
N:värde	446

Tabell 13. Den huvudsakliga tendensen i artiklarna, sett i procent

Om de negativa artiklarna som framkom i Göteborgs-Posten ställs i kontrast till de positiva artiklarna är resultatet påfallande negativt. De negativa artiklar framkom mer än dubbelt så frekvent som de positiva. Om artiklarnas tendens ställs mot den storlek som artiklar fick var det dock fler artiklar som var positiva bland artiklarna större än en helsida, vilket är värt att lyfta fram.

Fördelning av artiklarna sett till huvudsaklig tendens och geografisk placering belyser en klar skillnad i bevakningen av skolan i Göteborgs-Posten. Artiklar om skolorna och skolan i Göteborg var till 46 procent negativa och till 28 procent positiva, medan artiklar som behandlade den svenska skolan allmänt var till 39 procent negativa och till 9 procent positiva. Med andra ord framställdes skolorna och skolan i Göteborg betydligt mer positivt än skolan allmänt. Skolorna utanför Göteborg Stad framställdes i artiklarna till 47 procent negativt och till 23 procent negativt. Skolan allmänt hade störst procentuella andel av sina artiklar i den neutrala kategorin.

7.2.4 Huvudsaklig tendens i artiklarnas utmärkande perspektiv

Det är synnerligen intressant att ställa innehållet i skolartiklarna mot den tendens som innehållet framställdes med. Det är dock svårt att göra en bra översikt över samtliga sakinnehålls tendens, vilket gör att artiklarnas utmärkande perspektiv istället får utgöra innehållet i artiklarna.

Artiklarnas fördelning sett till tendens gentemot perspektiv			
	Ekonomiskt	Didaktiskt	Socialisation
Negativt	42	40	49
Neutralt	50	37	32
Positivt	8	23	19
Totalt	100	100	100
N:värde	52	111	198

Tabell 14. Artiklarnas fördelning sett till tendens gentemot perspektiv, i procent

Det var framför allt det ekonomiska perspektivet som framställdes negativt medan det didaktiska perspektivet framställdes mest positivt. Socialisationsperspektivet hade en större procentuell andel negativa artiklar än det ekonomiska perspektivet men hade även procentuellt fler artiklar som var positiva, vilket balanserar socialisationsperspektivet mer än det ekonomiska perspektivet.

7.2.5 Skolform & skoltyp gentemot tendens

Framställningen av skolan i Göteborgs-Posten inleddes med vilka sakinnehåll som artiklarna om de olika skolformerna och skoltyperna behandlade. Framställningen av skolform och skoltyp i artiklarna kan dock med fördel fördjupas med en redogörelse för den huvudsakliga tendensen i artiklar om skolform och skoltyp. Tabell 15. visar att grundskolan främst framställdes negativt medan gymnasieskolan framställdes framför allt neutralt. Ospecificerad skolform, eller skolan allmänt (i Sverige), utgjordes främst av negativa och neutrala artiklar. Gymnasieskolan hade procentuellt fler positiva artiklar än grundskolan.

Artiklarnas fördelning sett till skolform gentemot tendens			
	Grundskola	Gymnasieskola	Ospecificerad skolform
Negativt	45	31	44
Neutralt	33	40	47
Positivt	22	29	9
Totalt	100	100	100
N:värde	196	88	127

Tabell 15. Artiklarnas fördelning sett till skolform gentemot tendens, i procent

Artiklarnas fördelning sett till skoltyp gentemot tendens presenteras i tabell 16. Antalet artiklar om friskolorna är som tidigare påtalat få i Göteborgs-Posten men en jämförelse mellan skoltyperna är dock intressant.

Artiklarnas fördelning sett till skoltyp gentemot tendens			
	Kommunal skola	Friskola	Ospecificerad skoltyp
Negativt	47	19	41
Neutralt	25	42	50
Positivt	28	39	9
Totalt	100	100	100
N:värde	191	26	196

Tabell 16. Artiklarnas fördelning sett till skoltyp gentemot tendens, i procent

Den kommunala skolan hade procentuellt fler negativa artiklar än vad friskolorna hade, vilket mycket har att göra med fördelningen av sakinnehållen för respektive skoltyp (jmf med Framställning av skolform & skoltyp sett sakinnehåll). Friskolorna framställdes framför allt neutralt i artiklarna precis som ospecificerad skoltyp. Friskolorna hade störst procentuell andel positiva artiklar jämfört med vad de andra skoltyper hade, vilket är lite förvånande med tanke på den kritik som varit mot de höga betyg som friskolorna givit sina elever.

7.2.6 Vem får uttala sig i & vem författar artiklarna?

En synnerligen intressant fråga att ställa till det empiriska materialet är vem som var huvudaktör och sålunda fick uttala sig och framställa skolan i artiklarna. Aktörskapet i artiklarna kan analyseras från en rad olika vinklar och nivåer. Den första nivån i aktörskapet utgörs av kategorier där aktörerna kategoriseras utifrån yrkesroll. Tabell 17, som följer nedan är en sammanställning av de aktörer som förekom mest i artiklarna. De yrkesroller som hade ett aktörskap på mindre än 5 procent i artiklarna har slagits samman och bildat kategorin övriga. De artiklar som saknade en urskiljbar huvudaktör presenteras separat från kategorin övriga.

	Huvudaktör i artiklarna, sett till yrkesroll
Rektor	6
Lärare	8
Elever	11
Politier	9
Myndigheter	9
NGO	7
Övriga	11
Ingen urskiljbar Huvudaktör	39
Totalt	100
N:värde	446

Tabell 17. Huvudaktör i artiklarna, i procent

Det var förhållandevis svårt att urskilja huvudaktör utifrån yrkesroll i Göteborgs-Postens artiklar om skolan. Drygt 60 procent kunde dock kategoriseras, vilket var positivt. Den yrkesroll som var mest framträdande var elever som var huvudaktörer i 11 procent av artiklarna. Det var dock små variationer mellan de sex mest förekommande yrkesrollerna. Lite förvånande var att NGO var den femte mest förekommande yrkesrollen. Denna kategori utgjordes till stor del av fackliga organisationer. Yrkesrollen politiker, som var huvudaktör i 9 procent av artiklarna, torde utifrån studiens problemformulering ses som förvånande lite. Sanningen är dock den att de politiska förslagen diskuteras flitigt, men att det var mera sällan som politiker fick förkroppsliga förslagen med uttalande i artiklarna och på så vis vara huvudaktör i artiklarna.

Den andra nivån i aktörskapet utgörs av kön och etnicitet. Huvudaktörernas etnicitet bör, som det flaggades för i metodkapitlet, beaktas med en viss försiktighet eftersom det är problematiskt att helt säkert koda en individs etnicitet utifrån namn. Huvudaktörernas etnicitet föregås dock av en redogörelse av huvudaktörernas kön. Könaspekten av den allmänna bilden av skolan är intressant att undersöka. För att på ett bra sätt gå igenom aktörskapets könsstruktur krävs dock ett utrymme som är mer än vad denna studie kan ge. För att inte undanhålla aktörskapets könsfördelning finns en korstabulering av aktör/kön i bilaga 2. Huvudaktörernas kön i artiklarna redovisas dock i tabell 18.

	Huvudaktör sett till kön
Man	24
Kvinna	21
Inget dominerande kön & oköнад	24
Okodbart	31
Totalt	100
N:värde	446

Tabell 18. Huvudaktör sett till kön, i procent

Göteborgs-Posten fördelning av att huvudaktörerna i artiklarna var förhållandevis jämnt fördelade mellan könen. En viss övervikt av män fanns bland huvudaktörerna men skillnaden var endast 3 procentenheter, vilket är försumbart. Korstabuleringen av kön och aktörskap som finns i bilaga två visar att yrkesrollen lärare domineras av kvinnor och att politiker domineras

av män. Övervikten av kvinnor i artiklarna inom hudaktören lärare följer yrkesgruppens könssammansättning. Huvudaktören politiker är mansdominerad mycket på grund av att Jan Björklund ofta var huvudaktör bland politikerna.

Huvudaktör utifrån etnicitet är ytterligare en nivå av aktörskapet i artiklarna som utvecklar yrkesrollen huvudaktör. Tabell 8. redovisar explicit fördelningen av etnicitet bland de kodade artiklarna i Göteborgs-Posten. Ytterst anmärkningsvärt var invandrarnas låga andel av huvudaktörerna som utgjorde knappa 4 procent, vilket inte är en rimlig demografisk procentsiffra. Ingen dominerande etnicitet och okänd etnicitet utgjordes av 18 procent av artiklarna, vilket nyanserar bilden av etnicitet bland huvudaktörerna i artiklarna och gjorde invandrarna lite mer synliga.

	Huvudaktör sett till etnicitet
Svensk	46
Invandrare	4
Ingen dominerande etnicitet & okänd	18
Okodbart	32
Totalt	100
N:värde	446

Tabell 19. Huvudaktör sett till etnicitet, i procent

Det går att diskutera validiteten vad gäller huvudaktörernas etnicitet. Det är dock tveklöst så att invandrare var underordnade som huvudaktör. Antalet artiklar som hade kategorin svensk som huvudaktör framstår inte som helt orimlig, men ställd mot antalet artiklar med invandrare som huvudaktör är resultatet frapperande.

7.2.7 Huvudaktör i sakinnehållen: elever, betyg och disciplinära frågor

Det är inte bara kön och etnicitet som är intressant att ställa mot huvudaktör. En minst lika god indikator på aktörskapet i Göteborgs-posten artiklar är att redovisa vilka aktörer som dominerade några av de sakinnehåll som förekom mest i artiklarna. Tabell 20 redovisar fördelning av artiklar i sakinnehållen elever, betyg och disciplinära frågor gentemot huvudaktör.

	Artiklarnas fördelning sett till sakinnehållen elever, betyg & disciplinära frågor gentemot huvudaktör		
	Elever	Betyg	Disciplinära frågor
Elever	21	5	11
Myndigheter	11	17	2
Lärare	10	7	9
Politiker	6	15	13
NGO	6	2	6
Rektor	3	2	9
Övriga	43	52	50
Totalt	100	100	100
N:värde	70	41	47

Tabell 20. Artiklarnas fördelning sett till sakinnehållen elever, betyg & disciplinära frågor gentemot huvudaktör, i procent

När artiklarna i Göteborgs-Posten behandlade sakinnehållet elever var det främst elever som fick uttala sig i artiklarna. Den huvudaktör som förekom mest frekvent efter elever inom just sakinnehållet elever var myndigheter. Lärare som huvudaktör inom sakinnehållet elever utgjorde nästan lika stor andel av artiklarna som myndigheter. Rektorer uttalade sig sällan specifikt inom sakinnehållet elever i de kodade artiklarna, vilket är värt att belysa.

I sakinnehållet betyg framträdde hade helt andra huvudaktörer i artiklarna än i sakinnehållet elever. Myndigheter är den dominerande huvudaktören inom sakinnehållet följt av politiker. Få artiklar i Göteborgs-Posten med sakinnehållet betyg hade elever som huvudaktör, vilket är lite underligt med tanke på att det är eleverna som erhåller betygen i skolan.

Sakinnehållet disciplinära frågor hade ingen enskilt utmärkande huvudaktör. Politiker var dock den huvudaktör som förekom mest inom sakinnehållet disciplinära frågor bland artiklar om skolan i Göteborgs-Posten, vilket inte är konstigt med tanke på att förslagen om ordning och reda i skolan drivits av politiker. Elever var dock nästan lika ofta huvudaktörer i artiklarna i sakinnehållet disciplinära frågor som politiker, vilket följer sig naturligt. Rektorer är definitivt en huvudaktör bland artiklarna om disciplinära frågor. Av samtliga artiklar med rektorer som huvudaktör utgjordes 19 procent eller var femte artikel av sakinnehållet disciplinära frågor.

7.2.8 Författare av skolartiklar

En genomgång av signaturerna av de författade artiklarna om skolan är en bra övergång från framställningen av huvudaktörerna i artiklarna. Signaturen som en artikel bär uppfattas sällan medvetet av läsare. Signaturen som artiklarna om skolan hade i Göteborgs-Posten är dock en intressant fingervisning om vem som skriver om skolan i tidningen, eller med andra ord vem som framställer bilden av skolan. Tabell 21. presenterar fördelningen av signaturer bland artiklarna.

	Artiklarnas fördelning sett till signatur
GP – Man	22
GP – Kvinna	30
Nyhetsbyrå	9
Privatperson	16
Övriga	7
Ingen signatur	16
Totalt	100
N:värde	446

Tabell 21. Artiklarnas signatur, i procent

Tabellen ovan presenterar de fem signaturer som förekom främst bland artiklarna. De signaturer som faller utanför topp fem har klumpats ihop i kategorin övriga. De explicita siffrorna i tabellen visar att GP – Man utgjorde 22 procent av signaturerna och att GP – kvinna utgjorde 30 procent. Det var alltså fler kvinnor än män som signerade artiklar i Göteborgs-Posten. Den allmänna bilden av skolan kan därav sägas att den författades till minst 50 procent av Göteborgs-Postens egna journalister. Nyhetsbyråer signerade knappt 10 procent av artiklarna, vilket gör nyhetsbyråernas direkta effekt på den mediala bilden av skolan liten. Det är istället reportrarna på Göteborgs-Posten som har en gatekeepingfunktion om vilka skolhändelser som ska publiceras. Privatpersoner signerade 16 procent av alla artiklar, vilket var synonymt med antalet insändare.

7.2.9 Vem signerar vilka artiklar?

Artiklarnas frekvensfördelning sett till signatur visade att Göteborgs-Postens egna journalister signerade mer än 50 procent av alla artiklar, men hur fördelade signaturerna sig procentuellt gentemot sakinnehåll?

	Artiklarnas fördelning sett till signatur gentemot sakinnehåll			
	GP – Man	GP – Kvinna	Nyhetsbyrå	Privatperson
Bråk	12	7	3	6
Betyg	12	8	10	15
Mobbning	3	8	15	8
Disciplinära frågor	5	8	13	23
Skolfaciliteter	23	11	8	7
Elever	16	18	10	18
Övriga	29	40	41	23
Totalt	100	100	100	100
N:värde	96	132	39	73

Tabell 22. Vem signerade vilket sakinnehåll, i procent

Tabell 22. Kan vara vanskelig att avläsa genom att det inte går direkt översätta siffrorna i tabellen med omfattningen av signaturerna i sakinnehållen. Vad tabellen visar är dock vad GP – Kvinna, GP – Man, Nyhetsbyrå och privatpersoner procentuellt signerade för sakinnehåll. Vad gäller spridning mellan sakinnehållen var det de journalistiska signaturerna GP – Kvinna och Nyhetsbyrå som spred sig mest. Signaturerna GP – Man och i synnerhet privatperson spred sig mindre mellan sakinnehållen. GP – Man hade sin hösta andel signerade artiklar inom sakinnehållet skolfaciliteter medan GP – Kvinna hade störst procentuell andel signerade artiklar inom sakinnehållet elever. Privatpersoner hade lika hög andel signerade artiklar inom sakinnehållet elever som signaturen GP – Kvinna, men disciplinära frågor hade dock den största andelen artiklar inom signaturen privatperson.

7.2.10 Framställningen av artiklarna på första sidan

Det var skillnad på artiklarnas innehåll på förstasidan jämfört med tidningen totalt. Detta mönster gick igen vad gäller framställning av artiklarna med på förstasidan som skilde sig från framställningen av artiklarna totalt i tidningen.

	Artiklarnas fördelning sett till huvudsaklig tendens	
	Första sidan	Tidningen totalt
Negativt	50	43
Neutralt	32	38
Positivt	18	19
Totalt	100	100
N:värde	72	446

Tabell 23. Artiklarnas fördelning sett till Huvudsaklig tendens, i procent

Artiklarna om skolan med en hänvisning på Göteborgs-Postens förstasida var till 50 procent negativa, vilket kan ställas mot tidningen totalt som hade 43 procent negativa artiklar. Andelen positiva artiklar med en hänvisning på Göteborgs-Postens förstasida var i princip lika stor som i tidningen totalt. Det var en viss polarisering på artiklarna på förstasidan gentemot tidningen totalt i och med att andelen neutrala artiklar var mindre än i tidningen totalt.

Skolartiklar som hade en hänvisning på första sidan var drygt 16 procent vilket är klar en minoritet av alla artiklar om skolan under undersökningsperioden. Av artiklarna med en hänvisning på förstasidan hade dock 32 stycken eller 44 procent en expertkälla, vilket kan ställas mot tidningen totalt som hade en expertkälla i 28 procent av artiklarna.

För att fördjupa bilden av artiklarna på förstasidan som hade en expertkälla kan de sakinhåll som förekom mest frekvent ställas mot andelen expertkällor som de hade. För att kunna göra en intressant jämförelse ställs artiklarna med en hänvisning på förstasidan mot tidningen totalt.

Omfattningen av expertkällor i artiklarnas sakinhåll (T = Tidningen totalt F = Första sidan)								
	Mobbning		Betyg		Skolfaciliteter		Elever	
	T	F	T	F	T	F	T	F
Expert	39	50	31	56	29	50	24	50
Ingen Expertkälla	61	50	69	44	71	50	76	50
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100
N:värde	70	4	41	9	62	8	70	10

Tabell 24. Omfattning av expertkällor i artiklarnas sakinhåll, i procent

Elever var det sakinhåll bland Göteborgs-Postens artiklar som procentuellt sett hade den största stegringen av expertkällor, förstasidan jämfört med tidningen totalt. Artiklar med sakinhållet betyg framställdes även det i betydligt högre utsträckning med en expertkälla vad gäller artiklarna med hänvisning på förstasidan mot tidningen totalt. Den allmänna ökningen av andelen expertkällor i artiklarnas samtliga sakinhåll förstasidan gentemot tidningen totalt, är dock det som är centralt att understryka.

Huvudaktör i artiklarna med en hänvisning på Göteborgs-Postens förstasida var framför allt myndigheter och elever. Politiker var även de ofta huvudaktörer i artiklarna på förstasidan. När huvudaktören var en enskild elev i artiklarna med hänvisning på första sidan utgjordes denna uteslutande av en man. Föräldrar och övrig skolpersonal var två huvudaktörer som hade en låg andel av aktörskapet i artiklarna på förstasidan.

7.3 Sammanfattning av resultaten för den allmänna bilden av skolan

För att ge en bättre överblick av resultaten av den allmänna bilden av skolan i Göteborgs-Posten följer en fyllig sammanfattning. De resultat som lyfts fram är de som framför allt är centrala att bejaka.

7.3.1 Artiklarnas utrymme och innehåll

Utrymmet som artiklarna om skolan fick i Göteborgs-Posten var som regel en kvartssida eller mer. En femtedel av artiklarna var en helsida eller mer, vilket förklaras av att Göteborgs-Posten under undersökningsperioden hade en serie större reportage om skolan. Den förhållandevis stora övervikten av artiklar på en kvartssida eller mer visar att skolan är ett ämne som, när det skrivs om, tillägnas ett påtagligt utrymme i Göteborgs-Posten. Drygt 52 procent av alla artiklar hade en tillhörande bild.

Artiklar om skolan i Göteborgs-Posten förekom främst på nyhetsplats men drygt 30 procent av artiklarna återfanns i övriga delar av tidningen. Allmänt var det en jämn spridning av artiklarna i sakinhåll. De sakinhåll som framför allt förekom i artiklarna var dock elever,

skolfaciliteter och disciplinära frågor. Nyhetsartiklarna sprid sig betydligt mer vad gäller sakinhåll än opinionsartiklarna. Socialisationsperspektivet var det klart mest förekommande perspektivet i artiklarna.

Artiklarna som behandlade skolform, nivå på utbildningen, var främst artiklar om grundskolan. Sär- och specialskolor framträdde knappt i Göteborgs-Posten och utgjorde mindre än en procent av samtliga artiklar om skolan. Fördelningen av artiklar sett till skoltyp visade att det var framför allt den kommunala skolan som framträdde i artiklarna och att friskolorna endast utgjorde 6 procent av alla artiklar.

Artiklar med en hänvisning på förstasidan behandlade sakinhållet bråk tre gånger så ofta som tidningen totalt. Det ekonomiska perspektivet framkom mer på första sidan än tidningen totalt och det didaktiska perspektivet fick stå tillbaka på Göteborgs-Postens förstasida mot tidningen totalt. Socialisationsperspektivet var det dominerande perspektivet på förstasidan som i tidningen totalt. Grundskolan utgjorde drygt 60 procent av artiklarna på förstasidan medan gymnasieskolan och ospecificerad skolform utgjorde knappa 20 procent av artiklarna. En sammanfattning av resultaten

7.3.2 Artiklarnas framställning

Göteborgs-Posten under undersökningsperioden behandlade grundskolan till 11 procent med sakinhållet bråk. Gymnasieskolan behandlades dock sällan utifrån sakinhållet bråk i däremot hade grundskolan och gymnasieskolan procentuellt lika stora andelar artiklar om disciplinära frågor. Artiklar om den kommunala skolan utgjordes till stor del av sakinhållen bråk. Friskolorna saknade dock helt artiklar med sakinhållen bråk och disciplinära frågor.

Knappt 28 procent av de 446 artiklarna hade en expertkälla medan artiklar med lekmän och elitkällor utgjorde knappt 3 procent av artiklarna. Den huvudsakliga tendensen i artiklarna om skolan var främst negativ. De negativa artiklar framkommer mer än dubbelt så frekvent som de positiva. Det var framför allt det ekonomiska perspektivet som framställdes negativt medan det didaktiska perspektivet framställdes mest positivt i artiklarna.

Grundskolan framställdes främst negativ medan gymnasieskolan framställdes framför allt neutral. Den kommunala skolan hade procentuellt fler negativa artiklar än vad friskolorna hade. Friskolorna hade störst procentuell andel positiva artiklar jämfört med vad de andra skoltyperna hade.

Det var förhållandevis svårt att urskilja huvudaktör utifrån yrkesroll i Göteborgs-Postens artiklar om skolan. Drygt 60 procent kunde dock kategoriseras, vilket var positivt. Den yrkesroll som var mest framträdande var elever som var huvudaktörer i 11 procent av artiklarna. Det var dock små variationer mellan de sex mest förekommande yrkesrollerna. Göteborgs-Posten fördelning av att huvudaktörerna i artiklarna var förhållandevis jämnt fördelade mellan könen. Invandrarna utgjorde en låg andel av huvudaktörerna, knappt 4 procent.

Sakinhållet disciplinära frågor hade ingen enskilt utmärkande huvudaktör. Politiker var dock den huvudaktör som förekom mest inom sakinhållet disciplinära frågor bland artiklar om skolan i Göteborgs-Posten, vilket inte är konstigt med tanke på att förslagen om ordning och reda i skolan drivits av politiker.

Den allmänna bilden av skolan författades till 50 procent av Göteborgs-Postens egna journalister. Nyhetsbyråer signerade knappt 10 procent av artiklarna, vilket gör att nyhetsbyråernas direkta effekt var liten på Göteborgs-Postens bild av skolan. GP – Man hade procentuellt störst andel signerade artiklar inom sakinnehållet skolfaciliteter medan GP – Kvinna hade störst procentuell andel signerade artiklar inom sakinnehållet elever.

Artiklarna om skolan med en hänvisning på Göteborgs-Postens förstasida var till 50 procent negativa, vilket kan ställas mot tidningen totalt som hade 43 procent negativa artiklar. Av artiklarna med en hänvisning på förstasidan hade 44 procent en expertkälla, vilket kan ställas mot tidningen totalt som hade en expertkälla i 28 procent av artiklarna.

7.4 Analys av den allmänna bilden av skolan

Det utrymme som skolartiklarna i Göteborgs-Posten fick översteg antalet artiklar i tidigare studier. Detta berodde inte bara på att opinionsartiklar inräknades i denna studie utan även att nyhetsartiklarna om skolan förekom betydligt mer. Slutsatsen om den ökade frekvensen av antalet artiklar är att skolfrågan fått ett helt annat medialt ljus i Göteborgs-Posten. Detta beror sannolikt på att den politiska dagordningen aktualiserat skolfrågan. Den intensifierade skoldebatten i Göteborgs-Posten kan även förklaras utifrån nyhetsvärderingsprinciper.

Medierna har en fördel i att vara enkelspåriga så till vida att om de rapporterar mer om ett ämne, som skolan, behöver de inte producera lika mycket bakgrundsinformation till varje artikel. Resonemanget underbyggs av den första punkten av de kommersiella nyhetsvärderingskriterierna som belyser mediernas minimerande av kostnader, vilka Göteborgs-Posten måste förhålla sig till. Den kritik som de kommersiella nyhetsvärderingskriterierna risas med kan dock inte med automatik överföras till Göteborgs-Postens bevakning av skolan. Göteborgs-Posten bevakar skolan i allt högre grad, vilket minskar kostnaderna för varje artikel (med tanke på tidigare artiklars automatiska ackumulation av bakgrundsinformation med mera), men samtidigt var deras bevakning autonom genom att en stor andel artiklar författades av tidningens egna journalister, vilket är en kostnad.

Skolartiklarna i Göteborgs-Posten förekom genomsnittligt med drygt två artiklar per utgiven tidning under undersökningsperioden. Dagtidningsmarknaden är i högsta grad kommersiell där desto fler läsare desto högre annonsintäkter. En spekulering från min sida är att socialisationsperspektivet, som var det perspektiv som förekom främst i skolartiklarna, uppfattas som läsvärda artiklar av tidningens läsare. Skolartiklarna med socialisationsperspektivet framställdes företrädesvis även negativt, vilket framställer skolan till viss del som en misslyckad socialisationsagent. Detta torde beröra läsarna och göra att läsvärdet ökar genom att skolartiklarna hade ett negativt socialisationsperspektiv, vilket är bra för tidningens intäkter då ett högre läsvärde attraherar fler läsare och genom det fler annonsörer.

Nyhetsvärdet hos en artikel ökar desto närmare den är tidsmässigt, rumsligt och kulturellt den avsedda publiken. Det reella nyhetsvärdet som läsarna av Göteborgs-Posten tillskriver olika skolartiklar kan inte utläsas utifrån denna studie. Däremot kan man se vilken rumslig prioritering som skolartiklarna hade i Göteborgs-Posten (redaktionellt), vilket är en fingervisning om det tänkta nyhetsvärdet. Skolan och skolorna i Göteborg med omnejd utgjorde störst andel av skolartiklarna i Göteborgs-Posten, vilket är i linje med att artiklarna rumsligt ska vara så nära läsarna som möjligt. Nyhetsvärdet i skolartiklarna utifrån närhet i tid och kulturellt känns krystat att analysera om, vilket gör att jag lämnar de två aspekterna av

nyhetsvärdet i denna analys. Självklart ska en skolartikel ha någon form av tidsnära anknytning precis som kulturellt, men det känns underordnat den rumsliga aspekten.

Det är vidare synnerligen intressant att se fördelningen av skolartiklarna mellan artikeltyperna i Göteborgs-Posten med tanke på medielogikens tredje komponent medieformat. Medielogikens tredje komponent kan ses utifrån tre nivåer. Den tredje av dessa nivåer belyser just olika textformat, vilket är synonymt med artikeltyper i en dagstidning. Nyhetsartiklarna hade en större andel av artiklarna än opinionsartiklarna och en märkbar del av alla skolartiklar återfanns på ledarplats (en redaktionellt tung del av tidningen), vilket understryker intensifieringen av det mediala ljuset på skolfrågan. Medieformat berör inte bara olika textformat utan även hur väl en händelse passar mediernas publiceringskanal. Dagstidningen som medieformat har betydligt större möjligheter att ge utrymme till olika händelser än till exempel de eterburna medierna. Det går dock inte att utifrån denna studie avläsa om skolfrågan premieras mer eller mindre i Göteborgs-Posten än i andra medier. Skolfrågan verkar dock utifrån frekvens och artikelstorlek passa in i Göteborgs-Postens publiceringsrutiner.

En av de mer intressanta aspekterna att analysera Göteborgs-Postens artiklar utifrån är sakinnehållen som artiklarna behandlade. Hvitfelts första punkt om vad som ökar chansen för en händelses publicering rör just sakinnehåll i artiklar. De sakinnehåll som han menar ökar chansen för en publicering är politik, ekonomi samt brott och olyckor. Vad gäller den allmänna bilden av skolan var det dock en stor spridning av sakinnehållen i artiklarna, vilket delvis motsäger Hvitfelts punkt om sakinnehåll. Det ekonomiska perspektivet var exempelvis det mest utmärkande perspektivet bland artiklarna, vilket inte följer Hvitfelts definition av vad vilka sakinnehåll som ökar en händelses publicering. En analys av sakinnehållet skolfaciliteter som förekom näst mest frekvent i skolartiklarna visar dock att detta sakinnehåll främst hade ett ekonomiskt perspektiv.

Hvitfelts tio punkter som ökar chansen för en händelse/artikels publicering är dock sprungna ur en studie om artiklar på dagstidningars förstasidor, vilket gör att det är rimligt att även jämföra utmärkande perspektiv och sakinnehåll i skolartiklarna som hade en hänvisning på Göteborgs-Postens förstasida. Jämförs förstasidans sakinnehåll mot tidningen totalt visar det sig att bråk nästan tredubblade sin andel artiklar, vilket i viss mån är synonymt med Olyckor och brott. Sakinnehållet olyckor och brott däremot minskade sin andel av artiklarna, vilket är ytterligare ett argument för att Hvitfelts punkt om sakinnehåll inte allmänt kan appliceras på skolartiklarna i Göteborgs-Posten. Det ekonomiska perspektivet ökade dock sin andel på första sidan gentemot tidningen totalt. Det ekonomiska perspektivet utgjorde även näst efter socialisationsperspektivet det perspektiv som förekom mest frekvent i skolartiklarna på förstasidan, vilket gör att Hvitfelts punkt om sakinnehåll bättre passade in på första sidan än i tidningen totalt.

De komplement till Hvitfelts punkter, som redovisades i teoriavsnittet, bör även de belysas i ljuset av de skolartiklar som Göteborgs-Postens de facto publicerade. Att en skolartikel som publicerades berörde många människor går inte att empiriskt testa med denna studies undersökningsverktyg. Likaså går det inte att säga att de skolartiklar som publicerades var viktiga för många människor. Däremot kan det spekuleras utifrån dessa egenskaper, vilket jag dock väljer att göra i slutdiskussionen.

Hvitfelts punkt om sakinnehåll visade sig som sagt inte riktigt gälla för skolartiklarna i Göteborgs-Posten under undersökningsperioden, vare sig på nyhetsplats eller totalt i

tidningen. Däremot visade resultatet, gällande den allmänna bilden av skolan i Göteborgs-posten, att de egenskaper som rörde framställning bland Hvitfelts punkter bättre passade in på skolartiklarna. Framför allt var det skolartiklarnas huvudsakligen negativa tendens som var i samklang med Hvitfelts definition av vad som ökar händelsers publiceringsgrad.

Grundskolan förekom mer i artiklarna än gymnasieskolan och den kommunala skolan förekom i högre grad bland artiklarna än friskolan. Ett teoretisk sprunget argument som förklarar detta mönster är att artiklar med negativa tendenser premieras framför positiva och neutrala artiklar. Grundskolan och den kommunala skolan framställdes mer negativt än gymnasie- och friskolan, vilket gör att grundskolan och den kommunala skolan fick en övervikt bland det totala antalet artiklar. Resonamnet är en förenkling och stämmer inte fullt ut. Det är även tänkbart, om än en spekulation, att den växande högen med negativa artiklar skapar ett behov hos Göteborgs-Posten att redaktionellt balansera den negativa bilden av grundskolan och den kommunala skolan, vilket än mer ökar deras andel av artiklarna. En sådan antydning som jag kunnat se i det empiriska materialet, var att efter ett antal negativt framställda artiklar om några kommunala grundskolor, kom en reportageserie med neutralt och positivt framställda artiklar om andra kommunala grundskolor.

Huvudsaklig tendens i artiklarna visade att det skedde en klar polarisering i framställningen av artiklarna på första sidan gentemot tidningen totalt. Detta är ett led i medielogiken som är förhållandevis välkänt.

Den allmänna bilden av skolan i Göteborgs-Posten är en konstruerad bild och utgör inte den verkliga bilden. Journalisterna har dock olika knep för att visa att deras artiklar speglar verkligheten. Ett sådant knep är att använda sig av expertkällor i artiklarna. En utredning eller enkätundersökningen används förhållandevis ofta bland Göteborgs-Postens skolartiklar för att slå fast att den valda vinklingen av artikeln är den mest rimliga. Andelen expertkällor ökar på första sidan gentemot andelen i tidningen totalt, vilket är intressant med tanke på hur redaktionellt sett viktiga nyheter väljer att presenteras. Jag kan inte undvika att se ett klart hanverksideal bland journalisterna som skriver om skolan i Göteborgs-Posten dels i användandet av expertkällor, dels vad gäller huvudaktörer som ofta utgörs av individer i skolverksamheten, som elever, lärare, i viss mån rektorer och i synnerhet myndigheter, som ofta även används som expertkällor. Det är de lättillgängliga intervjupersonerna som fick vara huvudaktörer och få artiklar är av granskade karaktär, vilket i min mening understryker det journalistiska hanverksidealet i de författade skolartiklarna.

Om hantverksidealet kan antydvas bland journalisterna som författade skolartiklar i Göteborgs-Posten finns det även skäl att anta att nyhetsbyråer var en betydande informationskälla till de författade skolartiklarna. Vad gäller signeringsfrekvens utgjordes dock endast 9 procent av nyhetsbyråer. Detta motsäger att nyhetsbyråerna hade stor betydelse för den allmänna bilden av skolan i Göteborgs-Posten. Tidigare forskning om Göteborgs-Postens publiceringsrutiner visade dock att Tidningarnas telegrambyrå (TT) var en central startpunkt för redaktionella uppslag och idéer. Därmed är det inte sagt att det är nyhetsbyråerna som är ansvariga för innehållet i skolartiklarna och framställningen av skolan i dem. Jag menar istället att den stora andelen artiklar signerade av Göteborgs-Postens egna journalister tydligt visar att det inte är nyhetsbyråerna, utan Göteborgs-Postens journalister, som kollektivistiskt utgör gatekeepers vad gäller innehåll och framställning i skolartiklarna.

8. Resultat & analys av bilden av skolan i Göteborg

Dispositionen av den andra resultat och analysdelen av studien följer den andra frågeställningen som söker svar på Göteborgs-Postens bild av skolan och skolorna i Göteborg. Det är dock problematiskt att på ett rättvist sätt redovisa Göteborgs-Postens bild av skolorna i Göteborg utan att bejaka skolform. Göteborgs Stad ansvarar för gymnasieskolan, vilket gör att SDN-områdena har en mindre naturlig anknytning till den skolformen. Angeredsgymnasiet må eventuellt präglas av stadsdelen Gunnared men Burgårdens utbildningscentrum (gymnasieskolan) präglas inte i samma grad av stadsdelen Centrum. Friskolan är även den utanför SDN-områdenas direkta kontroll. Detta gör att jag under denna resultatdel väljer att endast använda mig av artiklarna som behandlade de kommunala grundskolorna, när jag beskriver artiklarnas fördelning mellan SDN-områdena. Denna avgränsning anser jag ger den mest rättvisa bilden av Göteborgs-Postens bevakning av SDN-områdenas skolor.

8.1 Artiklarnas utrymme & innehåll

Artiklarnas utrymme och innehåll som gavs åt skolan i Göteborg bland Göteborgs-Postens artiklar är en aspekt på det empiriska materialet som söker efter att besvara den andra frågeställningen i denna studie. Jag kommer att presentera resultatet av artiklarnas fördelning mellan SDN-områdena utifrån den avgränsning som redovisades tidigare. Inledningsvis presenteras dock den geografiska fördelningen av samtliga artiklar oberoende min avgränsning. För att påvisa skillnaderna mellan resultaten för artiklarnas fördelning i SDN-områdena presenteras först fördelningen oberoende min avgränsning för att ställas mot den avgränsning som jag gjort. Dispositionen i övrigt följer i princip samma mönster som redovisningen av den allmänna bilden av skolan.

8.1.1 Geografisk fördelning av artiklar

Göteborgs-Posten är en tidning med en tydlig regional profil som har Göteborgs Stad med omnejd som främsta bevakningsområde. Detta till trots visade sig den svenska skolan vara det som behandlades främst i artiklarna. Skolan eller skolorna i Göteborg behandlades i 38 procent av artiklarna medan den svenska skolan behandlades i 44 procent av artiklarna, vilket är liten övervikt för den svenska skolan. I sammanhanget får inte de artiklarna som berörde skolor utanför Göteborg glömmas bort eftersom de i synnerhet handlade om Västsvenska skolor. Detta gör att om man slår ihop artiklar som handlade om skolorna i Göteborg med de utanför Göteborg så ger det en klar övervikt av skolartiklar i en Västsvensk kontext, vilket speglar Göteborgs-Postens västsvenska profilering. En komplett tabell över frekvensfördelningen av artiklar geografiskt presenteras nedan.

	Geografisk fördelning av artiklarna
Den svenska skolan	44
Skolor i Göteborg	38
Skolor utanför Göteborg	18
Totalt	100
N:värde	446

Tabell 25. Geografisk fördelning av artiklar, i procent

Göteborgs-Postens frekvensfördelning av artiklarna om skolorna i Göteborg fördelade sig förhållandevis olika SDN-områdena emellan, oberoende min avgränsning. Min avgränsning uppvisar också en ojämlig frekvensfördelning SDN-områdena emellan. Ospecificerat SDN eller skolan allmänt i Göteborg utgjorde den största enskilda kategorin av samtliga artiklar, medan de medel resurssvaga var de mest förekommande enligt min avgränsning. Artiklarna i

Göteborgs-Posten som behandlade specifika SDN-områdena utgjorde dock sammantaget majoriteten av artiklarna om skolan, beroende, som oberoende min avgränsning. Tabell 26. visar hur fördelningen av samtliga artiklarna som behandlade skolan eller skolor i Göteborg såg ut och hur fördelning såg ut enligt min avgränsning.

	Artiklarnas fördelning sett till samtliga artiklar och enligt min avgränsning gentemot SDN-område	
	Samtliga artiklar om skolan skolor i Göteborg	Min avgränsning
Resursstarkt SDN	7	8
Medel resursstarkt SDN	24	18
Medel resurssvagt SDN	23	31
Resurssvagt SDN	18	25
Ospecificerat SDN	28	18
Totalt	100	100
N:värde	168	95

Tabell 26. Artiklarnas fördelning, samtliga artiklar och enligt min avgränsning gentemot SDN-område, i procent

De resursstarka SDN-områdena är de som förekommer minst frekvent vad gäller artiklarna oberoende, som beroende av min avgränsning. De medel resursstarka och de medelresurssvaga SDN-områdena har i princip lika stor andel artiklar, av samtliga artiklar. Medan de medel resurssvaga och resurssvaga SDN-områdena förekom mest enligt min avgränsning.

Det är stora skillnader vad gäller frekvensfördelningen mellan min avgränsning mot samtliga artiklar, vilket validerar min redovisning av artiklarnas fördelning min avgränsning mot samtliga artiklar. Den största skillnaden mellan min avgränsning och samtliga artiklar, om skolan eller skolor i Göteborg, var det för de medel resurssvaga SDN-områdena som gick från att utgöra 23 procent av artiklarna till 31 procent. Överlag är det dock stora skillnaderna på artiklarnas frekvensfördelning min avgränsning gentemot samtliga artiklar. Samtliga tabeller som följer kommer dock endast att redovisas utifrån min avgränsning.

8.1.2 Artiklarnas fördelning i förhållande till SDN-område & artikelstorlek

Det utrymme som de olika SDN-områdena fick bland skolartiklarna är intressant att påvisa. Artiklarnas fördelning sett till SDN-område visar att det var främst resurssvaga SDN-områden som hade skolartiklar större än en helsida. Skolartiklarna i Göteborgs-Posten som var en helsida behandlade främst de medel resurssvaga SDN-områdena. Artiklar på en kvartssida eller mindre än en kvartssida behandlade även främst de medel resurssvaga SDN-områdena. De medel resursstarka SDN-områdena förekom andelsmässigt framför allt i artiklar som var en helsida eller mer och i artiklar mindre än en kvartssida. De medel resursstarka SDN-områdena utgjorde dock inte störts andel artiklar i någon av artikelstorlekarna. Tabellen nedan redovisar samtliga siffror som rör artikelstorlek och SDN-område.

	Artiklarnas fördelning sett till artikelstorlek gentemot SDN-område				
	> Helsida	Helsida	Halvsida	Kvartssida	< Kvartssida
Resursstarkt SDN	0	5	20	4	15
Medel resursstarkt SDN	21	19	0	13	26
Medel resurssvagt SDN	14	33	20	30	41
Resurssvagt SDN	43	29	40	22	11
Ospecificerat SDN	22	14	20	31	7
Totalt	100	100	100	100	100
N:värde	14	21	10	23	27

Tabell 27. Artiklarnas fördelning sett till artikelstorlek gentemot SDN-område, i procent

Det går inte att direkt avläsa från tabellen vilken artikelstorlek ett givet SDN-område framför allt behandlades med. Det kan dock vara intressant att påvisa att de resursstarka SDN-områdena företrädesvis behandlades i artiklar mindre än en kvartssida. De medel resursstarka, de medel resurssvaga och de resurssvaga SDN-områdena behandlades dock företrädesvis inte med en viss artikelstorlek, utan hade en större spridning av artiklarna vad gäller storlek.

8.1.3 Artiklarnas fördelning i förhållande till SDN-område & sakinnehåll

Artiklarnas olika sakinnehåll är ett bra verktyg för att belysa vilka sakinnehåll som framför allt förekom tillsammans med vilka SDN-områden. Sakinnehållet bråk behandlades framför allt i artiklar om medel resurssvaga och resurssvaga SDN-områden. Olyckor och brott var ett sakinnehåll som till stor del av artiklar antingen behandlade resursstarka eller resurssvaga SDN-områden. Disciplinära frågor var ett sakinnehåll som behandlades främst i artiklarna om medel resurssvaga och resurssvaga SDN-områden. Resursstarka SDN-områden förekom dock bland artiklar med sakinnehållet disciplinära frågor, vilket medel resursstarka inte gjorde. Sakinnehållet elever behandlades främst i artiklarna om medel resursstarka SDN-områden, medan skolfaciliteter framför allt förekom i artiklarna om medel resurssvaga SDN-områden. Tabell 28. visar fördelningen av artiklarna sett till sakinnehåll mot SDN-områdena.

	Artiklarnas fördelning sett till sakinnehåll gentemot SDN-område				
	Bråk	Olyckor & Brott	Disciplinära frågor	Elever	Skolfaciliteter
Resursstarkt SDN	0	29	20	0	9
Medel resursstarkt SDN	6	14	0	46	21
Medel resurssvagt SDN	44	0	40	9	38
Resurssvagt SDN	44	57	40	27	9
Ospecificerat SDN	6	0	0	18	25
Totalt	100	100	100	100	100
N:värde	16	7	5	11	34

Tabell 28. Artiklarnas fördelning sett till sakinnehåll gentemot SDN-område, i procent

Artiklarnas fördelning i sakinnehåll gentemot SDN-områdena är en god start i redovisandet av det utrymme som SDN-områdena tillägnades i respektive sakinnehåll. Ytterligare ett sätt att beskriva vilket utrymme som SDN-områdena fick i skolartiklarna är att ställa artiklarnas utmärkande perspektiv gentemot SDN-område, som tabell 29. gör nedan.

	Artiklarnas fördelning sett till perspektiv gentemot SDN-område		
	Ekonomiskt	Didaktiskt	Socialisation
Resursstarkt SDN	9	37	5
Medel resursstarkt SDN	14	0	21
Medel resurssvagt SDN	23	25	35
Resurssvagt SDN	18	13	26
Ospecificerat SDN	36	25	16
Totalt	100	100	100
N:värde	22	8	43

Tabell 29. Artiklarnas fördelning sett till perspektiv gentemot SDN-område, i procent

Det ekonomiska perspektivet i artiklarna i Göteborgs-Posten tillägnade främst utrymme till de medel resurssvaga SDN-områdena medan det didaktiska perspektivet framför allt lämnade utrymme åt de resursstarka SDN-områdena. Socialisationsperspektivet i skolartiklarna gav främst utrymme till de medelresurs svaga SDN-områdena. Socialisationsperspektivet var även det mest förekommande perspektivet bland artiklarna om SDN-områden i Göteborgs-Posten.

8.1.4 SDN-områdenas fördelning på förstasidan

Artiklarna på Göteborgs-Postens förstasida som behandlade SDN-områdena (enligt min avgränsning) var totalt 37 stycken. Av de 37 utgjordes 29 stycken av artiklar med en explicit koppling till ett SDN-område i Göteborg. I en jämförelse med samtliga skolartiklar på Göteborgs-Postens förstasida utgjorde artiklar om skolan i Göteborg drygt 50 procent. Jämförs samtliga skolartiklar med hänvisning på förstasidan mot artiklar som hade en explicit koppling till ett SDN-område utgjorde artiklarna om SDN-områdena i Göteborg 40 procent av artiklarna på förstasidan. Tabell 30. gör en jämförelse mellan SDN-områdenas förekomst på förstasidan mot förekomsten av artiklar som behandlade SDN-områdena totalt i tidningen.

	SDN-områdenas utrymme på förstasidan	
	Förstasidan	Tidningen totalt
Resursstarkt SDN	11	8
Medel resursstarkt SDN	14	18
Medel resurssvagt SDN	27	31
Resurssvagt SDN	27	25
Ospecificerat SDN	22	18
Totalt	100	100
N:värde	37	95

Tabell 30. SDN-områdenas utrymme på förstasidan, i procent

Ospecificerat SDN har den största förskjutning vad gäller uppmärksamhet på första sidan gentemot tidningen totalt. De SDN-områden som minskade sina andelar på första sidan gentemot tidningen totalt var de medel resursstarka och de medelresurssvaga. De resursstarka och de resurssvaga SDN-områdena hade dock en högre andel av artiklar på första sidan än i tidningen totalt.

8.2 Artiklarnas framställning

Artiklarna som behandlar SDN-områdena, enligt min avgränsning, har i möjligaste mån undanhållits från att presenteras utifrån framställningsaspekter. Det finns dock skäl att

redovisa hur artiklarna fördelade sig utifrån huvudsaklig tendens gentemot SDN-områdena och SDN-områdenas tendensiösa fördelning inom socialisationsperspektivet.

8.2.1 Artiklarna om skolan i Göteborg sett till huvudsaklig tendens

De skolartiklar i Göteborgs-Posten som hade en explicit koppling till skolan eller skolorna i Göteborg skilde sig vad gäller huvudsaklig tendens gentemot övriga skolartiklar under undersökningsperioden, som tidigare nämnts. Framför allt framställdes artiklarna med en koppling till skolverksamheten i Göteborg mer positivt än skolartiklarna generellt (jmf med Artiklarnas huvudsakliga tendens). Fördelningen av artiklarnas huvudsakliga tendens gentemot SDN-områdena har dock inte tangerats tidigare. Tabell 31. visar fördelning av de negativa, neutrala och positiva artiklarna mellan SDN-områdena.

	Artiklarnas fördelning sett till huvudsaklig tendens gentemot SDN-område		
	Negativt	Neutralt	Positivt
Resursstarkt SDN	11	5	7
Medel resursstarkt SDN	7	14	41
Medel resurssvagt SDN	30	49	15
Resurssvagt SDN	26	18	30
Ospecificerat SDN	26	14	7
Totalt	100	100	100
N:värde	46	22	27

Tabell 31. Artiklarnas fördelning sett till huvudsaklig tendens gentemot SDN-område, i procent

Artiklarna om de medel resursstarka SDN-områdena utgjorde lägst andel av de negativa artiklarna. De resursstarka SDN-områdena hade även de en liten andel av de negativa artiklarna. Mest frekvent förekommande bland de negativa artiklarna var de medel resurssvaga SDN-områdena tätt följt av de resurssvaga. Störst andel artiklar bland de neutrala artiklarna hade de medel resurssvaga SDN-områdena. Bland de positiva artiklarna förekom främst de medel resursstarka SDN-områdena. De resurssvaga SDN-områdena hade även de en hög andel av alla positiva artiklar.

Artiklarna i Göteborgs-Posten som behandlade SDN-områdena framställde SDN-områdena företrädevis olika vad gäller huvudsaklig tendens. Tabell 32. visar hur fördelningen av artiklarna såg ut sett till huvudsaklig tendens inom SDN-områdena.

	Artiklarnas fördelning sett till SDN-område gentemot tendens			
	Resursstarkt SDN	Medel Resursstarkt SDN	Medel Resurssvagt SDN	Resurssvagt SDN
Negativt	62	17	48	50
Neutralt	13	17	38	17
Positivt	25	66	14	33
Totalt	100	100	100	100
N:värde	8	17	29	24

Tabell 32. Artiklarnas fördelning sett till SDN-område gentemot tendens, i procent

Samtliga SDN-områden hade en förskjutning och något håll vad gäller huvudsaklig tendens i artiklarna om skolan i Göteborg. Det SDN-område som hade kraftigast förskjutning gentemot samtliga artiklar som behandlade SDN-områdena i Göteborg var de medel resursstarka SDN-områdena. Samtliga artiklar som behandlade SDN-områdena förutom de artiklar som

behandlade medel resursstarka framställdes företrädelsetvis negativt. De medel resursstarka framställdes företrädelsetvis positivt i artiklarna. De resursstarka och de resurssvaga SDN-områdena hade den starkaste polariseringen vad gäller tendens. Framför allt framställdes de resurssvaga SDN-område antingen negativt eller positivt.

Det är problematiskt att ställa SDN-områdenas sakinnehåll gentemot tendens med tanke det stora antalet sakinnehåll och det lilla antalet artiklar. För att se tendensen i innehållet i artiklarna som behandlade SDN-områden kan perspektiv med fördel användas istället för sakinnehåll. Tabell 34 visar socialisationsperspektivet, vilket var det mest förekommande perspektivet bland artiklar om den kommunala grundskolan.

Perspektivet socialisation i artiklarna sett till SDN-område gentemot tendens				
	Resursstarkt SDN	Medel Resursstarkt SDN	Medel Resurssvagt SDN	Resurssvagt SDN
Negativt	50	22	67	55
Neutralt	50	11	20	0
Positivt	0	66	13	45
Totalt	100	100	100	100
N:värde	2	9	15	11

Tabell 33. Perspektivet socialisation i artiklarna sett till SDN-område gentemot tendens, i procent

Skolartiklarna med socialisationsperspektivet framställdes företrädelsetvis artiklarna om de medel resurssvaga och de resurssvaga SDN-områdena negativt, medan artiklarna som behandlade de medel resursstarka SDN-områdena framställdes företrädelsetvis positivt inom perspektivet. De resursstarka SDN-områdena hade få artiklar inom socialisationsperspektivet, vilket gör det svårt att dra några större slutsatser annat än att de resurssvaga SDN-områdena inte behandlades i artiklar med socialisationsperspektivet.

8.3 Sammanfattning av resultaten för bilden av skolan i Göteborg

För att ge en bättre överblick av resultatet av innehållsanalysen av Göteborgs-Postens artiklar gällande bilden av skolan i Göteborg följer här en fyllig sammanfattning. De resultat som lyfts fram är de som framför allt är centrala att bejaka. Resultaten som sammanfattas under denna del, är om inget annat stipuleras, resultat i enlighet med min avgränsning av SDN-områdena.

8.3.1 Artiklarnas innehåll och utrymme

Skolan eller skolorna i Göteborg behandlades i 38 procent av artiklarna i Göteborgs-Posten. Ospecificerat SDN eller skolan allmänt i Göteborg utgjorde den största enskilda kategorin av samtliga artiklar, medan de medel resurssvaga var de mest förekommande enligt min avgränsning.

Artiklarnas fördelning sett till SDN-område visar att det var främst resurssvaga SDN-områden som hade skolartiklar större än en helsida. Skolartiklarna i Göteborgs-Posten som var en helsida behandlade främst de medel resurssvaga SDN-områdena. Artiklar på en kvartssida eller mindre än en kvartssida behandlade även de främst av de medel resurssvaga SDN-områdena. De medel resursstarka SDN-områdena förekom andelsmässigt framför allt i artiklar som var en helsida eller mer och i artiklar mindre än en kvartssida. De medel resursstarka SDN-områdena utgjorde dock inte stort andel artiklar i någon av artikelstorlekarna.

Sakinnehållet bråk behandlades framför allt i artiklar om medel resurssvaga och resurssvaga SDN-områden. Olyckor och brott var ett sakinnehåll som till stor del av artiklar antingen behandlade resursstarka eller resurssvaga SDN-områden.

Det ekonomiska perspektivet i artiklarna i Göteborgs-Posten tillägnade främst utrymme till de medel resurssvaga SDN-områdena medan det didaktiska perspektivet framför allt lämnade utrymme åt de resursstarka SDN-områdena. Socialisationsperspektivet i skolartiklarna gav främst utrymme till de medelresurs svaga SDN-områdena.

Artiklarna på Göteborgs-Postens förstasidan som behandlade SDN-områdena var totalt 37 stycken. Av de 37 utgjordes 29 stycken av artiklar med en explicit koppling till ett SDN-område. De SDN-områden som minskade sina andelar på första sidan gentemot tidningen totalt var de medel resursstarka och de medelresurssvaga. De resursstarka och de resurssvaga SDN-områdena hade dock en högre andel av artiklar på första sidan än i tidningen totalt.

8.3.2 Artiklarnas framställning

De skolartiklar i Göteborgs-Posten som hade en explicit koppling till skolan eller skolorna i Göteborg skilde sig vad gäller huvudsaklig tendens gentemot övriga skolartiklar under undersökningsperioden. Framför allt framställdes artiklarna med en koppling till skolverksamheten i Göteborg mer positivt än skolartiklarna generellt.

Artiklarna om de medel resursstarka SDN-områdena utgjorde lägst andel av de negativa artiklarna. De resursstarka SDN-områdena hade även de en liten andel av de negativa artiklarna. Mest frekvent förekommande bland de negativa artiklarna var de medel resurssvaga SDN-områdena tätt följt av de resurssvaga.

Samtliga SDN-områden hade en förskjutning och något håll vad gäller huvudsaklig tendens i artiklarna om skolan i Göteborg. Det SDN-område som hade kraftigast förskjutning gentemot samtliga artiklar som behandlade SDN-områdena i Göteborg var de medel resursstarka SDN-områdena. De resursstarka och de resurssvaga SDN-områdena hade den starkaste polariseringen vad gäller tendens. Framför allt framställdes de resurssvaga SDN-område antingen negativt eller positivt.

Skolartiklarna med socialisationsperspektivet framställdes företrädevis artiklarna om de medel resurssvaga och de resurssvaga SDN-områdena negativt, medan artiklarna som behandlade de medel resursstarka SDN-områdena framställdes företrädevis positivt inom perspektivet.

8.4 Analys av bilden av skolan i Göteborgs

Analysen av Göteborgs-Postens bild av skolan i Göteborg tar sin början i den geografiska fördelningen av artiklarna SDN-områdena emellan. De resurssvaga SDN-områdena förekom sällan i Göteborgs-Posten och tillägnades inga större artiklar. Detta beror framför allt på att de resursstarka SDN-områdena inte förekom bland sakinnehållen bråk och elever som utgjorde en stor del av artiklarna om skolan eller skolorna i Göteborg. De resurssvaga och de medel resurssvaga utgjorde en majoritet av alla skolartiklar och dominerade även sakinnehållet bråk.

Bakgrundsdelen av studien tog upp segregationen i Göteborg och lade fram tesen att skolorna i de resurssvaga delarna av Göteborg mer var fyllda av bråk och disciplinära problem, än skolorna i de resursstarka delarna av Göteborg. Göteborgs-Posten intensivare bevakning av de

resurssvagare SDN-områdena följer därmed delvis medielogiken och i synnerhet Hvitfelts punkter om vilka egenskaper en händelse/artikel ska ha för att den ska publiceras.

En serie artiklar i Göteborgs-Postens handlade om bråk och misshandel samt disciplinära problem på skolor i medel resurssvaga och resurssvaga SDN-områden. Dessa utspelade sig under en intensiv period och i viss mån tematiserat med politiska förslag om hur man ska få ordning och reda i skolan. Detta är i linje med Hvitfelts definition av vilka egenskaper i en händelse som gör att den publiceras, där en händelse under en kortare period intensifieras i bevakningen när det är en del av ett tema.

Allmänt tenderade skolartiklarna att ju närmare de var rumsligt Göteborg desto högre andel artiklar förekom bland sakinnehållen olyckor och brott samt bråk. Kort geografiskt avstånd är även det en egenskap bland Hvitfelts tio punkter precis som i definitionen av artiklars tänkta nyhetsvärde. Det finns alltså en teoretisk koppling mellan intensifiering av vissa sakinnehåll i skolartiklarna och geografisk placering av skolan som behandlades i artikeln.

Segregationen i Göteborg som belystes i bakgrundsdelen av studien sammankopplades med att eleverna tillägnats valfrihet vad gäller vilken skola de ville studera vid. Detta menar kritikerna ökar klyftorna vad gäller kvalitén i utbildningen. Denna studie mäter inte utbildningskvalité skolor emellan och kommer inte lämna åtgärds paket vad gäller jämnare utbildningskvalité på skolorna i Göteborg. Däremot är det intressant att se vilka utmärkande perspektiv som skolorna i de olika SDN-områdena beskrevs med. Detta kan nämligen ge en god bild om Göteborgs-Posten speglar den bild som kritikerna målar upp med bristande kvalitét på skolorna i de resurssvagare delarna av Göteborg., eller inte. Det perspektiv i artiklarna med anknytning till SDN-områdena som förekom mest frekvent var socialisationsperspektivet. Inom perspektivet framställdes framför allt skolorna i de medel resurssvaga och resurssvaga SDN-områdena företrädesvis negativt. Detta kan ses som ett argument för att Göteborgs-Posten speglar just kritikernas farhågor om att skolorna i de resurssvagare delarna av Göteborg får koncentrera sig på sociala problem, framför didaktisk utveckling och med det högre kvalitét på den utbildning som eleverna erhåller. Det går att rikta kritik mot min analys av socialisationsperspektivet Jag anser dock att en reflektion av just socialisationsperspektivet åtminstone bör tangeras inom analysen för bilden av skolan i Göteborg, hur spekulativt analysen än må vara. I slutdiskussionen utvecklar jag mina tankegångar om segregationens betydelse för Göteborgs-Postens bevakning av SDN-områdena.

Före slutdiskussionen tycker jag det är lämpligt att knyta an till teorierna om hur medierna, i mitt fall Göteborgs-Posten, konstruerar och framställer bilden av skolan och skolorna i Göteborg och ställa den mot den allmänna bilden av skolan. Framför allt är det intressant att andelsmässigt analysera den tendensiösa bilden av skolan allmänt mot de olika SDN-områdena. Skolorna i de resursstarka SDN-områdena framställdes andelsmässigt mer negativt än skolan allmänt i Göteborgs-Posten, vilket är intressant. De medel resursstarka SDN-områdena framställdes dock betydligt mer positivt än skolan allmänt, vilket kan förklaras av dessa skolor sällan beskrivs utifrån negativa sakinnehåll som bråk, disciplinära frågor samt olyckor och brott. De medel resurssvaga SDN-områdena hade en andelsmässigt liknande fördelning av skolartiklar vad gäller huvudsaklig tendens som skolan allmänt i Göteborgs-Posten, medan de resurssvaga SDN-områdena i högre grad polariserades än skolan allmänt. De resurssvaga SDN-områdena hade alltså inte nämnvärt fler negativa artiklar procentuellt sett än skolan allmänt, men de hade nästan dubbelt så många positiva artiklar som skolan allmänt, andelsmässigt sett.

9. Slutdiskussion

I denna avslutande slutdiskussion kommer dagordningsteorierna framför allt bejakas och vissa av mina mer spekulativa inslag i analysdelarna kommer att utvecklas. Denna studie kan inte utifrån från det empiriska materialet uttala sig om massmediala effekter, vilket gör att det är svårt att analysera skolartiklarna utifrån dagordningsteorierna. Det går dock att vila sig på tidigare forskning som studerat massmediala effekter utifrån dagordningsteorin, vad gäller den påverkan som mediernas bild av skolan har på medborgarnas bild av skolan. Detta gör dock att analysen starkt kan ifrågasättas eftersom den inte vilar på en empirisk grund. På grundval av detta har jag valt att analysera Göteborgs-Postens eventuella effekter på sina läsare i denna slutdiskussion.

Startpunkten för analysen av Göteborgs-Postens effekter på sina läsare inleds med en diskussion om de olika sakinnehållen på nyhetsplats gentemot insändarplats. Två av de sakinnehåll som förekom ofta på nyhetsplats och bland insändarna var dels disciplinära frågor, dels elever. Det fanns alltså en korrelation mellan vad läsarna skrev om i "sin del" av tidningen gentemot vad "tidningen" skrev om i sin del. Göteborgs-Posten har uteslutande makten över vilka insändare som publiceras, men det är ändå intressant att se att sakinnehållen som skolartiklarna i de olika delarna av tidningen hade likande andelsmässig fördelning.

Teoretiskt kan korrelationen mellan nyhetsplats och insändarna i Göteborgs-Posten antas bero på mediernas priming av olika sakinnehåll på nyhetsplats. Detta är dock en spekulativ åsikt som är svår att empiriskt förankra men resonemanget är inte orealistiskt. Det är inte bara dagordningsteorin som kan spinnas på vad gäller skolartiklarnas sakinnehålls korrelation mellan artikeltyperna, utan även de komplement som framtogs till Hvitfeldts definition av vilka egenskaper som ökar en händelses publicering, kan tas i anspråk. Att skolartiklar om bråk och disciplinproblem i skolorna berör många människor är sannolikt. Detta eftersom att alla antingen har eller har haft en kontakt med skolan och dess verksamhet. Om till exempel en skola framställs negativt i medierna är det inte konstigt att den skolan kommer upp på medborgarnas dagordning, eftersom medborgarna följer den allmänna mediala bevakningen av samhället. Reaktionen på den mediala bevakningen kan tänkbart ta sig olika uttryck hos medborgarna. Ett sådant tänkbart uttryck är att medborgarna reagerar med att ge sin åsikt om ämnet allmänt eller artikeln specifikt på insändarplats. Med andra ord ramar medierna in skoldebatten genom sin bevakning.

Mediernas inramning eller gestaltning av skolan beskrivs med begreppet framing där medierna antas kunna överföra inte bara sakinnehåll utan även attribut till medborgarna. Det vill säga kan medierna inte bara rama in vad skoldebatten handlar om för sakinnehåll, utan även hur dessa sakinnehåll beskrivs, till exempel vad gäller huvudsaklig tendens. Ett exempel på hur Göteborgs-Postens skolartiklar vad gäller innehåll och tendens tänkbart påverkade sina läsares bild av skolan är artiklar med socialisationsperspektivet, som företrädevis framställdes negativt. Detta utifrån den teoretiska diskussionen om mediernas framingpotential gör att medborgarnas bild av skolan som socialisationsagent blir företrädevis negativ, eftersom mediernas bevakning företrädevis var negativ.

Det går att vrida och vända på massmediernas effekter och det är svårt att hävda att massmedierna har absoluta och direkta effekter på medborgarnas uppfattning av olika sakfrågor. Skolan är dock något många har en direkt relation med, vilket kan göra att medierna har en mindre inverkan på bilden av skolan än andra frågor. Dessutom har alla, mer

eller mindre, en personlig erfarenhet av skolan vilket än mer minskar orienteringsbehovet, som dagordningsteorin lyfter fram. Däremot tror jag att orienteringsbehovet är större ju längre ifrån en person är skolverksamheten alternativt den skolan som bevakas i en artikel. Därmed är inte sagt att massmedierna, bara för att en person inte har någon större kontakt med skolan längre, har en absolut och direkt effekt på den personens bild av skolan. Men en person som har ett längre personligt avstånd orienterar sig troligen mer utefter mediernas bevakning, än en person som har en direkt koppling till skolverksamheten.

Det är inte bara analysen av dagordningseffekter hos skolartiklarna som jag valt att lägga i slutdiskussionen, utan även segregationens betydelse för Göteborgs-Postens bevakning av SDN-områdena har till stor del förlagts här. Initialt går det att diskutera om Göteborg-Postens bevakning förstärker eller speglar segregationen i Göteborg. Den frågan är inte möjlig att besvara utifrån denna studie men det går att spekulera utifrån vissa teoretiska antaganden. Framför allt är det lämpligt att se vad tidigare forskning kommit fram till vad gäller Göteborgs-Postens publiceringsrutiner. Sammanfattningen av den forskningen är att Göteborgs-Posten premierar artiklar med lokal anknytning och att det redaktionella uppdraget är präglat av nytta och fördjupning. Utifrån detta kan bland annat slås fast att skolartiklar som rumsligt ligger nära Göteborgs-Postens premierade bevakningsområde framför allt är de som fördjupas. Frågan kvarstår dock om Göteborgs-Posten förstärker eller speglar segregationen i Göteborg. Med tanke på det hantverksideal som jag anser mig se bland artiklarna kan jag inte annat säga än att Göteborgs-Posten framför allt speglar segregationen i sina skolartiklar.

Det är därav svårt att kritisera den negativa bevakning som Göteborgs-Posten tillägnar de resurssvagare delarna av Göteborg. Det är sannolikt att Göteborgs-Postens artiklar, om skolorna i de resurssvaga SDN-områdena, speglar en problematik som återfinns i dessa områden med bland annat socialt tyngda elever. Frågan är dock den om det är så svåra problem i skolorna belägna i de resurssvaga SDN-områdena som det framställs i vissa artiklar i Göteborgs-Posten. En specifik skola som under undersökningsperioden fick mycket negativ bevakning var Högsboskolan i det medel resurssvaga SDN-området Högsbo. Rektorn uttalade sig i Göteborgs-Posten och menade att den negativa bevakningen helt klart påverkade antalet elever som sökte till skolan den kommande terminen. Frågan som ställs är om kan kritisera Göteborgs-Posten för en skev bevakning av Högsboskolan eller om tidningen bara speglade en faktisk problematik gällande skolans verksamhet? Svaret på frågan går inte att utläsa från denna studie och utan att höra de yrkesverksamma pedagogerna på skolan är det svårt att ge ett balanserat svar.

Under nyhetsprocessen, en sammanfattande modell, presenterades hur jag ser på vad en händelses publicering villkoras av. Modellen ställde upp fyra stycken nyckelvillkor som antingen hade strukturell eller värderande, alternativt en direkt eller indirekt betydelse för en händelses publicering. Skolartiklarna framställdes framförallt utifrån värderande villkor men även av strukturellt direkta villkor. De värderande villkoren framkom framförallt vad gäller journalistiska yrkesideal där ett stort antal artiklar konstruerades utifrån det klassiska hantverksidealet. Skolartiklarna verkade även strukturellt passa Göteborgs-Postens utifrån medielogikens medieformat dels på textnivå, dels vad gäller standardiserad rapporterings tematik.

Den mediala bilden av skolan kan vidareutvecklas i flertalet tänkbara riktningar. En sådan vidareutveckling som har tydlig koppling till läraryrket är att fråga just lärare om hur de uppfattar mediebilderna av skolan och eventuellt bevakningen av sin skola/arbetsplats. Det skulle även vara intressant att fråga lärarna om mediebilderna påverkar deras undervisning i

någon form. Intervjuerna kan utvidgas och rektorer kan även de underställas frågor om hur de tacklar mediebilderna av sin skola med mera. Kompletterande forskning till denna studie kan vidare utgöras av att man kvalitativt analyserar och genomlyser artiklarna om skolan i Göteborgs-Posten. Den mediala bilden av skolan konstrueras inte bara i dagstidningarna utan i alla medier, vilket gör att en studie av skolan i till exempel etermedierna hade varit intressant att företa. En intressant jämförelse som jag hade velat göra inom ramen för denna studie var en jämförelse av skolartiklarna i Göteborgs-Posten med artiklarna i till exempel Dagens nyheter. Intresset för segregationen i Göteborg var dock tungan på vågen som fick mig att istället för en intermedial jämförelse ställa skolorna i Göteborg mot den allmänna bevakningen av skolan i Göteborg-Posten.

10. Sammanfattning

Segregationen i Göteborg samt nyhetsvärdering och medielogik är huvudteorierna som använts för att bygga upp denna studies problemformulering samt syfte och frågeställningar. Syftet med denna studie är att *undersöka den mediala bilden av skolan Göteborgs-Posten*. Frågeställningarna som brutits ur syftet är dels hur den allmänna bilden av skolan ser ut i Göteborgs-posten, dels hur bilden av skolan och skolorna i Göteborg ser ut i Göteborg-Posten?

Materialet som ligger till grund för den empiriska undersökningen följer sig naturligt och utgörs av Göteborgs-Postens artiklar om skolan, artiklar som innefattas i undersökningen är under perioden 2006-09-18 till 2007-03-31. Det udda startdatumet för undersökningen beror på att det var då som Göran Persson lämnade in sin avskedsansökan som statsminister.

Undersökningsmetoden som använts i studie är en kvantitativ innehållsanalys som utifrån ett kodschema med utrymmes, innehålls och framställnings variabler analyserat skolartiklarna i Göteborgs-Posten. Antalet artiklar som kodats i Göteborgs-Posten under undersökningsperioden var 454 stycken

Artiklar om skolan i Göteborgs-Posten förekom främst på nyhetsplats men drygt 30 procent av artiklarna återfanns i övriga delar av tidningen. Allmänt var det en jämn spridning av artiklarna i sakinnehåll. De sakinnehåll som framför allt förekom i artiklarna var dock elever, skolfaciliteter och disciplinära frågor. Grundskolan framställdes främst negativ medan gymnasieskolan framställdes framför allt neutral. Den kommunala skolan hade procentuellt fler negativa artiklar än vad friskolorna hade. Friskolorna hade störst procentuell andel positiva artiklar jämfört med vad de andra skoltyperna hade. Den allmänna bilden av skolan författades till 50 procent av Göteborgs-Postens egna journalister.

Artiklarnas fördelning sett till SDN-område visar att det var främst resurssvaga SDN-områden som hade skolartiklar större än en helsida. Skolartiklarna i Göteborgs-Posten som var en helsida behandlade främst de medel resurssvaga SDN-områdena. Sakinnehållet bråk behandlades framför allt i artiklar om medel resurssvaga och resurssvaga SDN-områden. Olyckor och brott var ett sakinnehåll som till stor del av artiklar antingen behandlade resursstarka eller resurssvaga SDN-områden. Artiklarna på Göteborgs-Postens förstasidan som behandlade SDN-områdena var totalt 37 stycken. Av de 37 utgjordes 29 stycken av artiklar med en explicit koppling till ett SDN-område. De SDN-områden som minskade sina andelar på första sidan gentemot tidningen totalt var de medel resursstarka och de medelresurssvaga. De resursstarka och de resurssvaga SDN-områdena hade dock en högre andel av artiklar på första sidan än i tidningen totalt.

De skolartiklar i Göteborgs-Posten som hade en explicit koppling till skolan eller skolorna i Göteborg skilde sig vad gäller huvudsaklig tendens gentemot övriga skolartiklar under undersökningsperioden. Framför allt framställdes artiklarna med en koppling till skolverksamheten i Göteborg mer positivt än skolartiklarna generellt. Artiklarna om de medel resursstarka SDN-områdena utgjorde lägst andel av de negativa artiklarna. De resursstarka SDN-områdena hade även de en liten andel av de negativa artiklarna. Mest frekvent förekommande bland de negativa artiklarna var de medel resurssvaga SDN-områdena tätt följt av de resurssvaga.

Litteraturförteckning

Böcker

Burrell Gibson, Morgan Gareth (1985) "*Gareth Sociological paradigms and organisational analysis – elements of the sociology of corporate life*", Gower (Aldershot)

Esaiasson, Peter et al (2005) "*Metodpraktikan –Konsten att studera samhälle, individ och marknad*" Nordstedts juridik (Stockholm)

Ghersetti Marina (2000) "*Sensationella berättelser : en studie av nyheter från Angola 1987 och om prinsessan Diana 1997 i dagstidningar, radio och TV*" Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborg

Hvitfelt, Håkan (1985) "*På första sidan – En studie i nyhetsvärdering*" Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar (Stockholm)

Hvitfelt, Håkan (2003) "*Nyheter vid kriser*" Krisberedskapsmyndigheten (Stockholm)

Hadenius, Stig & Weibull, Lennart (2003) "*massmedier – En bok om press, radio & TV*", Albert Bonniers Förlag (Falun)

Jansson, André (2002) "*Mediekultur och samhälle – en introduktion till kulturteoretiska perspektiv inom medie- och kommunikationsvetenskapen*", Studentlitteratur (Lund)

McCombs, Maxwell (2006) "*Makten över dagordningen – om medierna, politiken och opinionsbildningen* (översättare: Patricia Wadensjö ; fackgranskning: Jesper Strömbäck och Bengt Johansson, SNS Förlag (Stockholm)

Melin-Higgins, Margareta (1996) "*Pedagoger och spårhundar – en studie av svenska journalisters yrkesideal*", Institutionen för journalistik och masskommunikation (Göteborg)

McQuail, Denis (1994) "*Mass communication theory – an introduction*", Sage (London)

Nilsson Lennart (red.) (1999) "*Region i omvandling*", SOM institutet (Kungälv)

Nilsson Lennart (red.) (2002) "*Flernivådemokrati i förändring*", SOM institutet (Kungälv)

Nilsson Lennart (red.) (2006) "*Nya gränser Västsverige 2004*", SOM institutet (Kungälv)

Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2004) "*Medierna och demokratin*", Studentlitteratur (Lund)

Norén Bretzer, Ylva (2004) "*Storstadsundersökning i Göteborg [2003]: medborgarundersökningen i Bergsjön, Gårdsten, Hjällbo och Norra Biskopsgården*", Stadskansliet (Göteborg)

Strömbäck, Jesper (2000) "*Makt och medier – En bok om samspelet mellan medborgarna, medierna och de politiska makthavarna*", Studentlitteratur (Lund)

Østbye et al (2004) ”Metodbok för medievetenskap”, Liber (Malmö)

Welin Fredrik & Antoni Rudolf (2006) ”Senior Göteborg”, SOM institutet

Rapporter & Uppsatser

Hedman, Ulrika (2006) ”’Har ni nåt webbigt?’ – en fallstudie av Göteborgs-postens flerkanalpublicering: redaktionell organisering och arbetsrutiner, nyhetsvärdering samt medielogik”, Institutionen för journalistik och masskommunikation (Göteborg)

Asplind Elin & Berthling Emma (2004) ”EU-rapportering för ett gemensamt Europa? : en komparativ studie i nyhetsvärdering” Institutionen för journalistik och masskommunikation (Göteborg)

Levin Jomatan & Silander Jarl (2005) ”Mediebilden av skolan : en kvantitativ innehållsanalys av den svenska skolan i Göteborgs-Posten 2005” Institutionen för journalistik och masskommunikation (Göteborg)

Tidskrifter

Altheid, David L. (2004) ’Media Logic and Political Communication’, Political Communication, 21:293–296

Djerf-Pierre, Monika (2001) ’Skjutjärn, pedagog eller hantverkare’, JMG Granskaren, 2-3:24,25

Hemsidor

Göteborgs-Postens Webbplats <http://gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=721&a=111701> 2007-05-21

PDF

Göteborgs Årsredovisning 2006 –
[http://www.goteborg.se/prod/sk/goteborg.nsf/files/arsredovisning06/\\$FILE/gbg_2006.pdf](http://www.goteborg.se/prod/sk/goteborg.nsf/files/arsredovisning06/$FILE/gbg_2006.pdf)

Lagar och förordningar

Skollagen SFS nr: 1985:1100

Departement/

myndighet: Utbildnings- och kulturdepartementet

Rubrik: Skollag (1985:1100)

Utfärdad: 1985-12-12

Ändring införd: t.o.m. SFS 2006:1447

Omtryck: SFS 1997:1212

**Kodschema -
Variabler, innehållsanalys**

DATUM **Datum för artikeln**

1

MÅNAD **Vilken månad är artikeln publicerad**

2

Value	Label
1	Januari
2	Februari
3	Mars
4	April
5	Maj
6	Juni
7	Juli
8	Augusti
9	September
10	Oktober
11	November
12	December

RUBRIK **Rubrik på artikel**

3

Stringvärde

PLACERIN **Förstasidan**

4

Value	Label
1	Ja
2	Nej

ARTVOLYM **Artikelns storlek**

5

Value	Label
1	Helsida
2	Halvsida
3	Kvartssida
4	< Kvartssida
5	> Helsida

BILD

Har artikeln en bild

6

Value Label

1 Ja

2 Nej

BILDVOLY

Storlek på bilden till artikeln

7

Value Label

1 Helsida

2 Halvsida

3 Kvartssida

4 < Kvartssida

99 ingen bild

ARTITYP

Artikeltyp

8

Value Label

1 Ledare

2 Debatt

3 Krönika

4 Nyhetsartikel

5 Insändare

6 Notis

ARTSIG

Atikelsignatur

9

Value Label

1 GP - Man

2 GP - Kvinna

3 GP - Okönad

4 GP - Man & Kvinna

5 Nyhetsbyrå

6 Reciterade - Andra medier

7 Frilansare

8 Privatperson

9 NGO person

10 Politiker

99 ingen signatur

KÄLLA
10

Källa Vem eller vad används för att styrka artikeln.

Value	Label
1	Expert
2	Elit
3	Lekman
99	Ingen aktiv källa

SAKINNE
11

Sakinnehåll

Value	Label
1	Bråk
2	Betyg
3	Mobbning
4	Lärare
5	Lektioner
6	Läroutbildningen
7	Disciplinära frågor
8	Kärnämnen
9	Karaktärsämnen
10	Olyckor & Brott
11	Ekonomiska frågor
12	Administration
13	Skolfaciliteter
14	Elever
15	Skolform
16	Övrigt

TENDENS
12

Tendes

Value	Label
1	Negativ
2	Neutral
3	Positiv

PERSPEKT
13

Perspektiv på sakinnehållet

Value	Label
1	Ekonomiskt
2	Didaktiskt
3	Socialisation
99	Inget utmärkande Perspektiv

AKTÖR
14

Aktör

Value	Label
1	Rektor
2	Lärare
3	Resurslärare
4	Elever
5	Övrig skolpersonal
6	Politiker
7	Myndigheter
8	Elev - Man
9	Elev - Kvinna
10	Privatperson
11	NGO
12	Föräldrar
13	Administrativ Personal
99	Ingen urskiljbar huvudaktör

AKTÖRKÖ
15

Aktör Kön

Value	Label
1	Man
2	Kvinna
3	Okönad
4	Inget dominerande kön blandat
99	Okodbart

AKTÖRET
16

Aktör Etnicitet

Value	Label
1	Svensk
2	Invandrare
3	Okänt
4	Blandat ingen dominerande etnicitet
99	okodbart

SKOLTYP1 **Skolform**

17

Value	Label
1	Grundskola
2	Gymnasieskola
3	Sär eller Specialskola
4	Går ej att urskilja
5	Läroarbete
6	Grundskola & Gymnasieskola
7	Skolan allmänt (Ospecificerad skolform)
99	okodbart

SKOLTYP2 **Skoltyp**

18

Value	Label
1	Kommunal skola
2	Friskola
3	Skolan allmänt (Ospecificerad skoltyp)
4	Går ej att urskilja
5	Läroarbete - universitet
99	okodbart

GEOPLACE **Geografisk placering av skolan**

19

Value	Label
1	Resursstrakt SDN
2	Medel resursstrakt SDN
3	Medel resurs svagt SDN
4	Resurssvagt SDN
5	Utanför Göteborg
6	Sverige
7	Utomlands
8	Göteborg (Ospecificerad SDN)
99	Okänt

Tendes * Aktör Etnicitet Crosstabulation

			Aktör Etnicitet					Total
			Svensk	Invandrare	Okänt	Blandat ingen dominerande etnicitet	okodbart	
Tendes	Negativ	Count	90	6	18	16	63	193
		% within Aktör Etnicitet	44,1%	35,3%	56,3%	30,8%	44,7%	43,3%
	Neutral	Count	81	5	11	17	55	169
		% within Aktör Etnicitet	39,7%	29,4%	34,4%	32,7%	39,0%	37,9%
	Positiv	Count	33	6	3	19	23	84
		% within Aktör Etnicitet	16,2%	35,3%	9,4%	36,5%	16,3%	18,8%
Total	Count	204	17	32	52	141	446	
	% within Aktör Etnicitet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Perspektiv på sakinnehållet * Aktör Etnicitet Crosstabulation

			Aktör Etnicitet					Total
			Svensk	Invandrare	Okänt	Blandat ingen dominerande etnicitet	okodbart	
Perspektiv på sakinnehållet	Ekonomiskt	Count	29	2	3	6	12	52
		% within Aktör Etnicitet	14,2%	11,8%	9,4%	11,5%	8,5%	11,7%
	Didaktiskt	Count	49	6	10	8	38	111
		% within Aktör Etnicitet	24,0%	35,3%	31,3%	15,4%	27,0%	24,9%
	Socialisation	Count	87	8	10	26	67	198
		% within Aktör Etnicitet	42,6%	47,1%	31,3%	50,0%	47,5%	44,4%
	Inget utmärkande Perspektiv	Count	39	1	9	12	24	85
		% within Aktör Etnicitet	19,1%	5,9%	28,1%	23,1%	17,0%	19,1%
Total	Count	204	17	32	52	141	446	
	% within Aktör Etnicitet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Skoltyp * Förstasidan Crosstabulation

			Förstasidan		Total
			Ja	Nej	
Skoltyp	Kommunal skola	Count	40	150	190
		% within Förstasidan	55,6%	40,2%	42,7%
	Friskola	Count	8	18	26
		% within Förstasidan	11,1%	4,8%	5,8%
	Skolan allmänt	Count	24	172	196
		% within Förstasidan	33,3%	46,1%	44,0%
	Går ej att urskilja	Count	0	24	24
		% within Förstasidan	,0%	6,4%	5,4%
	Läroutbildningen - universitet	Count	0	7	7
		% within Förstasidan	,0%	1,9%	1,6%
	okodbart	Count	0	2	2
		% within Förstasidan	,0%	,5%	,4%
	Total	Count	72	373	445
		% within Förstasidan	100,0%	100,0%	100,0%

Skolform * Förstasidan Crosstabulation

			Förstasidan		Total
			Ja	Nej	
Skolform	Grunskola	Count	44	151	195
		% within Förstasidan	61,1%	40,5%	43,8%
	Gymnasieskola	Count	13	75	88
		% within Förstasidan	18,1%	20,1%	19,8%
	Sär eller Specialskola	Count	0	3	3
		% within Förstasidan	,0%	,8%	,7%
	Går ej att urskilja	Count	0	16	16
		% within Förstasidan	,0%	4,3%	3,6%
	Läraryr utbildningen	Count	0	7	7
		% within Förstasidan	,0%	1,9%	1,6%
	Grundskola & Gymnasieskola	Count	1	5	6
		% within Förstasidan	1,4%	1,3%	1,3%
	Skolan allmänt	Count	14	113	127
		% within Förstasidan	19,4%	30,3%	28,5%
	okodbart	Count	0	3	3
		% within Förstasidan	,0%	,8%	,7%
Total		Count	72	373	445
		% within Förstasidan	100,0%	100,0%	100,0%